

Lingă inima Dobrogei (pag. 12-13)

Năsăud

Din colțul său sfânt de Ardeal, dintre zidurile de cetate ale istoriei, de pe frunza de castan pe care s-a prins iscusit și durabil, Năsăudul privește lumea printre pilaștrii unei porți de argint, atotdominoare. Vin spre Năsăud răscolit de amintirea unui drum de tinerețe, cind viața și cartea erau totuna, cind cartea răscolea viața impunindu-i litere și fraze din osatura ei, dobindită și întărită sub soarele dogoritor de mănoase anotimpuri. Am avut șansa să trec, atunci, din întâmplare, pe lângă Arhivele Statului din oraș și să aflu astfel că niște săli din respectiva clădire, respectabilă prin rosturi și prin vîrstă, fuseseră scoase din circuitul de tradiție ca în spațiul lor să primească colecțiile documentare privind existența literară a celor doi — Coșbuc și Rebreanu. Am trecut în virtul picioarelor prin dreptul vitrinelor, așa cum treci prin orice altar, pentru a descoperi și astfel oamenii legați de Năsăud și de noi toți, de mirosul proaspăt al pămîntului întors în brazdă pe malul Someșului și de cușma de zăpadă a Carpaților, înnoită și întinerită la fiecare nouă deschidere spre casa noastră a iernilor ce fug, ele știu unde, de la o vreme. Manuscrise, fotografii, ediții din vechime ale cărților din filele cărora se aude cind trecem zgomotul penitei mișcate negrăbit de-a latul colii albe, mare și imaculată cit Ardealul în iernile poveștilor noastre. Era prima dată cred cind mă convingeam ce forță fantastică poate naște un asemenea loc și mă întreb dacă gestul elementar al citirii „Pădurii spinzuraților” și al „Firelor de tort” poate fi rupt de ideea călătoriei la pas, de mină cu copiii tăi, pe aceiași străzi și sub aceiași copaci pe unde și-au adunat gîndurile la vremea lor... Aveam să aflu mai tirziu că în orașelul lui Mark Twain sînt zile cind copiii uită de sertalele cu minicowboy sau cu Tom și Jerry, pentru a vopsi gardurile și a introna curățenia peste tot unde ei pot face acest lucru. Cine mă poate convinge că nu putem găsi un fel al nostru de a face din asemenea locuri, Năsăudul de pildă, puncte de revărsare a respectului fără margini, casa de la capătul drumului pe care să alergăm cu sufletul mereu proaspăt pentru a găsi acolo motivele de încintare pentru a călca mai departe, mai tineri, mai frumoși... ?

Am revăzut Năsăudul cu ochi de adult, potolit, scuturat de pornirile adolescente de atunci. Curat și drept, liniștit el însuși, retras sub cozorocul cerului, orașul ne așteaptă să-i trecem pragul, convins că-l vom descoperi așa cum este, el cel dintotdeauna, și pe deasupra el cel de azi, o asociere de noutăți care îi stau bine, îi risipește complexele, îl alinază ideii de nou care traversează ținutul, adăugînd ce-i lipsește, rotunjindu-l, împlinindu-l. În vecinătatea liceului s-au înfipt blocurile de locuințe. Dincolo, spre Salva, au apărut fabricile, una chimică, alta textilă, pridvoarele de care Năsăudul avea nevoie pentru a se ști ieșit la drum și a putea sta de vorbă cu unul, cu altul, mai repede, pe picior de egalitate în materie.

Din Năsăud, Coșbuc și Rebreanu privesc spre noi a chemare. Încurajîndu-i, privește Năsăudul însuși, a semn de așteptare.

NEAGU UDROIU

ANUL XXXI — Nr. 5 (1 391) — vineri, 5 februarie 1982

flacăra

Săptăminal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Din nou despre PARIUL ALBOTA

Într-un interviu publicat în „Flacăra” nr. 51 din 18 decembrie 1980, inginerul Virgil Nicolescu, directorul general al Direcției agricole a județului Dimbovița, spunea între altele: „Să zicem că trebuie să producem într-un an 100 000 tone de grâu. Odată cu primirea acestei cifre de plan, mai primim una: să însămînțăm, cu grâu, 30 000 de hectare. De ce neapărat 30 000? Poate că județul obține aceeași producție de pe 29 000!” Cifra venise la întâmplare. Putea fi 28 000 sau 27 000, spre nedumerirea deplină a tuturor celor ce, firesc, nu uită să se întrebă: dar dacă, așa cum nu o dată s-a întimplat, n-am obținut 100 000 tone nici de pe 30 000, cum le-am putea obține de pe o suprafață mai mică? Întrebarea are un răspuns, vom vedea.

„Pentru zona noastră — continua inginerul Virgil Nicolescu — eu nu înțeleg

de ce nu se merge pe asolamentul stabilizat de Stațiunea experimentală Albota. E vorba de așa-zisa solă săritoare cultivată cu trifoi. Ea asigură un spor de cereale — atunci cînd semeni cereale pe locul unde ai avut trifoi — și belșug de nutreț pentru vite. Acest asolament nu mai reprezintă de mult o noutate, există și o carte publicată, în care-i sînt exprimate convingător avantajele, însă tot nu-l putem aplica. Am verificat în „cultură ascunsă” acest asolament cînd lucram la I.A.S. Titu. Rezultatele au fost bune.” De ce nu putea fi aplicat acest asolament? Pentru că, se înțelege, de data aceasta, ar fi fost depășite suprafețele planificate cu furaje!

(Continuare în pagina 4)

DUMITRU CONSTANTINESCU

Satul

Satul este sămînța înțelepciunii
Cu piinea lui noi am învins întotdeauna
Cei mai străini de sufletul lui
Tot în sufletul lui s-au întors
Cei mai orbi de sufletul lui

Tot în sufletul lui au vrut să fie îngropați
El este rigoarea și este dragostea
Grîul lui stă în palma regilor
Iarba lui stă pe fruntea reginelor
El însuși stă împărat peste palatele lumii
Satul — un cuib de vrăbii în plămîni
istoriei

Satul — o binecuvîntare a fiului rătăcitor
El este fără dimensiune ca focul în ceruri
Satul care a făcut iarba și pruncii
Satul care face întotdeauna istorie
Satul în care ne întoarcem să bem fîntini
cu apă vie

ION VERGU DUMITRESCU

Din sumar :

7 miliarde pentru piinea țării

pag. 6

PACEA NU SE PROCLAMĂ,
PACEA SE CUCEREȘTE

pag. 10

Simple note :
Martha Bibescu

pag. 13

INTERVIU
CU NICOLAE DOBRIN

pag. 21

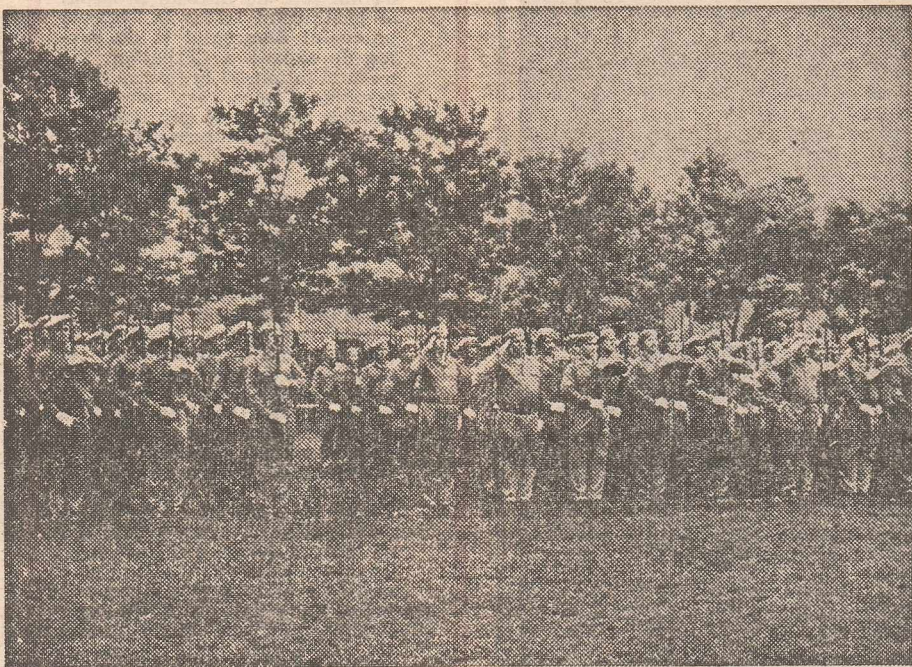
Mihai Stănescu : În caricatură mi-e frică de cei care n-au umor

pag. 23

Bărbați și femei cu ecusonul tricolor pe braț

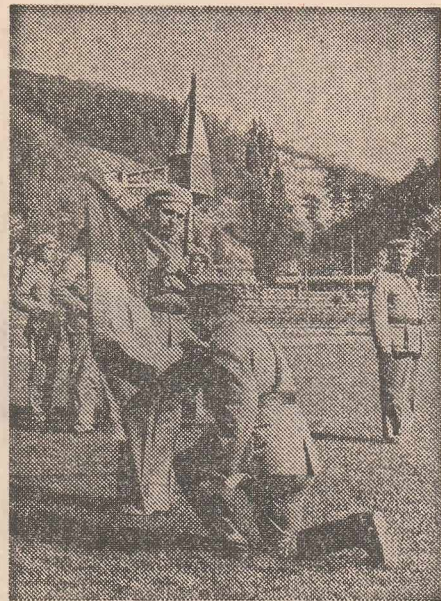
Intii s-a ridicat o stea roșie. Cind a început să coboare, în eșalonul nostru deja izbucniseră exploziile. „Artileria inamicului!” Aerul platoului montan fierbea perforat sacadat în cadența tirului. Sferile de vacarm ale loviturilor canonadei se spărgeau în mii și mii de schije sonore. Nu aș fi bănuț niciodată că stâlpii rețelei de înaltă tensiune pot provoca ecouri atât de bizare; și că altminteri pașnicele fire pot deveni adevărate corzi de contrabas cosmic întinse peste cleanțuri. Cineva de la punctul de comandă răcnește repetat într-un microfon cuvintul vijelia, în timp ce deasupra zonei infloresce steaua verde a cartușului de semnalizare. Dincolo, pe versantul vecin, efectele „artileriei” noastre sînt evidente, dar sigur nu și suficiente. Do-

vădă că inamicul reusește să-și părăsească pozițiile și pleacă la atac. Coboară alergînd în șiruri drepte, dar distanțele între luptătorii lor par a fi destul de mari. Trag din mers. Se văd bine scurtele flăcări portocalii. Abia apoi auzim și împuscăturile. Un ordin: „foc concentrat!” Mitralierele și puștile mitralieră din primul nostru eșalon de apărare se dezlanțuie. Văd cum tresaltă umărul lăcătușului Horst Ciunderli, proptit în patul puștii mitraliere. Ajutorul lui este Marcu Ferdinand, tot lăcătuș, și tot de întreținere. Ceva mai la stînga, bine camuflați într-un buchet de stînci, dulgherul Grega Alfred și strungarul Leopold Sunderlic rămîn impasibili — curajul și calmul celor doi vinători de tancuri au făcut deja ocolul batalionului. Febra fo-

cului se lățește. Contaminează. Mă arunc lingă lăcătușul Gheorghe Gruescu și-l rog să-mi permită... Este de acord. Ferelesc clavicula, privesc prin linia de ochire la doi luptători inamici care tocmai se lîșesc pe după lăturoaiele unui refugiu. Degetul mijlociu rupe piedica, iar arătătorul apasă ușor trăgaciul. Foc! Binecunoscutul răpăit de pe coloana sonoră a filmelor de război urmărite din fotoliile aflate în fața televizoarelor dv. vă asigur că se ascultă cu totul altfel atunci cînd stringi în brațe o pușcă mitralieră. Flacăra din gura țevii mă orbește, surzese și... îmi reiau carnetul profesional. În poftida pierderilor, bine strunit și instruit, inamicul se încapăținează să înainteze din zona focului concentrat în aceea a focului continuu. Cînd ajunge la patru sute de metri în fața liniilor noastre, deschidem foc cu tot armamentul și chiar cu o parte a puștilor mitraliere din eșalonul doi. De-a lungul liniei de apărare îi recunosc prin binoclu pe electricianul Nicolae Bobescu, pe minerii Ion Roșu, Vasile Humă, Deppner William, Gheorghe Costea, Basch Werner... vajnici pușcași, abia ieșiți din schimbul de dimineață.

La punctul de comandă, primarul Teodor Istrate, directorul Iorga, inginerul șef Ștefan Georgescu, inginerul Costea Vasile, șeful statului major al orașului, urmăresc pe hartă implicațiile atacului. Flancul stîng apărât de un batalion al vinătorilor de munte al armatei nici nu intră în discuție — se dovedește de neclintit. Iată totuși că pe direcția noastră inamicul reusește să se insinueze. La două sute de metri în față are însă surpriza să întilnească cele două cimpuri de mine plantate acolo de tînărul inginer Ladislau Antal și de oamenii săi: Constantin Blănaru, Ilaşcu Petre, Gheorghe Buzduc, Vasile Bălan. Parte din apărători sînt stopați. Mult mai ofensivă și mai agresivă, partea scăpată din capcana minelor pătrunde în fișia dinăuntru apărării noastre. Vestea este adusă de elevul Florian Georgescu. Imediat comandantul trimite noi ordine prin Cosma Tiberiu, Moteșan Vasile și Ciosu Gheorghe — elevi, dar și membri ai detașamentelor de tineret. Două rachete albe dublează mesajul. Ingerul Georgescu Stelian, ajutor de maistrii Nicolae Ștefănescu și Dumitru Dumitrescu și de mecanicul de locomotivă Anghel Colniceanu ridică la contraatac întreaga companie a treia. Platoul muntelui pare că s-a înceșoșat, subit. Vîntul miroase

Ingrijorător a praf de pușcă. Un UURRRRAAAA năprasnic urcă din piepturile contraatacătorilor. În spatele lor, plutonul sanitar comandat de Viorica Plachi, secretara directorului, scoțeste cimpul de bătaie pentru depistarea și ajutorarea răniților. O ajută contabilă Pavel Georgeta, dactilografa Mariana Tărbăț, muncitoarea Maria Riedl...

După trei ore de lupte grele, tinerii agenți de legătură au revenit la punctul de comandă raportînd că „s-a refăcut orizontul”. Cele trei cartușe verzi au marcat sfîrșitul aplicației batalionului de gărzi patriotice. Apoi, în fața sutelor de bărbați și femei cu ecusonul tricolor cusut pe uniforma gărzilor patriotice, colonelul Tănase Zamfir, șeful gărzilor din județul Caraș-Severin, a acordat calificativul FOARTE BINE. Dovadă că în lupta-luptă, locuitorii Aninei sînt la fel de aprigi ca și în munca-muncă. Pe care v-am prezentat-o în reportajul nostru publicat într-un număr mai vechi al revistei.

MIRCEA BUNEA

„Decizia de preț se verifică totdeauna în procesul real al vieții”

— Stabilitatea este o caracteristică esențială a sistemului de prețuri în economia noastră socialistă. O spuneti și dv., tovarășă conferențiar doctor Maria Cojocaru, în cursul de Prețuri pe care îl țineți la Facultatea de finanțe, A.S.E., viitorilor specialiști. Documentele de partid vorbesc de o creștere a prețurilor, în actualul cincinal, de 8—9%. Cum trebuie înțeleasă stabilitatea?

— Ea înseamnă menținerea nivelului general al prețurilor în limite normale, împiedicarea creșterii lor necontrolate, anarhice, în funcție de fluctuațiile de moment ale cererii și ofertei pe plan național și internațional, în paralel însă cu asigurarea mobilității în sensul adaptării lor la schimbările importante în dimensiunile consumului de muncă socială. Prețurile rigide, înghețate, insensibile la aceste modificări sînt dăunătoare și, mai ales, inefficiente.

Prețurile producătorilor trebuie să acopere cheltuielile medii de producție efectuate în condiții normale și să asigure un beneficiu normal, deci apt să impulsioneze dezvoltarea și cointeresarea materială suplimentară (în afara retribuției), atât de necesară în etapa actuală. Dacă această condiție nu se îndeplinește, autogestiunea nu poate funcționa normal, cu toate consecințele negative ce decurg de aci. În același timp, prețurile de producție neacoperitoare ale costurilor implică subvenții de la buget. Dar resursele bugetului, ale statului, sînt resursele noastre, ale poporului, și folosirea lor cu această destinație înseamnă imposibilitatea „irigării”, cu ajutorul lor, a altor domenii productive sau social-culturale.

Trebuie subliniat că în cincinalul trecut și în cele anterioare creșterea prețurilor a fost neînsemnată față de ritmurile înalte ale dezvoltării economice a țării noastre. Aceasta în condițiile în care în țările dezvoltate economice o rată anuală a creșterii prețurilor de 6% este considerată normală și chiar stimulativă. În prezent, în unele țări occidentale, creșteri anuale ale prețurilor de 10% sînt frecvente. Desigur, ele sînt însoțite și de sporiri ale

salariilor, care trebuie însă privite pe fondul general al instabilității economice și al șomajului.

Un alt aspect: subevaluarea prețurilor la noi influențează nefavorabil și cererea de mărfuri, orientînd-o artificial și preferențial către produse cu preț redus, în dauna acelor al căror preț a fost corect stabilit. Firește, și prețurile supradimensionate aduc un prejudiciu, ele fiind respinse pe piață, produsele respective neputîndu-se vinde sau desfacîndu-se forțat, lent, cumpărătorii orientîndu-se asupra lor doar atunci cînd nu găsesc mărfuri la un preț corespunzător. Astfel, decizia de preț se verifică totdeauna în procesul real al schimbului, al vieții.

— V-ați referit la modificările de preț în general. Cum se pune problema modificării prețurilor cu amănuntul, la noi?

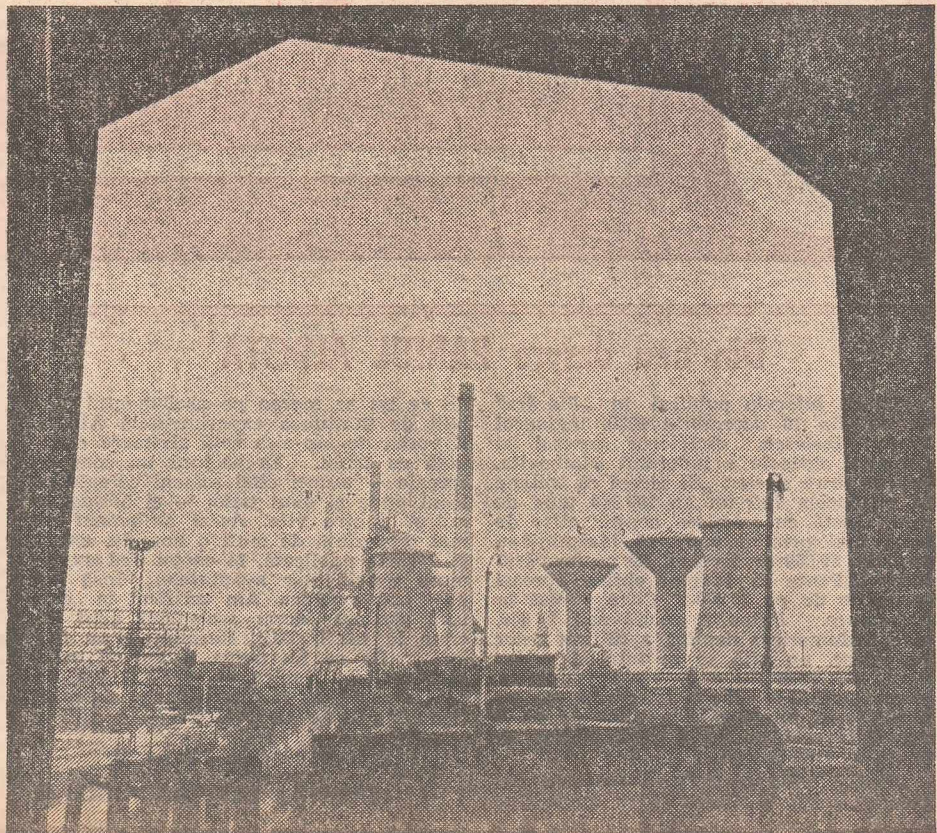
— O anumită creștere a prețurilor este inerentă procesului de dezvoltare economică. Dintre factorii care „prezează” asupra lor menționăm sporirea prețurilor materiilor prime de bază (ca urmare a diminuării rezervelor minerale, a punerii în exploatare a zăcămintelor cu conținut sărac de substanțe utile etc.); costurile suplimentare de modernizare a produselor și sortimentelor, cu însușiri utile superioare, dar necesitînd și cheltuieli suplimentare. În fine, menționez și orientarea cererii populației, odată cu creșterea veniturilor, către produse de serie mică, deci implicînd costuri mai ridicate. Stimularea producției agricole prin prețurile superioare acordate recent producătorilor a fost impusă de cererea crescîndă de materii prime agroalimentare. Or, sporirea costurilor medii ale produselor industrializate obținute din materii prime agricole necesită punerea de acord și a prețurilor de producție cu cele cu amănuntul. Dealtfel, fenomenul de imobilism al prețurilor s-a manifestat pregnant în domeniul agricol, unde se mențin la același nivel de 25—30 de ani, în condițiile cînd creșterea retribuțiilor, a prețurilor la combustibili și la alte produse industriale a generat sporirea considerabilă a costurilor. Producția de ulei, zahăr etc., trebuie stimulată și prin prețurile practice, știut fiind că producătorii evită produsele cu beneficii mici sau pe cele aducătoare de pierderi.

— Se observă, în special la unele bunuri de larg consum, că uneori calitatea nu justifică prețul. Cum se vor rezolva aceste anomalii?

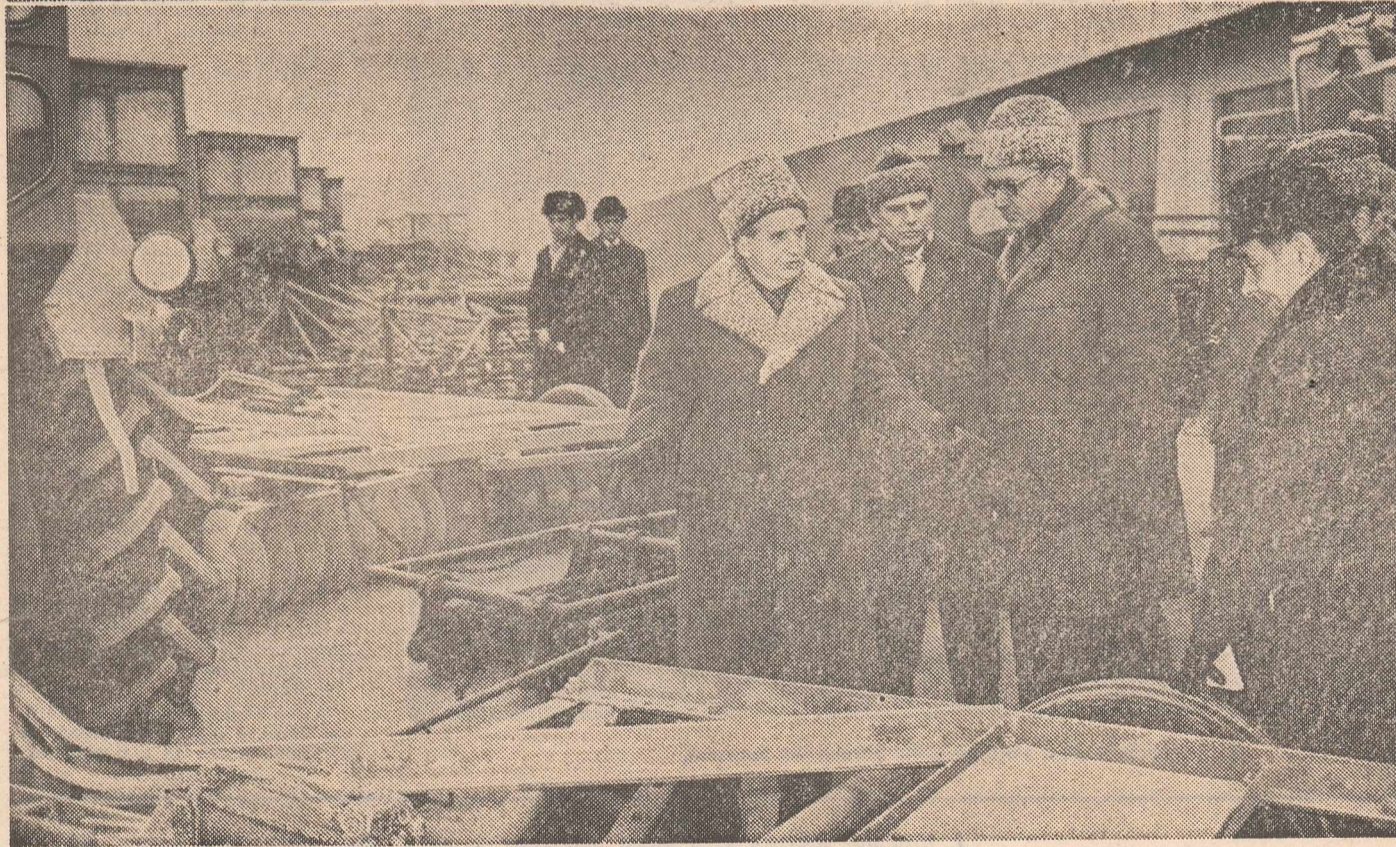
— Folosirea prețului ca stimulent al producției nu presupune numai simple corelări între prețul de producție și cel cu amănuntul. Este necesară și intensificarea preocupărilor pentru o mai bună fundamentare a sa în funcție de valoarea de întrebuințare a produselor. De fapt, cumpărătorului îi este indiferent cu ce costuri se obține un produs, el dorește însă ca pentru prețul plătit să obțină un produs cu însușiri care să-l satisfacă. Cîteodată, asistăm, în prezent, la situații bizare: în timp ce unele sortimente nu se vînd, la altele — din aceeași grupă — cererea nu e satisfăcută. Faptul că două sortimente necesită aceleași costuri nu justifică totdeauna aceiași preț, dacă utilitatea pentru consumator este diferită.

Este cunoscută, bunăoară, preferința consumatorilor pentru anumite săpunuri de toaletă, de regulă sortimente noi, care se vînd preferențial, iar altele, cu aceleași costuri și prețuri, zac în rafturi sau se desfac greu, cumpărătorul pare obosit și recurge la ele numai cînd nu are de ales. Asemenea exemple din diferite domenii sînt numeroase. În asemenea cazuri, un preț mai ridicat într-o primă perioadă la sortimentele noi (cu adevărat noi!) ar fi justificată economic și cred că ar fi acceptat de piață. Este una din pirghiile economice, nu administrative, de stimulare a înnoirii produselor. Se impune deci ca în fundamentarea prețurilor de către organele de specialitate factorii estetici și de noutate să fie mai mult luați în considerare.

LIONEL NIȚESCU

Preocupare constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii românești

Preocuparea statornică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii noastre, pentru aplicarea tehnologiilor avansate în acest sector de bază al economiei naționale a fost din nou ilustrată vineri trecută, cu prilejul întâlnirii conducătorului partidului și statului nostru, la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa, cu specialiștii din agricultură și industria construcțiilor de mașini.

Rezultatele dialogurilor purtate de secretarul general al partidului cu cei ce lucrează în domeniul mecanizării agriculturii au fost totdeauna rodnice. Prin transpunerea în practică a orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul a numeroase vizite de lucru, întâlniri și analize avute la fața locului cu specialiștii, cercetătorii și oameni ai muncii din unitățile producătoare de mașini agricole s-au găsit soluții ca unele din actualele mașini aflate în fabricația curentă sau în dotarea unităților productive să fie transformate în agregate complexe, cu parametri economici și tehnico-funcționali îmbunătățiți, urmărindu-se reducerea la strictul necesar a numărului de tipuri de bază, scurtarea duratei lucrărilor agricole, executarea lor la timp, sporirea eficienței economice. În acest cadru se înscriu și mașinile și agregatele analizate cu prilejul vizitei la institutul de la Băneasa: tractorul de 65 CP adaptat pentru lucrul simultan cu două pluguri, o serie de agregate combinate pentru pregătirea patului germinativ, mai multe utilaje complexe — mașina combinată de semănat în teren nearat, agregatul pentru semănat în legumiculturi ș.a. — unele tipuri de combine de recoltat porumb la care s-au adaptat echipamente speciale pentru colectarea produselor secundare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat rezultatele obținute și a indicat să se urmărească, în continuare, tipizarea mașinilor și utilajelor și reducerea continuă a greutateii lor. S-a cerut, de asemenea, fabricarea unor mașini speciale, pentru recoltat coceni cu știuleți, urmînd ca depănșarea să se facă în agregate speciale, staționare, direct în unitățile agricole.

Această nouă întâlnire de lucru, desfășurată la început de an, cînd în unitățile agricole se întreprind acțiuni intense pentru declanșarea la timp a apropiatei campanii agricole de primăvară și pregătirea pentru recolte cit mai bune în 1982, atestă încă o dată preocuparea constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu în direcția conceperii și realizării unor mașini agricole de mare randament, impuse de îndeplinirea obiectivelor fundamentale ale noii revoluții agrare, a sarcinilor importante ce stau în actualul cincinal în fața agriculturii.

ION CODRU ■

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Primiri de săptămîna aceasta la tovarășul Nicolae Ceaușescu au evidențiat, ca de fiecare dată, preocuparea secretarului general al Partidului Comunist Român, președintelui Republicii Socialiste România, pentru întărirea și diversificarea continuă a relațiilor cu partidele, țările, popoarele ai căror reprezentanți ne vizitează țara, pentru consolidarea climatului de colaborare și înțelegere, pentru triumful socialismului și păcii în lume.

În timpul convorbirii cu Gerhart Rudolf Baum, ministrul federal de interne al R.F. Germania, au fost evocate bunele raporturi româno-vest-germane, care se dezvoltă și se diversifică, continuu, pe baza înțelegerilor și documentelor adoptate cu prilejul vizitelor la nivel înalt. A fost exprimată dorința celor două țări de a acționa în continuare pentru extinderea colaborării dintre România și R.F. Germania în diferite domenii, în folosul reciproc, al cauzei destinderii, păcii, securității și cooperării în Europa și pe întreg globul.

La primirea delegației Uniunii Tineretului Muncitoresc Socialist (U.T.M.S.) din R.P.D. Coreeană, tovarășul Ri Yong Su, președintele C.C. al U.T.M.S., conducătorul delegației, a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un călduros și sincer salut și cele mai cordiale urări de bine din partea tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Mun-

cii din Coreea, președintele Republicii Populare Democratice Coreene. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat la rîndul său tovarășului Kim Ir Sen salutul său călduros și cele mai bune urări. Conducătorul delegației U.T.M.S. a exprimat cele mai vii mulțumiri pentru solidaritatea deplină și sprijinul activ al partidului, gu-

vernului și poporului român față de aspirațiile legitime ale poporului coreean de reunificare pașnică a patriei. În cadrul întrevederii s-au evidențiat cu satisfacție bunele raporturi de strînsă prietenie și colaborare, statornicite între partidele și popoarele noastre, și, în acest context, între organizațiile de tineret din cele două

țări, subliniindu-se rolul deosebit pe care l-au avut întîlnirile la cel mai înalt nivel în amplificarea și aprofundarea acestor relații. A fost evidențiată dorința de a dezvolta această conlucrare multilaterală în domeniul de interes reciproc, în folosul țărilor și popoarelor noastre, al cauzei generale a socialismului și păcii în lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat semnificația schimburilor de vizite pe linie de tineret ca factor al adîncirii relațiilor de prietenie româno-coreene, importanța deosebită a dezvoltării colaborării dintre tinerii din întreaga lume.

În cadrul întrevederii cu Giancarlo Pajetta, membru al Direcțiunii Partidului Comunist Italian, oaspetele a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un căld salut din partea tovarășului Enrico Berlinguer, secretar general al Partidului Comunist Italian, a Direcțiunii P.C. Italian, împreună cu urări de succese în proliptoaasă activitate pe care o desfășoară în fruntea partidului și statului român. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat, în numele său și al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., un salut călduros și cele mai bune urări tovarășului Enrico Berlinguer și celorlalți tovarășii din conducerea Partidului Comunist Italian. În cursul convorbirii s-a făcut o informare reciprocă în legătură cu preocupările actuale și de perspectivă ale Partidului Comunist Român și Partidului Comunist Italian, exprimîndu-se satisfacția față de bunele raporturi de colaborare și solidaritate, de stimă și respect reciproc existente între cele două partide.

P. NICOARA ■

Iubirea de moșie - zestrea

Opinii • Propuneri • Argumente • Reportaje

„Pajiștea nu poate fi ruptă de animal”

— Fiind dumneavoastră, stimate tovarășe doctor inginer Vasile Cardașel, director al Institutului de cercetare și producție pentru cultura pajiștilor, singura unitate de acest fel din țară, sintetizi, firește, în măsură să ne spuneți, pentru început, ce suprafață ocupă, la noi, pajiștile?

— Cam 30 la sută din fondul funciar al țării, cam 4,4 milioane de hectare.

— Cam, cam... Nu se știe precis?

— Inventarul patrimoniului pastoral nu-i tocmai exact.

— Am înțeles. Care-i părerea dumneavoastră, randamentul pajiștilor e cel care ar trebui?

— Nu, e scăzut, e sub posibilități. Avem însă un program național de ameliorare a pajiștilor cu bătaie până în 1985, acestei probleme i se acordă o atenție tot mai mare, randamentul de care vorbești va crește.

— Până atunci mai e, nu-i așa? Ce e acum, tovarășe director?

— Mai întâi că responsabilitățile sunt împărțite și, ca atare, diluate. Adică? Unul e deținătorul pajiștilor, de regulă consiliile populare și, mai rar, C.A.P.-urile sau I.A.S.-urile. Altul e, prin lege, executantul lucrărilor care se efectuează pe pajiști, existând întreprinderi județene pentru îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor. În sfârșit, al treilea e beneficiarul, cel care exploatează, unitățile ale căror animale pășunează, C.A.P., I.A.S. etc. Logic ar fi, e o opinie, ca întreprinderile județene, pe umerii cărora cade greul, să aibă pajiștile în subordine și să le închirieze diversilor beneficiari.

— Ar fi, dacă am înțeles bine, o propunere, am notat-o. De ce e însă mai grea sarcina întreprinderilor județene?

— Pentru că ele, ca să zic așa, prepară pajiștile. Ele se zbat, fac lucrări, dar exploatarea e, în majoritatea cazurilor, nerațională și, după un an, doi, pajiștile ajung la situația dinainte. Starea de sănătate a pajiștilor e amenințată, exploatarea nu se face cum ar trebui. Implicit, eforturi materiale notabile se irosează.

— Adică?

— Personalul de exploatare n-are, de obicei, nici o pregătire, animalele sunt introduse toate odată pe pajiște și, firește, fac ravagii. Iar o pajiște, asta e

clar, nu se poate îmbunătăți de azi pe mâine.

— Care-i soluția, tovarășe director, cursuri de calificare?!

— E prea mult spus, dar o anumită pricepere în exploatarea pajiștilor, s-ar cuveni. În exploatarea, ca și în întreținere pentru că, de pildă, pajiștile de la Codlea, o mie de hectare aparținând consiliului popular, sînt în paragină, jumătate din covorul ierbos e năpădit de buruieni. Ar mai fi, poate, o ieșire. Contractele de închiriere să se încheie pe perioade mai lungi, 3, 4, 5 ani, ca unitatea care ia o pajiște să fie cointereseată. Azi un C.A.P., să zicem, închiriază o pajiște pentru un an și o exploatează nerațional, știind că, anul următor, va intra pe o altă suprafață. Există însă și locuri unde, în cadrul unor ferme specializate de creștere a animalelor pe pășuni, se înregistrează sporuri mari la carne. Avem, în acest sens, experiențe reușite la Brașov, la Șimnic, la Sighet, unde s-au obținut sporuri de pină la o mie de grame pe zi, fără ca animalele să primească doze de

concentrate. Ferma Daia de la I.A.S. Dumbrăveni, județul Mureș, realizează 1 kilogram de carne cu 1 kilogram de azot, ea e, poate, cea mai bună. În ansamblu însă, rezultatele nu-s multumitoare. Ne aflăm, mai pe românește vorbind, sub potențialul de producție.

— Mai pe românește, se poate?

— Media e, la noi, de 12 tone masă verde la hectar, dar județe întregi, Mehedinți, Gorj, Olt, Altele, dau 4-5 tone!?! Nici Brașovul nu strălucește, deși institutul nostru, plasat lângă capitala județului, la Măgurele, mai ridică media. În alte părți, iau Elveția, pe care am vizitat-o, se obțin și 30 de tone, dar acolo exploatarea e rațională, suprafețele sînt tarlalizate și așa mai departe. Numai că, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, e greșit să luăm în calcul masa verde, ci trebuie să avem în vedere produsul finit. Pe pajiște, asta înseamnă carne, lapte, lână. Să sorotim, adică, câștigul înregistrat prin ținerea animalului pe pajiște, sporul la carne. Mai larg, cită carne la hectarul de

pajiște. Așa punindu-se problema, e limpede că pajiștea nu poate fi ruptă de animal.

— Teoretic, dar practic? Ce-a făcut, concret, institutul pe care-l conduceți în această direcție?

— Nu sînt director decât din 10 septembrie 1981, dar asta nu e o scuză. Lucrez aici, ca cercetător, de la înființarea lui, din 1969, așa că mă simt pe deplin răspunzător. Tematica institutului e foarte amplă, iar oamenii pușini. Cu totul, să fie, în țară, 50-60 de specialiști în probleme de pajiști. Sintem, cu alte cuvinte, la început și am început cu începutul.

— Oare? 13 ani nu-s chiar 13 luni, ce ziceți?!

— Nu sînt, iar cercetarea a rămas datoare. Am elaborat tehnologii valoroase, la Măgurele, de exemplu, s-au obținut și 60 de tone de masă verde în condiții de experiment, pe pajiști naturale sau semănate, ministerul a răspândit aceste tehnologii în teritoriu, dar aplicarea lor n-a fost urmărită cu consecvență. Noi am dat și dăm soluții pentru fiecare zonă ecopedologică, fermele noastre pilot s-au înscris cu producții deosebite, 50 de tone la Șimnic, Dalii, 30-35 la Muscel

(Brașov), 25 la Răcăciuni (Bacău) și Iliești (Suceava), dar tehnologiile nu s-au extins cum ar fi trebuit.

— De ce? Institutul a făcut, cum afirmați, și 60 de tone, de ce, pe baza acestei experiențe, alții n-au ajuns măcar la, să zicem, 30? De ce media, pe țară, se învîrte în jurul a 10-12 tone? N-a fost marea producție receptivă?

— Poate că am lucrat, dar asta vă rog să n-o scrieți, rupți de practică.

— Nu contați pe noi. Vă ascultăm.

— Noi am operat cu suprafețe mici, nivelate, îngrijite, dichisite. Or, pe suprafețe mari, lucrurile se complică, dozele de fertilizare nu mai sînt cele optime, mecanizarea lasă de dorit. În plus, trebuie avut în vedere și faptul că pajiștea nu-i ogor, ea are denivelări, are crovuri, e, într-un cuvînt, suprafață neagricolă.

— Adică institutul a pus și pune la îndemina producției mari, a C.A.P.-urilor sau I.A.S.-urilor, să zicem, soluții, dar ea nu le poate prelua, da?

— Nu totdeauna. Condițiile sînt, repet, altele. Încercătura pe tractor, de pildă, una e la noi, la cercetare, alta la ei, la producție. Ei preiau cit pot, cit le dă mina.

— Ați făcut, tertată fie-ne expresia, un fel de artă pentru artă? De ce atîtea tehnologii dacă ele nu pot fi aplicate?!

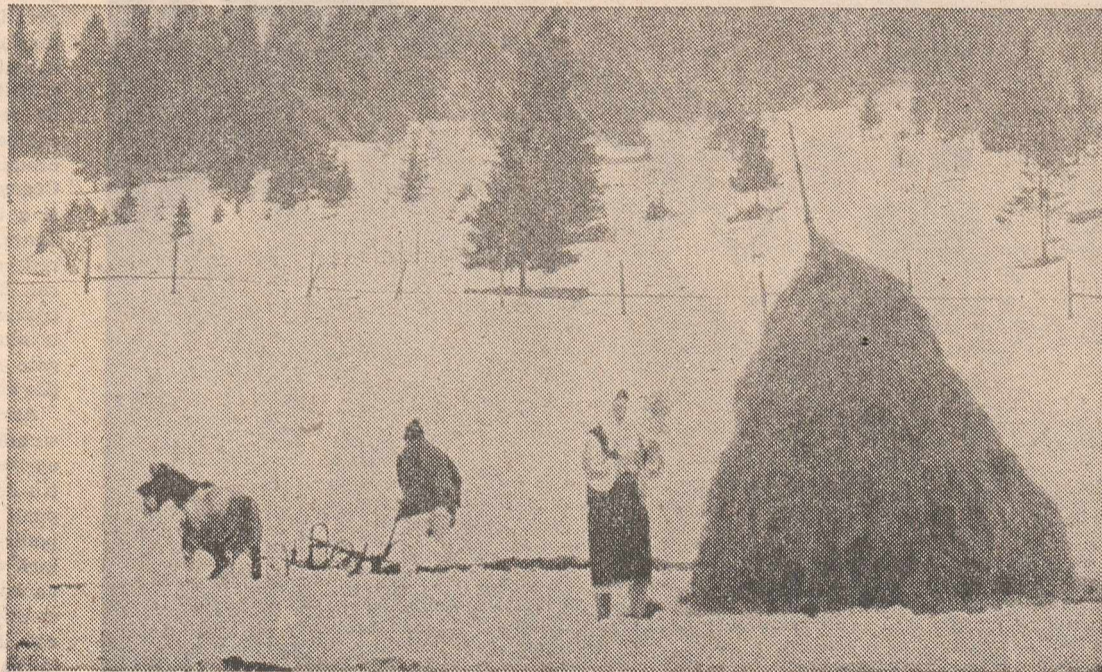
— Pot, dar nu în totalitate.

— E același lucru, dar să trecem mai departe. Institutul are, ne-ați explicat, și sarcina de a produce semințe din verigi superioare la graminee și leguminoase perene de pajiște. E el în măsură să ducă la îndeplinire această misiune?

— E vorba, pe scurt, de îmbunătățirea pajiștilor prin supraînsemnare și reinsămînțare. Prima operație înseamnă menținerea actualului covor ierbos și introducerea unor specii noi, a doua, înlocuirea completă a covorului. Am acordat și acordăm o atenție specială acestor obligații, am rezervat leguminoasele, pentru 1982, 500 000 de hectare, punînd accent pe trifoiul alb, specie care, fixînd azotul atmosferic, micșorează necesarul de azot ca îngrășămint. Ca să vă răspund, sintem în măsură să asigurăm cerința la graminee, nu și la leguminoase.

— De ce?

— Ne străduim să îndreptăm, din mers, o mai veche eroare a cercetării, aceea de a fi neglijat

Soții Amariei - de-o viață pe Virful Șarului din Suceava.

Ideii in dezbatere

Din nou despre PARIUL ALBOTA

sau despre o idee care zace uitată, în continuare, numai pentru că este prea simplă

(Urmare din pag. 1)

LA PITEȘTI, ÎN URMA CU UN AN
Despre un pensionar căruia nu-i ajunge timpul și despre câteva argumente
În „Flacăra” nr. 12 din 19 martie 1981, sub titlul „Pariul Albota sau cum zace uitată o idee numai pentru că este prea simplă”, notam opinia unui om care, la Stațiunea de cercetări agricole Albota, aflată la cîțiva kilometri de Pitești, s-a ocupat aproape o viață de ceea ce el numește „calitățile trifoiului ca plantă premergătoare pentru cereale”. Acest om este doctorul inginer Constantin Nicolae. Are 69 de ani. Ca pensionar, încă se luptă cu timpul, încă zice că nu-i ajunge timpul. Mai mereu este plecat de-acasă, acolo unde oameni inimoși din agricultură vor să-l știe prin preajmă ca sfătuitor pentru obținerea unor producții cit mai bune. Iată ce ne spunea el anul trecut, cînd l-am cunoscut:

— Avem în partea de sud a țării, între Carpații Meridionali și Cîmpia Română, mai exact de pe la Orșova pînă pe la Focșani, pe sub munte, în zona colinară de podiș și de cîmpie înaltă, cam un milion de hectare de podzoluri și soluri podzolite. Or, datorită însușirilor fizice, chimice, biologice ale acestor pămînturi, producțiile medii — la cereale în primul rînd — sînt nesatisfăcătoare și foarte

diferite de la un an la altul și de la o unitate la alta. Pe aceste pămînturi, oamenii nu au sperat la producții cerealiere mari. Soluția pe care am propus-o și ale cărei rezultate le-am verificat îndelung este folosirea trifoiului, în asolament de 6 ani, ca plantă premergătoare. Trifoiul desfundă aceste pămînturi argiloase, le reface permeabilitatea, determină un bun regim al hranei, al apei, și lasă în urmă cam 150 kilograme de azot la hectar, deci le îmbogățește în substanțe nutritive.

Cum ar fi urmat să se aplice soluția propusă de dr. ing. Constantin Nicolae, de „nea Nicolae” sau de „moș Nicolae” cum îi spun agronomii din cel puțin trei județe, Dimbovița, Argeș și Olt, avea să ne spună el însuși.

— Ce înseamnă această solă săritoare, acest asolament Albota?, l-am întrebat.
— Să ne închipuim, ne-a răspuns, că împărțim suprafața unei unități agricole în șase părți egale, în șase „sole”. Pe una dintre ele ar trebui să avem trifoi, pe alta plante tehnice, iar pe celelalte cereale. Cerealele ar ocupa așadar două treimi din suprafață. Parcela cu trifoi ar avea în fiecare an aceeași întindere, dar nu s-ar găsi doi ani la rînd în același loc. Ea ar fi ca o piesă de șah mutată de fiecare dată în alt careu pe o tablă de joc avînd șase careuri. De aceea i se și spune solă „săritoare”. Să mai facem precizarea că efectul ameliorator al

trifoiului durează vreo patru ani. Așadar, dacă „rotim” aceste culturi, dacă le „permutăm”, se creează posibilitatea de a semăna cereale pe pămînturi îmbogățite de azotul lăsat de trifoi și pe care tot trifoiul — refăcîndu-le permeabilitatea — le-a făcut mai rezistente împotriva „bălților” și-a secetei.

Despre un discipol și despre felul cum a fost ratată o experiență pe jumătate reușită

Cum poate începe o unitate agricolă să lucreze după acest asolament am aflat de la inginerul Constantin Gherghina. În 1973 acesta terminase facultatea și fusese repartizat la C.A.P. Birlogu, în județul Argeș, la o cooperativă slab dezvoltată, care avea datorii de peste 15 milioane și posibilități reduse de retribuire a oamenilor. Producțiile de grîu și porumb ajungeau cam la 1 000 de kilograme pe un hectar. În unii ani coboriseră pînă la 700. Atunci, ne spunea Constantin Gherghina, a avut norocul să lucreze cu inginerul Constantin Nicolae.

— Se știe: trifoiul se seamănă în primăvara anului, în toamna anului următor îl „întorcem” și semănăm după el grîu iar grîul îl culegem, bineînțeles, în vara celui de-al treilea an. În primăvara lui '74 am pus 100 de hectare de trifoi și în anii următori am adăugat cite 50, avînd așadar 150, 200, 250 și ajungînd în 1978 la o solă de 300 de hectare, ceea ce însemna chiar a șasea parte din suprafața cooperativei. Am intrat astfel în asolamentul Albota. În 1976, primul an cînd am beneficiat de avantajele lui — dar parțial, pentru că în toamna lui '75 nu întorsesem decît 100 de hectare, cit puseseam în primăvara lui '74 — am făcut o producție de 2 800 kilograme grîu la hectar. În '77 am făcut 3 400. Un an mai tîrziu, 4 200. A fost un an secetos. Și mai nefavorabil a fost '79, dar tot am obținut 3 500 kilograme la hectar.
Din 1980, însă, C.A.P. Birlogu n-a mai

lucrat după asolamentul Albota. Motivul nu are nici o legătură cu transferul inginerului Constantin Gherghina la C.A.P. Teu ci se datorează imposibilității ca sola cu trifoi să mai fie înregistrată de către organele agricole județene drept „fermă semincă”. Menținerea ei ar fi dus la depășirea suprafeței planificate cu furaje. Iar depășirea suprafeței planificate de furaje nu s-ar fi putut face, evident, decît în detrimentul suprafeței planificate cu cereale.

„La 4 ani cîștigăm un an!”
Din nou argumente

— Și totuși, ne spunea inginerul Constantin Nicolae, e absolut sigur că sporul de producție pe care-l aduce trifoiul e de peste 1 000 kilograme de grîu și de peste 1 500 kilograme de porumb la un hectar. Asta înseamnă că în patru ani, cit durează efectele asolamentului, obținem suplimentar o recoltă de 4 000—5 000 kilograme de cereale la hectar. La patru ani cîștigăm un an, cîștigăm producția unui an. Dacă la nivelul unui an sau altul e adevărat că asolamentul cere o extindere a suprafeței de furaje, la nivelul unei perioade — al unui cîntec de exemplu — lucrurile se compensează. Cît privește alte avantaje, sînt ușor de înțeles: să ne gîndim numai la economia de îngrășăminte chimice! Și rezultă, în plus, și o mare cantitate de furaje de mare valoare pentru a dezvolta zootehnia. La Birlogu, fiecare dintre cele vreo 300 de vaci dădea cam 600 litri de lapte pe an. Treptat, au ajuns să nu mai dea cit o oale, ci vreo 2 200 litri.

Desigur, e de la sine înțeles că o garanție de prim ordin de a obține — să zicem — grîu cit mai mult rîbîne aceea de a însămînța cu grîu suprafețe cit mai mari. Însă, în dorința de a obține grîu cit mai mult, unele unități agricole ajung în imposibilitatea de a mai face o bună rotație a culturilor și pun grîu după grîu. Ce înseamnă acest lucru vom vedea

imprescriptibilă a națiunii

Note • Interviuri • Dezbateri • Semnificații

leguminoasele. Practica a demonstrat că gramineele nu sînt cele mai eficiente, cum s-a crezut, ele solicitînd costuri mari pentru producerea unității de azot. În prezent, inginerul Maria Razec se ocupă de leguminoase, iar rezultatele din ultima vreme sînt încurajatoare.

— Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, insistă, în cadrul unei consfățiri de lucru pe teme de zootehnie, cu alte ocazii, asupra necesității ca cercetarea să se facă în prezența animalelor, cît mai aproape de acestea. Ce s-a întreprins, ce se întreprinde, în acest sens?

— E exact ce spuneam, să gîndim paștile prin produsul finit. Cercetarea a avut în vedere, mai ales, sporurile de carne. Cele de lapte și lină, mai puțin. Sîntem, de asemenea, descoperiți în ceea ce privește partea de conservare a furajelor, cea de folosire cu animale a paștilor. Nu mai zic că, în altă ordine de idei, industria a rămas datoare cu o gamă mai variată de mașini pentru recoltat și pregătit furajele.

— Să lăsăm industria, stimate

tovarășe director Cardașol, să discutăm despre cercetare. Să nu ne-o luați în nume de rău, dar contribuția acesteia la creșterea producției de carne, lapte, lină etc. e încă mică. Da sau nu?

— E un punct de vedere, dar sînt atitea greutăți.

— Or fi, dar de-ai-aia sînt, ca să fie invinse. Or, cercetarea...

— Ne aflăm, după mine, într-un punct de cotitură, iar timpul ne presează. Va trebui, în primul rînd, să luptăm cu el, să obținem cît mai repede rezultate cît mai concrete. Programul național de ameliorare oferă cercetării condiții dintre cele mai bune, vă asigur că vom lua toate măsurile ca ea să-și aducă o contribuție substanțială, prin pașiști, la dezvoltarea zootehniei. Am făcut unele greșeli, dar am învățat din ele. Nu se vor mai repeta.

— Vom mai avea ocazia să ne ocupăm de pașiști, tovarășe director, „Flacăra” intenționează să acorde o atenție deosebită acestei chestiuni, vom mai vedea. Vă mulțumim și vă urăm spor la lucru.

I. OVIDIU

e normal să fie așa, fiecare cîștigă în funcție de producția de lapte a lotului de vaci pe care-l are în primire. Iată, Paraschiva Curelaru, Maria Crăcană sau Mihai Vlad încează de pe urma vacilor și 4000 de lei pe lună. Pe baza muncii și a seriozității, I.A.S. Prejmer a realizat, anul trecut, un beneficiu de 22 de milioane.

— Care ar fi, iarăși în două vorbe, explicațiile acestui belșug?

— Munca. Ordinea. Disciplina. Gradul înalt de mecanizare. Lucrul făcut bine și la timp.

— Adică...

— Adică fiecare e, cum se zice, în treaba lui și-o face temeinic. Ședințe, puține și scurte. Pe unitate, două ore o dată pe săptămînă și gata. Vorbă multă, sărăcia omului. Organizarea e însă ceas și, în fiecare clipă, știm care e situația și unde trebuie să intervenim.

— Dumneavoastră, ca director, urcați des pe tractor?

— O, ce întrebare?! Stăpînesc tractorul, dar nu-l treaba mea să umblu cu el. Eu, ca director, sînt mult prea bine plătit ca să stau pe tractor. Mă ocup, nu-l așa, cu conducerea, cu organizarea, cu perspectiva, iar cu aratul se ocupă chiar tractoristul. Ca lucrurile să meargă bine, și la noi merg, trebuie să acționeze principiul omul potrivit la locul potrivit.

— Sînteți dur, tovarășe director?

— Exigent da, sînt. Sînt obsedat, dacă pot spune așa, de ordine, dar am înțelegere pentru oameni. Mă aflu tot timpul alături de ei, iar ușa mea le rămîne mereu deschisă. I.A.S.-ul are cîmine, creșe, cantine, tot ce-i trebuie, căci socoteala e clară, altfel lucrează omul cînd știe că, acasă, e liniște și copiii învață, la creșă, poezii. Le-am cerut oamenilor, dar le-am și dat. Pentru că, cît o fi ea mecanizarea de înaltă, baza e tot omul. Mai avem un club, o bibliotecă.

— O bibliotecă?!

— De ce vă mirați? Pămîntul, mai ales, e o treabă complicată, oricît ai ști, tot rămîne loc pentru mai mult. Noi am cultivat și cultivăm, de pildă, cartofi, livrăm sămînță altor ferme, în toată țara, dar am cultivat și cultivăm noul.

— Frumos spus, dați-ne un exemplu.

— Nuclele. Cînd am pus pe picioare prima fermă, să fie 10

ani de-atunci, unii au clătinat din cap. Sînt pretențioase, Toma, a zis careva, o să-i moară și-o să dai de dracu?! Uite că n-au murit. Ideea am luat-o, recunosc, din Danemarca, dar noi am perfecționat-o, doctorul Nicolae Păstîrnac, șeful fermei, a făcut tot felul de invenții cu privire la nuci. Le-am dat, ne-au dat, știți la cît s-a ridicat beneficiul fermei de nucă pe 1981?

— ?!

— La 7 milioane, bani buni, nu?

— Buni, mai începe vorbă?!

— În privința cîmpului...

— Stăm bine, iar secretul, că iar o să mă întrebați, e simplu. N-am ignorat nici o lucrare, de la pregătirea terenului la recoltare, pe toate le-am pus, cum se zice, pe planul întii. N-am scăpat nici o perioadă optimă, am legat lucrările între ele, trîndu-le ca părți componente ale aceluiași tot. Ca etape, dacă vreți, ale unui singur scop. La fel am procedat și în zootehnie, de la reproducție pînă la exploatarea animalului adult. Altfel spus, în fiecare moment am știut și știm cum stăm, de aceea socot că recensămîntul animalelor e o acțiune binevenită. Să știm cum stăm și la nivel de țară, să întărim disciplina de plan, să asigurăm ritmicitatea predărilor, să livrăm la fondul de stat la timp, căci fondul acesta, nu-l așa, e al nostru, al tuturor, de starea lui depinde forța economică a țării. Numărul de animale, revin la utilitatea recensămîntului, îl mai cunoaștem, dar acum căpătăm date în plus, starea fiziologică, greutatea, celelalte.

— La ce capitole mai are I.A.S. Prejmer de pus unele lucruri la punct?

— Avem probleme, cine nu are, dar ele sînt trecătoare, le

vom rezolva. Nu așteptînd de la alții, ci prin noi înșine, prin munca noastră. Exploatarea rațională la porci și la păsări, la vaci încă nu, chit că mecanizarea e, cum aminteam, înaltă. Construcția de mașini ne e, la acest capitol, datoare, ea ar trebui să fie mai receptivă. N-avem suficiente echipamente pentru fermele de vaci, nici mașini pentru pregătirea bazel de furaje.

— Un exemplu?

— Cel mai la îndemînă, costitorile. Nu prea sînt și, dacă sînt, au îmbătrînit, nu mai servesc ca lumea.

— Tovarășe director Toma, I.A.S. Prejmer se învecinează cu alte unități din același sistem, pămîntul e, firește, același, mecanizarea, și ea, cam la fel, cum se explică atunci faptul că lucrurile merg bine aici și slab alături?!

— Pe județ, dacă știu bine, numai I.A.S. Prejmer și Codlea sînt rentabile. Restul... Explicația? Nu se muncește suficient și cu dragoste. Unii, în loc să caute soluții, caută scuze.

— O întrebare oarecum mai personală, sînteți fostul campion la aruncarea ciocanului de prin anii '50?

— Da, am și titlul de maestru al sportului. Am abandonat atletismul în 1952, odată cu terminarea facultății, și mi-am zis că, dac-am fost campion la ciocan, trebuie să fiu campion și la agricultură.

— Ați reușit, nu-l așa?

— Într-un fel, dar drunul e lung. Numai ziua e, cîteodată, scurtă. Ce bine-ar fi dac-ar avea, din cînd în cînd, 30 de ore!

— Ce-ar fi dacă ar avea 30 de ore?

— Aș putea sta 24 la I.A.S.

OVIDIU IOANIȚOIA

„Oricît e mecanizarea de înaltă, tot oamenii rămîn baza”

— Frumos e acest I.A.S., tovarășe inginer Ion Toma!

— Frumos ca frumos, dar harnic. 1981 a fost, pentru I.A.S. Prejmer, județul Brașov, al patrulea an consecutiv în care a ocupat locul 1 pe țară în rețea. Tot în 1981 a dobîndit cel de-al cincilea Ordin al Muncii clasa I.

— De cînd lucrați aici?

— Sînt moț, din Baia de Criș, dar mă aflu la Prejmer din 1960. De 21 de ani sînt directorul unității.

— Mulți înainte! În două vorbe, ce însemna I.A.S. Prejmer prin anii '60?

— O nimică toată, 50 de vaci și 500 de hectare.

— Azi?

— Numai vaci avem 4300, cel mai mare efectiv din țară. Cu totuși, la taurine, numărăm 9000 de capete. Deținem un complex de testare și înmulțire a porcilor cu 40000 de capete și o fermă de nucă, prima și, dacă nu greșesc, cea mai mare din țară. În cîmp, avem 7500 de hectare. De ani de zile, sîntem

frunțași, la toate cele. Sporul de creștere în greutate la porci atinge, zilnic, 700 de grame, iar 1500 din vacile noastre dau între 4000 și 5000 de litri de lapte, iar unele dau și 9000.

— Cît, 9000! Dar ce le faceți?!

— Avem secretul nostru.

— Anume?

— Le dăm de mîncare și le mulgem, totul la timp. Am gîndit și gîndim așa, ca să avem animale, trebuie să avem o bază furajeră serioasă. Serioasă și de calitate. La sfeclă furajeră, de pildă, ferma de la Birsa, condusă de inginerul Ion Răuță, a scos 200 de tone la hectar. Cu ani în urmă, mulți evitau vacile cu lapte, noi am mers pe ele și am ajuns să ne zică lumea că sîntem „văcarii țării”! Unii s-ar strimba, noi nu, sîntem mîndri că fermele noastre de vaci sînt o adevărată industrie. La noi, cînd intri la vaci, unde mecanizarea e sută la sută, mulșul, adăpatul, furajarea etc., parcă intri într-o farmacie. Ingrijitorii își dau toată silința și

vrem într-adevăr să-l cîștigăm? Parcă da, parcă nu.

DUPĂ UN AN, DIN NOU LA PITEȘTI

Inginer Gheorghe Cremenescu, directorul Stațiunii Albota

— Tovarășe director, îmi îngădui să vă întreb: aveți știre despre apariția în revista „Flacăra” în anul trecut a unui articol privind asolamentul Albota? Vă întreb pentru că atunci nu v-am putut cunoaște, nu erați la stațiune, erați plecat la o ședință la București.

— Da. Materialul a tratat cea mai acută problemă a cerealelor și a zootehniei în zona noastră, zona solurilor podzolice și podzolite din sudul Carpaților Meridionali, care însumează circa 1 milion de hectare.

— Adică aproximativ a zecea parte din suprafața arabilă a țării! A doua întrebare: știți să fi avut vreo urmare acel demers al nostru?

— A avut. S-a acționat mai energic, în județul Argeș suprafața însămînțată cu trifoliene a înregistrat o creștere substanțială. Pentru primăvara acestui an agricultura Argeșului e pregătită să sporească suprafața de trifoi ca solă amelioratoare pentru sporirea capacității de producție a podzolorilor și, pe de altă parte, pentru asigurarea unui furaj de foarte bună calitate. În 1981 a crescut suprafața de trifoi față de cea din 1980 iar în 1982 va crește, față de cea de anul trecut, cu 3000 de hectare.

— Ce reprezintă ele? Mult? Puțin?

— Sola amelioratoare cu trifoi ar trebui să ocupe între 16 și 17 la sută din suprafață. Cu ceea ce se va însămînța în acest an ne apropiem de un procent

de 10-11 la sută, urmînd ca în anii viitori să ajungem la 14-15 la sută.

— Fiind vorba de viitor, tovarășe director, din simplă curiozitate v-aș întreba: de ce 14-15 și nu 16-17?

— Pentru că este în funcție de cifrele de plan pe care le primim de la conducerea ministerului. Iar dacă am ajuns să avem, deocamdată, 10-11 la sută, faptul se datorează, cred că este absolut corect s-o spunem, în primul rînd înțelegerii de care ne-am bucurat din partea Comitetului județean de partid.

— Mă bucur și eu, tovarășe director, că subliniați acest lucru și adaug că n-a fost om din agricultura Argeșului cu care să vorbesc despre această problemă și care să nu fi amintit despre înțelegerea și sprijinul primit din partea județenei de partid. Dar conducerea ministerului are cunoștință despre acest asolament?

— Desigur.

— De unde știți?

— Din discuțiile cu o parte din conducerea ministerului.

— Dar dacă, întimplător, cei care trebuie să ia o hotărîre se află, ca să zic așa, în altă parte a conducerii ministerului?

— Nu știu, nu înțeleg. Vroiam să spun doar că asolamentul Albota satisface în bună parte și obiectivele planificării producției de cereale. Pentru că pe 33 la sută din suprafață ar urma să fie cereale păioase, pe alte 33 la sută cereale prășitoare iar în rest trifoi și plante tehnice. Acestea din urmă se întind cam pe suprafața prevăzută de asolamentul despre care vorbim. Ce-ar mai rămîne de făcut ar fi să se mai ciupească un picuț din suprafața cu cereale.

— Păi, dacă e vorba doar de un picuț, înseamnă că treaba e ca și rezolvată.

Dar parcă era vorba de mai mult, nu doar de un picuț.

— O rezolvare e și acum, dar parțială.

— Cum vedeți dv. agricultura Argeșului în condițiile în care ar aplica, așa cum scrie la carte, asolamentul Albota?

— În cazul în care s-ar aplica toate verigile sistemului de agricultură preconizat de stațiunea noastră, cred că s-ar obține peste 4000 kilograme de grâu și peste 5000 de porumb la hectar iar producția de lapte n-ar fi sub 3000 de litri de la o vacă.

— Ar mai fi o problemă furajele?

— Eu zic că nu! În condițiile în care le-am aduna pe toate de pe cîmp.

— Firește. Unde ați aplicat și unde vă gîndiți să mai încercați să aplicați acest asolament?

— L-am aplicat la Birlogu și ne gîndim să-l introducem la Recea. Unde putem să ne lipim și noi!

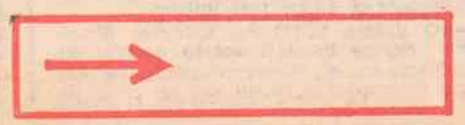
— Să vă „lipiți”?! În ciuda veseliei acestui cuvînt, tovarășe director, mi se pare că sînteți mai degrabă sceptic decît optimist.

— Sînt, pentru că între cifrele de plan sînt trecute și suprafețele.

— Pe scurt: cum ar fi mai bine să fie mai bine, tovarășe director?

— Să se planifice doar fondul de stat.

Ing. Matei Georgeșcu, directorul general al Direcției pentru agricultură și industrie alimentară a județului Argeș

Iubirea de moșie - zestrea

Opinii • Propuneri • Argumente • Reportaje

Aplicarea tehnicilor nucleare în agricultură

7 miliarde pentru pâinea țării

— Tovarășe conferențiar **CONSTANTIN CARAMETE**, sintetișeful „Colectivului de cercetare pentru aplicarea tehnicilor nucleare în agricultură și medicină veterinară” de pe lângă Institutul agronomic „N. Bălcescu”. În ce constă munca, misiunea acestui colectiv?

— Cercetăm toate aspectele importante ale chimizării agriculturii. Scopul este de a hotărî acele măsuri pentru ca toate substanțele chimice folosite de agricultură (îngrășăminte și pesticide), să fie folosite rațional. Importanța problemei poate fi ușor sesizată de către oricine va afla că prețul îngrășămintelor și pesticidelor pe care noi le folosim în fiecare an se ridică la aproximativ 7 miliarde de lei.

— Înțeleg că se pune problema de a cheltui acești bani cu cât mai mult folos, cele 7 miliarde fiind o uriașă investiție pe care statul o face anual pentru construirea, ca să zic așa, a piinii țării.

— În ce ne privește trebuie să adăugăm că metoda tehnicilor nucleare este singura care permite să stabilim câtă hrană absorb plantele din sol și câtă din îngrășăminte chimice, pe scurt care este coeficientul de utilizare a îngrășămintelor de către plante. Marcind un anumit element din aceste îngrășăminte cu izotopi stabili, reușim să urmărim întregul traseu, de la încorporarea aceluiași element în sol și trecerea lui în plantă, în bobul de grâu să zicem, și până la făina din care se face pâinea noastră. Ne interesează totodată să evidențiem gradul de poluare a pământului sau remanenta acestor elemente în recoltele obținute iar în final, cum se va fi înțeles, ne ocupăm de efectele pe care chimizarea le are asupra sănătății oamenilor. Colectivul nostru se autofinanțează, prin executarea contractelor încheiate cu institutele de specialitate ale Academiei de Științe Agricole și Silvice. Concluziile cercetărilor noastre sunt transmise prin aceste institute ministerului, care la rândul lui hotărăște ce măsuri se impun. În

parte, ca rod al acestor cercetări am putea aminti hotărîrea de a se trece la omologarea unor tipuri de îngrășăminte noi, cu un coeficient sporit de încorporare în plantă.

— Ar fi de discutat, cred, și despre faptul că traseele subterane ale elementelor nutritive din îngrășăminte depind într-o măsură importantă, uneori hotărîtoare, de ceea ce aș numi traseele acelorasi îngrășăminte pe deasupra solului: momentul când ele pleacă din fabrică, felul cum sunt depozitate și transportate, în sfârșit modul de administrare a lor în cantitățile și în timpul care ar trebuie să fie dar nu sunt întotdeauna „optime”. Cum apreciați, de pildă, gestul unui agronom care dă îngrășăminte acide pe un sol acidifiat?

— Risipă de îngrășăminte, pierderi de recoltă, înrăutățirea fertilității solului. Dar fie-mi îngăduit să relevăm și un exemplu ceva mai îmbucurător. Cum se știe, solul are o calitate a lui, pe care o evidențiem prin așa-numiții indici agrochimici. Or, de pildă, la Stațiunea didactică Belciugatele a institutului nostru și la ferma Pipera a I.A.S. Mogoșoaia controlul agrochimic arată că prin aplicarea rațională a îngrășămintelor fertilitatea nu scade ci, din contră, se îmbunătățește.

— Până la urmă, așadar, tot despre felul cum fiecare specialist știe să-și facă meseria este vorba.

— Fără îndoială. Altfel cum am putea considera faptul că, din păcate, nu toți specialiștii iau în considerare diferențierea dozelor de îngrășăminte? Dar eu cred totuși că astfel de exemple nu sunt prea numeroase și oricum sunt mult mai puține decît în anii de început ai chimizării agriculturii. În Bărăgan, pe unele suprafețe cu cernoziom castaniu, în primii ani de aplicare masivă a îngrășămintelor chimice s-a dat numai superfosfat, în cantități apreciabile și unilateral. S-a ajuns la un dezechilibru de nutrie: a fost inactivat zincul. Zincul mobil, ușor accesibil plantelor, a trecut

în forme inaccesibile lor. După cercetări de laborator și analize minuțioase s-a trecut la producerea de către industria chimică a unui îngrășămint cu azot-fosfor completat cu zinc, pentru a corecta acel dezechilibru. Iată o cheltuială care putea fi evitată. Dar iată și un exemplu de altă natură: într-o plantație de vie, în timp ce se făcea stropirea cu îngrășăminte foliare, extraradiculare, cineva s-a dus la magazin să ia un nou vas cu îngrășămint pe care urmă să-l dilueze în cisterna din care se stropia. Din greșeală — și aici se vede cât de vinovată este uneori vorba că numai cine nu muncește nu greșește — a luat un vas cu erbicid, l-a turnat în cisternă și citeva hectare au fost stropite astfel. În 48 de ore toate frunzele au căzut.

— Iată o problemă care, aș zice, nu prin aplicarea tehnicilor nucleare putea fi rezolvată. Tocmai de aceea vă întrebam dacă dumneavoastră nu vă lup-

tați cu împrejurarea de a urmări, să zicem, efectele îngrășămintelor chimice în situația ideală în care ele ar fi administrate în dozele necesare și la timpul potrivit, în vreme ce, pe de altă parte, se întâmplă ca într-un anumit loc să fie confundat îngrășămintul chimic cu pesti-cidul.

— În agricultură trebuie disciplină, fără îndoială, ca și în industrie. Exemple de felul celui de mai sus îndreptățesc aceste exigențe. O importanță hotărîtoare pentru înlăturarea oricăror atitudini de indisciplină și neglijență în gospodărirea nu numai a recoltelor, dar și a pământului, ar avea-o instituirea unei gestiuni a pământului ce ar urma să intre, evident, în răs-punderea specialistului. O gestiune care să dea acestuia posibilitatea de a prelua sau de a preda pământul ținînd cont nu doar de întindere, de suprafață, dar și de anumite cote ale fertilității. În cadrul acestei gestiuni,

creșterea fertilității pământului ar urma să reprezinte o obligație elementară a oricărui specialist și un criteriu de apreciere a muncii cu urmări chiar pentru remunerația lui. Atunci, sint convins, nimeni n-ar mai greși dozele de îngrășăminte chimice sau n-ar mai confunda îngrășă-mintele cu pesticidele. În ce ne privește, în cursul de deschidere al fiecărui an universitar eu le spun studenților să aibă în vedere eforturile pe care țara noastră le face pentru a asigura agriculturii aceste substanțe chimice — pentru că sint scumpe și se produc greu în contextul crizei energetice mondiale — și dat fiind că peste o vreme fiecare dintre ei va avea în mînă o parte din această mare bogăție le atrag atenția că pierderea parțială a îngrășămintelor, pe orice cale s-ar produce ea, înseamnă implicarea directă a bugetului țării.

DUMITRU ELIADE

Bătrînul din fotografie, de-o vîrstă cît veacul, se numește Constantin Marcoci. A fost și încă mai este unul din cei mai vîștii crescători de animale din Dorna Arini, județul Suceava. Adela Marcoci îi este noră și a preluat această meserie ca pe un testament.

— Desigur. Conform indicațiilor de partid, avem această obligație.

— Vă mulțumesc.

O idee care plutește în aer

La urma urmei, n-ar trebui să pierdem din vedere și să uităm a spune că asolamentul acesta nu reprezintă nicidecum o complicată sau senzațională curcere a științei agricole din ultima vreme. Orice țaran care se respectă îi sesizează repede și temeinic avantajele. Devenit cu mai mulți ani în urmă factor esențial al „sistemului de agricultură” preconizat de stațiunea Albota, el reprezintă, după opinia mai multora dintre cei cu care am stat de vorbă, un fel de „idee care plutește în aer”. Ici-colo, ideea a coborît chiar pe pămînt și a prins rădăcini. Căci iată ce spuneau, tot în urmă cu un an, pe 12 martie 1981, o echipă de reporteri ai ziarului „Știința”, în cadrul unui amplu reportaj despre Consiliul unic agroindustrial Scornicești: „Ce s-a întimplat aici? Cum s-a ajuns ca de pe podzol și smolniță, pămînturi din categoriile V și VI de fertilitate, să se obțină producții mai mari, mult mai mari decît de pe solurile de cea mai bună fertilitate? Cu 15 ani în urmă, la C.A.P. Scornicești se organiza un lot demonstrativ pe 30 de hectare. Scopul? Aici, specialiștii cooperativii, în colaborare cu cei ai stațiunii de cercetări Albota, județul Argeș, au fost invitați să experimenteze și să stabilească cele mai potrivite metode pentru ameliorarea și ridicarea potențialului productiv al acestor pămînturi”. Printre acele metode era amintită, la loc de frunte, „introducerea unui asolament de 6 ani cu solă amelioratoare cultivată cu trifoi”. Iar printre acei specialiști, rămîne să adăugăm, se afla și — aproape că e ușor de ghicit — dr. ing. Constantin Nicolae. În același număr, ziarul insera și o „pledoarie pentru trifoi”, adresînd Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare „propunerea ca pentru aceste zone cu soluri podzolice și smolnițe indicatorii de plan la cereale să fie sta-

biliți în producția totală ce trebuie obținută, și nu la suprafața cultivată”. Fiindcă, se arăta în continuare, „în acest fel s-ar crea posibilitatea practică pentru introducerea trifoiului în cultură ca plantă amelioratoare specifică acestor soluri sărace”.

„A smulge”? Dar ce, cît, de unde și cum?

— Se zice, ne spunea dr. ing. Constantin Nicolae mai zilele trecute, că trebuie să smulgem naturii toate bogățiile pe care ni le poate da. Dar e bine zis: cele pe care ni le poate da. Fiindcă are și smulsul asta un rost. Trebuie să te-ngrijești să ai mai întii de unde smulge, nu? De-aceia spun că, dacă ne-am așterne pe treabă, n-am avea voie să nu reușim producții bune chiar și pe podzolorile astea nenorocite.

— Se mai pune griu după griu, nea Niculae?

— Se mai pune, de, mai pun oamenii. N-au încotro. Înainte, cînd te auzea țaranul că pui griu în mîriște te scuipa, te lua în ris.

Dar iată și opiniile altor dozi ingineri agronomi. Primul se numește Ion Paouă și este inginer-șef la C.A.P. Ungheni:

— Ar fi ideal să ni se condiționeze doar sarcinile la fondul de stat, nu suprafețele! Suprafețele n-ar trebui planificate. N-am face decît să respectăm, astfel, principiul autoconducerii. Iar spiritul de răspundere al specialiștilor, al tuturor celor ce lucrează în agricultură, ar crește, sint convins, spîrgînd crusta de „birocratizare”, care se zice că i-a cam cuprins pe unii.

Al doilea inginer lucrează la C.A.P. Buzoiești, tot în județul Argeș, și se numește Dobrin Nanu:

— Aș avea curajul, ca specialist, să mă oblig să predau cantitățile de produse care mi se fixează, dar să nu mi se fixeze și suprafețele. Acum, fixarea acestor suprafețe n-ajută unei la nimic. În 1981, conform planului, am pus 20 de

hectare cu Iolium multiflorum. În acest an, cele 20 de hectare nu mai sint însă cuprinse în plan. Trebuie să punem pe ele porumb, pentru că altfel nu ne ies la socoteală cele 459 hectare de porumb planificate pe acest an.

Concluziile? Aceleași ca anul trecut

Fără îndoială, „pariul Albota” nu poate fi cîștigat dintr-o dată. Fiind vorba despre revizuirea proporției dintre suprafețele planificate cu cereale și cele cu furaje, mai exact de diminuarea celor dintii în favoarea celor din urmă — pînă la realizarea echilibrului prevăzut de acest asolament — este de înțeles că suprafețele cu griu, să zicem, nu pot fi micșorate decît concomitent cu luarea tuturor măsurilor care să ne dea certitudinea că vom obține producția totală planificată. În această ordine de idei, se va mai fi înțeles că nu întimplător re-latam modul în care s-a procedat la C.A.P. Birlogu, unde s-a intrat în asolamentul Albota pas cu pas, de-a lungul cîtorva ani. Așadar, nu despre o aplicare instantanee și generalizată vorbeam anul trecut — cum vorbim și-acum — ci despre una oricît de prudentă. Reamintindu-ne că producția de cereale — așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfățuire de lucru de la C.C. al P.C.R. — rămîne o problemă fundamentală a agriculturii noastre și că, deopotrivă, dezvoltarea zootehniei este și ea o problemă de prim ordin, credem că în frontul larg de înfăptuire a unei noi și profunde revoluții agrare organele de planificare își pot aduce o contribuție sporită prin luarea în considerație a tuturor factorilor de creștere a producției agricole.

Pentru a zecea parte din suprafața arabilă a țării, asolamentul Albota reprezintă un asemenea factor. A nu-l ignora înseamnă să știm că este tot la fel de important să semănăm, pe cît este să și culegem.

DUMITRU CONSTANTINESCU

imprescriptibilă a națiunii

● Note ● Interviuuri ● Dezbateri ● Semnificații ●

Despre lotul în folosință și despre felul

cum porumbeii ajung, uneori, ulii

La Ungheni, în șesul Argeșului, griul și porumbul nu sînt nici de cumpărat, nici de vîndut. Nimeni nu cumpără, zice primarul Ion Neacșa: fiecare a primit de pe urma muncii de anul trecut destule „boabe” cit să-i fie de ajuns pentru vitele și păsările pe care le ține în curte. Și nimeni nu vinde, adaugă el: cu prețurile obținute la contract, fiecare strînge mai mulți bani decît dacă și-ar vinde la tirg griul sau porumbul.

În cursul anului trecut, comuna a livrat 140 tone carne de vită, cu 78 tone peste cantitatea planificată, și a reușit să mai dea, depășind iarăși planurile, 25 tone carne de porc, 9 tone carne de pasăre, 1.300 hectolitri lapte, 325.000 ouă. Dincolo de aceste cifre ar mai fi însă ceva de văzut și de spus: contracte se fac mai pretutindeni, nu-i vorba, dar prețul îndeplinirii lor e diferit de la loc la loc, de la comună la comună.

La Mogoșani sau la Mătăsaru, de pildă, comune aflate în șesul Dimboviței, prețul acestor contracte revine mai scump și el implică, vom vedea, mai mult timp, mai multă energie, mai puțini bani în casă și ceva risc-pă de pămînt. Toate rezultă ca un mănunchi de consecințe ale unui singur fapt: neîndeplinirea planului la griu, la porumb. Acolo unde planul e îndeplinit, ca la Ungheni de exemplu, unde nici un țaran care a muncit în acord global n-a scos o producție mai mică decît stabiliseră împreună în adunarea generală de la începutul anului '81, oamenii reușesc să-și crească vitele și păsările pentru consum propriu și pe cele contractate. Dar spunînd aceasta n-am spus totul. Spunînd aceasta n-am vorbit decît de una din sursele de venituri ale oricărei gospodării țărănești. Cealaltă ține de felul cum a fost muncit și gospodărit lotul individual. La Ungheni, unde oamenii își adună destule grîne de pe urma muncii lor în

cadru C.A.P.-ului, e lesne de înțeles că nu mai e nevoie ca loturile în folosință să fie semănate, de exemplu, cu porumb. Pe loturile acestea fiecare își poate pune mai multe nutrețuri pentru animale, legume, floarea-soarelui ca să primească ulei sau, ca să aibă de unde primi zahăr cit dorește, sfeclă de zahăr. În schimb, se înțelege, nu la fel se petrec lucrurile acolo unde planul rămîne neîndeplinit iar producția e mică: la Mătăsaru, să zicem, unde în toamna trecută s-au cules abia 1.800 kilograme de porumb la hectar. Așa ne spunea Ioana Dragomir, de exemplu, care deține în folosință împreună cu bărbatul ei, Anton, C.F.R.-ist, 2 loturi a câte 15 ar. Familia crește vite și păsări pentru nevoile ei și reușește să dea și la stat, prin contracte. Întrebarea e: cum reușește? Și răspunsul e simplu: pe cele două loturi în folosință, însumînd 30 de ar., a pus — cum recunoștea Ioana Dragomir — „doar porumb”.

Și nu s-ar zice că procedeul acesta nu poate fi întîlnit și în comuna alăturată, Mogoșani. Aici chiar secretarul consiliului popular, Gheorghe Angelescu, ne spune că a pus anul trecut porumb pe 27 de ar. din cei 30 la care avea dreptul împreună cu soția sa, Elena, muncitoare la C.A.P. La rîndul ei, Stana Mihalache se întrebă la cei 68 de ani cîți are unde ar fi să mai pună pe lotul ce i se cuvine trifol, sfeclă de zahăr sau floarea-soarelui dacă trebuie să mai pună pe ei și porumb. E o întrebare, să recunoaștem, dar răspunsul se află în parte tot pe la Mogoșani, acolo unde diferența între producția de porumb planificată și cea realizată e de la 3.473 la 2.800 lei.

D. CONSTANTINESCU ■

Roata lui Toader Popa din Ortocia.

Cum folosim pămîntul?

În cărțile de citire de demult întîlneai obligatoria o povestire: „Norocul e cum și-l face omul”. Era vorba de un țaran care, pornit în căutarea norocului, poposește la un moment dat lingă două lanuri de griu, unul foarte frumos, celălalt, ca vai de lume. Stapinul lanului cel frumos, care se pregătea să înceapă seceratul, îi spune drumetului: „Nu mai căuta degeaba norocul în lume, căci n-ai să-l găsești. Norocul e cum și-l face omul. Iată aceste două lanuri. Pămîntul e la fel de bun, aceleași ploi le-au udat, aceleași vînturi le-au bălînt și același soare le-a încălzit. Dar n-au fost la fel de bine lucrate și îngrijite. Așa că norocul, dacă e să-l numim astfel, a ieșit diferit, după cit de mult s-a ostenit și cit de priceput a fost fiecare”. După aceste înțelepte

vorbe, eroul nostru se „dumirește” și se întoarce acasă, unde se pune serios pe treabă.

Mărturisesc că, deși eram pe atunci copil, povestea mi s-a părut trasă de pîr. Cum adică, să întîlnească el situația ideală, cu diferențe tranșante între o parte și alta, cu prezența tocmai a țaranului cel harnic, care să poată să-i servească și morală fabulei? Greu de admis așa ceva. Dar iată că, nu demult, trecînd pe strada Izvor din municipiul Tecuci, uitata carte de citire s-a redeschis brusc în mintea mea.

Doi case alăturate. La nr. 4: o curte în suprafață de aproximativ 180—200 metri pătrați, plantată în întregime cu viță de vie. O plantație făcută cu atîta meșteșug, cu atîta finețe, încît fără să vrei te opreai în loc ca s-o admiri. La nr. 2: o curte

imensă, de cîteva ori mai mare decît cea de alături, în care nu se afla nimic.

Aveam să constat cu mirare că localitatea în care mă aflam oferea și alte situații ca cele de pe strada Izvor. Multe curți vecine din Tecuci, oraș frumos, curat, și în care viața de vie este la ea acasă — municipiul se află în plină zonă viticolă și... noblesse oblige —, puteau fi notate pe două coloane: în stînga, curțile bine folosite, în dreapta, celelalte.

Ne exprimăm convingerea că, atît din imbold propriu, cit și cu îndemnul și sprijinul factorilor de resort, în vederea înlăturării cerințelor autoaprovizionării, toți deținătorii de curți le vor transforma în grădini, nelăsînd nici o palmă de pămînt necultivat. Și oferînd, în același timp, reporterului posibilitatea de a nu mai înscrie curțile vecine în coloane diferite, ci numai în coloana din stînga.

L.D. GOIA ■

Ideii în dezbateri

leftin, scump sau, pur și simplu, bun?

Scrînd despre vinuri, te încearcă amintirea licorilor acelea țărănești, a vinului roșu „de butuc” sau „de buturugă”, băutura sănătoasă, onestă, cu garanția unei fabricații pe cit de simple, pe atît de adevărate. Ideea de adevăr, cînd e vorba de vin, e mai prezentă decît ni se pare. Ca să fie adevărat un vin trebuie să fie numai în felul în care l-a botezat tatăl său, strugurele. Tot ce-i posibil și oarecum predestinat în butoiul săteanului nu este posibil și în marea industrie a vinului. Prelucrarea unei recolte de mil de tone de struguri, cum e — de pildă — producția de struguri a I.A.S. Panciu — pune în cu totul alți termeni chestiunea adevărului pentru că, așa cum știe toată lumea, cantitatea condiționează calitatea. La o producție de douăzeci de deca de vin, să zicem, fabricația are doar cîteva etape, care se petrec parcă de la sine. La o producție de sute și mii de vagoane de vin, e nevoie de o adevărată tehnologie de vinificație și de o mică „armată” de specialiști. Prepararea vinului are numeroși parametri, controlați și dirijați riguros. Țăranul procedează cu vinul lui „de buturugă” conform tradiției și după ce pune mustul în butoi așteaptă să vadă ce i-a ieșit. Într-un Complex de vinificație, cu producție de peste 1.200 de vagoane de vin — cit a dat I.A.S. Panciu în 1981 — nu-ți poți permite să ai surprize; aici știi exact ce struguri ai primit și ce vin trebuie să scoți din el. Fiindcă fiecare etapă de producție poate fi ameliorată ori perturbată, se înțelege că numărul cauzelor ce pot influența calitatea unui tip de vin e foarte mare.

Pentru ca, de exemplu, vinul alb de

„regiune superior” și al cărui preț este 12 lei, să poată fi livrat pieței el trebuie — ne spune inginerul Doina Sorolu, șefa laboratorului de analiză a vinului — să răspundă exigențelor unui examen organoleptic, să aibă o concentrație alcoolică cuprinsă între 10,5 — 11,4°, aciditate volatilită mică, pină la maximum 1 gram la litru exprimată în acid sulfuric, o aciditate totală de minimum 3,5 grame/litru exprimată în acid sulfuric, un extract total de minimum 17 grame/litru, o cantitate de bioxid de sulf liber maxim 20 mg/l, o cantitate de sulf total, pină la 200 mg/l, și anumite arome, care-i dau „bucetul”. Din complexul de vinificație al I.A.S. Panciu, vinul pleacă la consumatori imbuteliați în sticle. Transportul și depozitarea trebuie să se facă la temperatura optimă de 10°—15°C. În condițiile cînd se depășește această temperatură iar dopul nu etanșează, vinul se ofeștește. Din cauza dopurilor de plastic care nu se fac toate la un singur atelier și a căror fabricație are loc la diferitele cooperative sătești sau orășenești, imbutelierea nu poate fi garantată întotdeauna.

Dacă sînt respectate toate datele de laborator, înseamnă că vinul de 12 lei face exact 12 lei, iar vinul de regiune superior este superior în măsura în care și-a propus să fie. Problemele vinului însă de aici încolo încep.

Inginerul oenolog Ilie Bujoreanu arată că urmărește problema calității vinului prin prisma exigenței consumatorului. Ce dorește el mai mult e ca vinul să nu aibă decît o componență naturală, care să exercite o acțiune favorabilă stimulatorie, să genereze o bună stare a organismului.

Astfel în anul 1981, Complexul de vinificație n-a avut nici un refuz de vinuri imbuteliate din partea beneficiarilor, aceasta pentru că vinurile au fost corect vinificate, îngrijite, condiționate, imbuteliate și au avut o compoziție chimică naturală.

Dat fiind influența dopurilor buteliilor asupra calității vinului, e de părere că folosirea dopurilor din plastic creează multe neajunsuri în rețeaua comercială deprecînd calitatea vinurilor, prin neasigurarea unei perfecte etanșeități. Duce la o dopuire defectuoasă, de asemenea, conformația interioară a gîtului sticlelor, calibrarea diferită a diametrului interior, sticlele folosite provenind de la diferite fabrici de sticlă cit și din diverse depozite ale UJCC-ului și ICRA din diverse zone ale țării. Cel mai bine ar fi ca dopuirea sticlelor să se facă încă cu dopuri de plută pentru că asigură perfect etanșeitătea, lipsă de contact microbiologic și nici nu influențează caracteristicile organoleptice ale vinului sau cele chimice, cu alte cuvinte, vinul este rezistent și inalterabil în timpul depozitării.

În fine, tov. Cicerone Cristea, contabil șef la Complexul de vinificație, insistă asupra calității strugurilor la recoltare în scopul obținerii vinurilor superioare.

În scopul diversificării producției, asigurării pieței, a consumurilor, cu o gamă variată de băuturi, e de părere să se introducă în cadrul complexului și alte tehnologii ca acelea de preparare a vermurilor, a vinurilor frizante etc.

Privînd aspectul comercial al sticlelor imbuteliate, ar fi bine să se facă protejarea etichetelor prin folosirea hîrtiei la ambalarea fiecărei sticle.

I.A.S. Panciu, datorită preocupărilor șefului Complexului de vinificație, dr. Ing. Ion Pușcă, a găsit soluția pentru valorificarea superioară a vinurilor de Panciu, în producerea șampaniei în două tipuri — albă și roză — renumită de acum atît în țară cit și în lume, un vin spumant, obținut prin a doua fermentare a vinului în butelii după metoda Champenoise.

Dr. Ing. Ion Pușcă consideră că țara noastră are pentru viticultura condiții naturale cum foarte puține țări viticole din lume au. În prezent, la noi, problema cheie este dotarea tehnică de natură a permite obținerea unor partizi mari de vinuri de înaltă calitate. În momentul de față în cadrul Complexului de vinificație se execută operația de izolare a pereților interiori ai cisternelor de ciment — care asigură condiții perfecte de păstrare a vinului — cu plăci de sticlă. S-au izolat în cursul anului trecut peste 50 de cisterne, se lucrează la izolarea a încă 100 și tot așa pină la cele 300. Idealul ar fi cisternele de inox, dar și plăcile de sticlă sînt bune. O altă chestiune: acidul tartaric. El se importă încă, deși cu puțină cheltuială am putea înființa unități care să-l prepare din tescovină și drojdie, produse care rezultă în urma procesului de vinificație. Ar mai trebui introduse în podgorii pe scară largă concentratoare de must prin care s-ar realiza, chiar în anii nefavorabili, cînd recolta de struguri are un conținut mai scăzut de zahăr, vinuri cu potențial de zahăr ridicat, și ce-i mai important, asigurarea constanței calităților.

Mustul rezultat din strugurii care nu au ajuns toamna, firește, la maturitatea tehnologică ar putea fi valorificat, de asemenea, în chip superior și cu minimum de investiții în sucuri și băuturi răcoritoare. Totul este să te preocupe soarta vinurilor românești, să nu uiți niciodată că pe teritoriul României s-au produs vinuri, după cum o spun documentele scrise și arheologia, încă din cea mai veche vechime, că din punct de vedere al suprafețelor viticole țara noastră e pe locul 8 în lume și că asta obligă atît în direcția producerii vinurilor de mare calitate pentru competiții oenologice și pentru export cit și în aceea a producerii vinurilor curente de consum.

TUDOR OCTAVIAN ■

Prof. dr. SIMION PURICE:

„Bolnavul incurabil este un grav reproș adresat medicului și științei medicale contemporane“

Profesorul dr. Simion Purice s-a născut la Piatra Neamț în 1922 și este licențiat al Facultății de medicină din București. A fost elevul și colaboratorul profesorilor Mihai Ciucă, Daniel Danielopolu, Costel Nicolau, Bazil Theodorescu, Ionescu-Mihăiești și Ion Bruckner. Acestuia din urmă i-a succedat în postul de director al Institutului de medicină internă din București. A întreprins studii de specializare la Paris, Hamburg, Köln, Düsseldorf și Berlin (R.F.G.). Este autor a unui număr de 184 de lucrări publicate în țară și străinătate și coautor la cinci tratate de medicină internă. Conduce în calitate de redactor șef revista „Medicine interne” și este colaborator al publicațiilor de specialitate: „Medizinische Zeitschrift” și „Leber und Darm” (R.F.G.). În prezent deține postul de șef al Clinicii de medicină internă Colentina.

— V-ați bucurat de privilegiul, stimate tovarășe profesor, de a fi fost elevul și colaboratorul unor distinși reprezentanți ai școlii naționale de medicină. Gustul mărturisit pentru cercetarea de laborator este oare rezultatul acestei fructuoase perioade postuniversitare?

— Cercetarea științifică nemijlocită m-a preocupat încă din anii de facultate. Mai apoi, așa cum spuneți, am avut șansa de a conlucra în această activitate pasionantă cu mari clinicieni. Profesorii Daniel Danielopolu, Mihai Ciucă, Ion Nasta, Ionescu-Mihăiești și Ion Bruckner au fost și cercetători activi, oameni care au îmbogățit sensibil, prin cercetări proprii, patrimoniul științelor medicale. Am considerat de altfel întotdeauna că numai cercetarea științifică împlinește actul medical. Adevăratul om de știință trebuie să fie creator, nu numai simplu executant, nu numai beneficiarul instrumentat al muncii altora. Marii clinicieni, aproape fără excepție, au augmentat moștenirea medicală prin descoperiri și invenții originale. Pe urmele unor asemenea iluștri înaintași mă străduiesc să merg și eu, bineînțeles în măsura posibilităților. Cercetarea de laborator reclamă ore scumpe pe care astăzi trebuie să le fur orele de curs sau de consult medical. Când nu e cu putință, mă mulțumesc să încurajez munca altora și mai ales a celor tineri, a minților entuziaste. Ideile noi, chiar dacă sînt ale unor oameni foarte tineri și fără atestate științifice, mă ciștigă de îndată.

— Pe această cale, bănuim, s-a instituit și colaborarea cu doctorul Mihai Leontopol?

— Despre tratamentul Leontopol am auzit mai întâi prin intermediul revistei „Flacăra”. Metoda și conceptul terapeutic mi-au atras evident atenția prin noutatea lor absolută. Ocazia unei colaborări s-a ivit în urma cu un an și jumătate cînd s-a prezentat la clinica noastră un tînar inginer cu o afecțiune deosebit de gravă: seminom (tumoră la testicule) cu metastază hepatică și pulmonară. L-am tratat prin mijloacele clasice cunoscute, dar cum boala avansa, am hotărît să-l trimitem la Paris la clinica doctorului Mathé. Acolo bolnavul a fost supus unui tratament dur cu citostatice. Dar cum maldiadia continua să se agraveze, profesorului Mathé i-a trimis în țară, dar nu înainte de a-mi telefona, sfătindu-mă să trimis la aeroport o ambulanță, deoarece, spunea colegul de la Paris, bolnavul nu mai are decît foarte puțin timp de trăit. Atunci am hotărît să asociem pacientului

tratamentul lui Leontopol. Și miracolul s-a produs! Bolnavul a început să-și revină, metastaza din pulmon a dispărut, ficatul s-a normalizat și după cîteva luni pacientul a redevenit un om normal, sănătos. L-am întilnit, printr-un joc al hazardului, chiar pe virful muntelui Ceahlău și apoi la mare. Din cînd în cînd mă vizitează și aici, la institut.

— Alte cazuri?

— Am mai conlucrat cu doctorul Leontopol în tratamentul unor cazuri de neoplasm pulmonar, dar după o ameliorare temporară, boala a revenit. E adevărat, erau cazuri extrem de grave. Acum trei luni i-am trimis pentru tratament o bolnavă cu un neoplasm intraoperator de pancreas. Pînă în prezent, sub raport clinic, rezultatele sînt bune. Bolnava n-a mai venit pe la clinică și cînd bolnavul nu mai solicită medicul, înseamnă că se simte bine.

— Se poate formula o concluzie?

— Cazurile sînt mult prea puține — și mă refer numai la cele pe care le-am putut examina personal — pentru a mă obliga la o concluzie. Consider că metoda doctorului Leontopol este o cale cu totul nouă în terapia cancerului, că merită toată atenția specialiștilor și că mai ales ea implică o cercetare pluridisciplinară, motive pentru care apreciez că doctorul Leontopol trebuie să beneficieze de toate condițiile pentru efectuarea în continuare a cercetărilor necesare.

— Care este la ora actuală rolul medicinei profilactice?

— Enorm. Enorm, dar din păcate se face foarte puțin în această privință. Sperăm totuși ca lucrurile să se schimbe. O direcție clară a fost indicată recent într-un articol semnat de tovarășul ministru Eugen Proca. Se arată astfel că, în viitor, în ansamblul asistenței medicale a populației, ca preocupare de primă importanță se va situa activitatea medicală preventivă. Este foarte bine dacă se va proceda așa, deoarece astăzi, și în mod special în cazul bolilor grave, pacientul se adresează medicului de cele mai multe ori mult prea tîrziu. Este momentul în care noi medicii ne învîrtim în jurul patului fără a mai putea interveni pentru îndepărtarea radicală a bolii. În asemenea clipe, bolnavul incurabil constituie un amar reproș adresat medicilor și

științei medicale contemporane. În această situație noi facem de fapt o medicină internă a cazurilor depășite. Mai trebuie să remarcăm totodată că în chiar învățămîntul medical, studiul medicinei profilactice este scîndat în mod artificial între catedrele de igienă și medicină internă. Amintesc apoi că există țări unde fibroscopia a devenit un test de rutină, sau ceea ce înseamnă infinit mai multe șanse pentru depistarea timpurie a neoplasmului de rect, de intestine, esofag, stomac și pulmon. Noi facem aici la institut în mod curent endoscopia, se mai face la Spitalul Fundeni și la Policlinica Vitan, se mai face în cîteva locuri din țară, dar asta este extrem de puțin. Ar trebui să avem aparate și specialiști în acest domeniu în fiecare spital județean. Eu aș propune chiar înființarea unui centru metodologic care să se ocupe în mod particular de metodele de profilaxie medicală.

— Ce boli aveți în vedere?

— În afară de cancer, acest teribil blestem al secolului nostru, se poate constata o îngrijorătoare proliferare a hepatitei și cirozei hepatice. Sînt consecințele valului de hepatită epidemică virală ce a bîntuit și în țara noastră îndată după război. În cazul hepatitei cronice, cu un anumit grad de reversibilitate, bolnavul poate beneficia de un tratament combinat și dacă boala este „prinsă” la timp, se vindecă sau bolnavul poate duce, oricum, o viață relativ normală. Din păcate suferindul se prezintă de regulă mult prea tîrziu și atunci boala evoluează inexorabil spre ciroză. Eu propun ca în cazul testelor de rutină să figureze și biopsia hepatică ce se poate realiza fie prin puncție oarbă, fie prin endoscopie.

— Epidemia de hepatită epidemică este singura cauză ce explică răspîndirea celor două maladii?

— Boala de ficat are o etiologie diversă și complicată. Stressul, abuzul de alimente și alcool, oboseala sînt doar cîteva din factorii care produc declanșarea ei. Eu aș dori însă să amintesc publicului larg pericolul pe care, astăzi mai ales, îl reprezintă investigațiile medicale agresive și poluarea prin medicamente.

— Ce se înțelege prin investigații agresive?

— O boală de colagen, de pildă, care este de fapt o maladie autoimună, poate fi depistată extrem de simplu prin serodiagnoză. Dar nu, bolnavii sînt sfătuiți să prezinte radiografii pulmonare, renale, li se cer biopsii, deci investigații dure ce pot tulbura sistemul imuno-formator al organismului. Pentru depistarea reumatismului se cer scintigrame și din nou radiografii și radioscopii. Am întilnit bolnavi ce s-au prezentat la consult cu 50-100 de radiografii. Sau iată cazul hepatitelor. O hepatită cronică este o boală stabilizată, deci o maladie relativ ușoară. Ei bine, cu toate acestea, nenumărați confrați prescriu tratamente complicate, sofisticate, bombardează pacientul cu citostatice, cu dezinflamatorii și corticoide. Se folosește în același scop plasmoforeza, metodă scumpă și care a fost introdusă prea de curînd în clinici deoarece ea mai reclamă studii de specialitate. Pritocirea singelui nu poate avea întotdeauna consecințe fericite. Se folosesc apoi prea multe tranchilizante, prea multe anestezice și medicamente ce îngreunează munca ficatului și creează pe această cale teren favorabil apariției hepatitei și cirozei. N-aș vrea să se înțeleagă de aici că sînt un adversar al metodelor moderne de investigație și tratament, ele reprezintă o mare cucerire a minții omenești, dar cînd ele tind să domine travaliul medicului ele pot deveni o sabie cu două tăișuri.

— În această ordine de idei aveți cumva în vedere și actuala specializare și subspecializare a medicinei interne?

— Fără îndoială că o mai strictă compartimentare a cunoștințelor de medicină

internă a adus multe avantaje. Dar în același timp, specializarea excesivă poate la rîndul ei prejudicia actul medical. Un organ bolnav trebuie judecat în contextul general al organismului. Tocmai de aceea pulverizarea medicinei interne în specialități și subspecialități poate la un moment dat să îngusteze orizontul diagnosticianului. Cardiologul, hepatologul, nefrologul, gastroenterologul, pneumologul devin astfel niște meseriași înguști, limitați, aidoma lucrătorului care s-a învățat să execute o singură piesă și nu are nici o idee în legătură cu agregatul aflat în fabricație. Goana după specializare este, cred, și o consecință a modului în care se predă astăzi la facultate cursul de medicină internă. Apreciez că este de foarte prost augur faptul că, începînd cu anul IV, cursul de medicină internă este predat în fiecare an de către un alt profesor. În trecut, unul și același dascăl preda studenților în toți cei trei ani. Numai pe această bază s-au putut înființa strălucitele școli de medicină internă a căror dispariție reprezintă o gravă pierdere pentru asistența sanitară din România. La București a existat pînă nu de mult școala de medicină internă condusă de doctorul Nicolae Lupu, cea a lui Bazil Theodorescu și Daniel Danielopolu, la Cluj se evidențiasse școala lui Iuliu Hațieganu și Ion Goia, urmată de cea a profesorului Octavian Fodor. La Iași, profesorului Bădărău i-a succedat la catedra de medicină internă profesorul Enescu.

— Sînt singurele lacune ale actualului învățămînt medical universitar și post-universitar?

— Am citit largul colocviu organizat pe această temă de revista dumneavoastră și mă asociez în multe privințe ideilor și sugestiilor exprimate cu această ocazie. Voi remarca în primul rînd că stagiatul de trei ani s-a dovedit o metodă greșită. Absolventul este obligat să se plimbe prin diverse servicii și să se specializeze în spitale județene unde nu are întotdeauna de învățat lucruri noi. Am putut constata personal că după numai șase luni, studenții aflați în stagiatură știu mai puțină medicină decît știau pe băncile facultății. Izolarea absolventului de marile centre medicale universitare nu poate avea decît consecințe nefaste. Ar trebui să se revină la concursul de internat și asta chiar din anul V de facultate. Tinerii absolvenți și chiar medicii mai vîrstnici ar trebui să țină o legătură permanentă cu centrele universitare. Un rol în această privință ar trebui să-l aibă chiar institutul nostru de medicină internă. El ar trebui să se transforme într-un veritabil centru metodologic pentru cadrele medicale din întreaga țară. Ar avea între altele și menirea de a ține cursuri de perfecționare, de a stabili scheme de investigație și tratament și de a aborda teme de cercetare cu diverse unități spitalicești din țară. În sfîrșit, îmi voi permite să observ că tinerii medici participă în foarte mică măsură la discuțiile științifice internaționale. Puțini sînt trimiși să studieze în străinătate și tot puțini participă la colocviile și seminariile de vară ce se organizează în diverse țări europene.

Iată deci cîteva observații și cîteva propuneri și sugestii pentru o mai bună organizare a învățămîntului medical și a ocrotirii sanitare în general. M-am oprit mai mult asupra unor lipsuri și cred că e bine că am procedat așa. A vorbi despre succese, despre victorii este un lucru comod, frumos și util, dar este mult mai important — așa cum ne-a recomandat de nenumărate ori secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — să ne recunoaștem deschis lipsurile, să le supunem discuției publice, să abordăm cu franchețe greșelile, să facem totul pentru îndreptarea lor, pentru perfecționarea muncii noastre. O greșală recunoscută are și toate șansele de a fi îndreptată.

LIVIU TIMBUS

Radu Petrescu

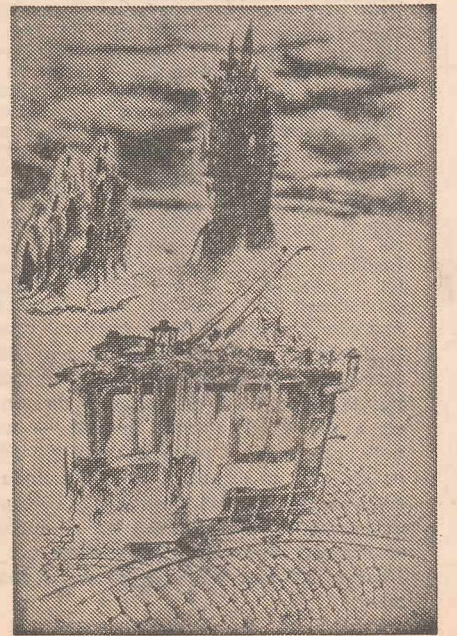
A încetat din viață neașteptat, încă în plină putere creatoare, Radu Petrescu, prozatorul remarcabil, eseistul de o rară sensibilitate și omul nobil pe care am avut prilejul să-l cunosc mai îndeaproape în două drumuri lungi la Rîmnicu Vilcea anul trecut și de curînd la Timișoara însoțind un grup de artiști plastici cu opere de ale lor. În aceste orașe l-am ascultat vorbind despre artă, i-am citit gândurile luminate mărturisind un suflet dintre cele mai alese. Radu Petrescu trăise în Transilvania peste un deceniu ca învățător în părțile Năsăudului și era de atunci un cunoscător nepereche al civili-

zației satului transilvan, slujitor al legilor morale înainte de toate.

Poate că ultimul său text tipărit este acesta din cartea **Studiul**, apărută la Timișoara cu prilejul deschiderii expoziției amintite și se intitulează: „Mirarea”, natura văzută de copii. Este un text antologic acesta și-mi îngădui să socot fericit sufletul unui scriitor rămas atît de aproape de inocența copiilor, inocență care stă la temelgia artei bizantine, a oricărei frumuseți adevărate.

Dacă-i adevărată spusa că plecăm de aici cu cît copil a mai rămas din noi, Radu Petrescu este unul dintre cei mai avuți, fie-i țarina ușoară!

IOAN ALEXANDRU

Cea mai prețioasă valută forte - invențiile (IV)

Uneori noul trebuie redescoperit

Mergînd pe linia Noului în tehnică, a aplicării și valorificării miilor de brevete românești neutilizate în economia națională, deși întrunesc toate condițiile de eficiență prescrite de lege, am abordat cu interlocutorul nostru, doctorul în economie Ovidiu Nicolescu - specialist în probleme de conducere, autor și coautor a 11 lucrări pe această temă, laureat al Premiului Academiei R.S.R. pe 1980 pentru cea mai bună lucrare economică apărută în acel an - o problemă-cheie, în opinia acestui distins specialist: **pirghiile economice ale Noului** în întreprinderile industriale din țara noastră. Ovidiu Nicolescu:

PIRGHIILE ECONOMICE ALE NOULUI ÎN ÎNTEPRINDERI

- Tovarășe Ovidiu Nicolescu, vă referați mai înainte și la o a doua categorie de cauze...

- Aveam în vedere **insuficiența pirghiilor economice stimulativă pentru generarea și materializarea invențiilor și inovațiilor**, a progresului științifico-tehnic în general. Mai precis:

● Se constată stagnarea sau poate chiar diminuarea, în anumite cazuri, a fondurilor alocate tehnicii noi de anumite întreprinderi. Este vorba, desigur, doar de o reducere relativă, fiindcă procentajul scăzut se aplică unui total care a crescut continuu în ultimii ani. Și totuși, chiar și în aceste condiții tendința remarcabilă ridică probleme. Ea vine, dealtfel, în contradicție cu orientările pe plan mondial. Un exemplu. În 1975 în întreprinderile

din rețeaua Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, fondul pentru tehnica nouă atingea 2,5% din valoarea prețului de cost pentru ca în 1976 să scadă la 1,1%, nivelul din anul următor oscilînd în jurul acestei cifre. Și în alte întreprinderi s-a observat același fenomen, de pildă în cele depinzînd de Ministerul Metalurgiei. Aceasta în timp ce pe plan mondial se tinde spre amplificarea acestor fonduri. Astfel „Siemens” din R.F.G. aloca în anii trecuți circa 10% din cifra de afaceri pentru activitățile de cercetare-dezvoltare.

„Volumul mai redus al fondurilor destinate progresului științifico-tehnic - și nici ele folosite integral!! - nu contribuie, după părerea mea, la realizarea unuia din obiectivele majore puse în fața noastră de Congresul al XII-lea al partidului, și anume **accelerarea progresului științifico-tehnic**. Subliniez că reducerea la care m-am referit mai sus este mai curînd rezultanta unor acțiuni întreprinse la bază, în unitățile economice, decît a unor directive superioare”.

De ce scad aceste fonduri? Cu aceasta intrăm în fondul problemei noastre.

În primul rînd, unele întreprinderi încearcă să-și diminueze cheltuielile de producție și prin limitarea sumelor destinate acțiunilor ale căror rezultate se manifestă pe termen lung, cum sînt cele pentru cercetare-dezvoltare.

În al doilea rînd, apare insuficiența preocupare a unor cadre de conducere din unitățile economice de a utiliza integral și în mod corespunzător fondurile puse la

dispoziție în acest scop, ceea ce determină organele ierarhic superioare să limiteze aceste sume în anii următori.

În al treilea rînd, modul actual de stabilire a prețurilor nu este îndeajuns de stimulatînd pentru întreprinderile producătoare de produse noi. Aparent, ne-am îndepărtat de tema noastră: invențiile și inovațiile, dar lucrurile nu stau așa. Faptul că nu se utilizează un sistem mobil de prețuri - mai mari în prima perioadă după introducerea produsului nou și descreșcînd ulterior, pe măsura învechirii produsului - influențează negativ intensitatea preocupărilor întreprinderilor de a asimila noi produse. Cum bine se știe acest proces implică eforturi umane, materiale, financiare, organizatorice, iar ele ar trebui, firește, recompensate de societate prin posibilitatea dată unităților producătoare de produse noi de a obține venituri superioare în prima perioadă, așa cum cere practica mondială, deci inclusiv cea a unor țări socialiste mai dezvoltate din punct de vedere industrial.

Iată ce s-a întîmplat la noi (pentru a nu cita decît un exemplu): la o mare fabrică de mobilă din Transilvania, asimilarea unor noi garnituri, care ulterior s-au bucurat de mare succes pe piața internă și externă, s-a tergiversat ani în șir datorită faptului că beneficiul stabilit se situa sub rata rentabilității medii a produselor acelei întreprinderi. Cazul nu este de fel izolat, de aceea și ridicăm problema.

- Doresc să atrag atenția - spune Ovidiu Nicolescu - asupra unui aspect esențial: soluția implicită preconizată nu ar afecta cu nimic actualul echilibru al prețurilor și nu ar fi în **detrimenul cumpărătorilor**, avînd în vedere că în nici un caz nu se propune creșterea prețului pe toată durata de producere și vânzare a produsului nou, factorul stimulator menținîndu-se doar o perioadă redusă, de ordinul lunilor; ulterior prețul ar scădea treptat mult sub nivelul inițial. O aseme-

nea abordare se înscrie pe deplin în actuala orientare a conducerii de partid și de stat de a asigura o cit mai deplină corespondență între prețuri și cheltuieli, astfel încît să se asigure condiții stimulatoare într-o măsură mai mare ca pînă acum pentru fabricarea de produse noi de calitate superioară, concomitent cu „descurajarea” produselor învechite, cu costuri ridicate și beneficii reduse.

● Criteriile de evaluare a activității întreprinderilor, a unităților economice au în vedere actualmente aproape exclusiv performanțe curente, pe termen scurt. Urmare: factorii de conducere neglijează problemele care „nu ard”, într-un cuvînt: NOUL. Acesta este și motivul învechirii neadmisibile a produselor în întreprinderile citate cu titlu de exemplu la începutul articolului de față. Se neglijează, într-o anumită măsură, sectoarele de concepție, iar cei mai buni specialiști nu sînt utilizați la justa valoare, invențiile și inovațiile bat pasul pe loc, asimilarea de produse noi se amîna prea mult. Astfel, o cercetare efectuată în anii precedenți a relevat faptul că durata de asimilare a unor noi tipuri de compresor se întinde de la 21 la 41 luni, a unor locomotive de la 28 la 52 luni.

Într-unul din marile institute de cercetări în construcția de mașini, peste 80% din plan era axat pe microproducții și dezvoltări aducătoare de beneficii imediate, dar negeneratoare de brevete, de progres tehnic. În acest mod - opinează interlocutorul nostru - există **pericolul abdicării de la însăși menirea și rațiunea de a fi a unui institut de cercetări, și a-nume: prefigurarea viitorului prin produse, tehnologii, metode de conducere realment novatoare.**

LIONEL NIȚESCU

Dosarul energiei

Cum ne informăm?

Într-o lămurire asupra piesei „Fiziicienii”, Dürrenmatt observa, cu amărăciunea omului ce trebuie să se slujească de paradourile pentru a mișca din loc o prejudecată, că fizica e o treabă mult prea serioasă pentru a o lăsa în mina numai a fizicienilor. Criza energiei, cu mulțimea consecințelor sale, parte previzibile, parte pur și simplu surprinzătoare, a devenit cauza și ocazia unui număr de aforisme ale bunului-simț. O dovadă că ceea ce-i valabil, în ce privește fizica, se vedește potrivit și-n alte privințe. Iar în privința energiei, în orice caz. Este destul de regretabil că a trebuit să se întîmple, aproape pe neașteptate, nevoia ca să desoperim ori să redescoperim unele adevăruri simple, din categoria celor care încheie o epocă, dacă nu i-a aflat pe oameni suficient de înțelepți ca s-o înceapă cu ele.

Citesc cu un nesăț, de care eu, scriitorul chestiunii sociale, nu mă credeam în stare, un îndreptar tehnic, editat de o firmă străină, în problemele reducerii consumului de energie în uzinele sale. Broșura mi-a fost împrumutată de inginerul Marcu Bernard, director tehnic la Ministerul Energiei Electrice, și se cheamă, în respect pentru latura publicitară a afacerii, „101 idei pentru economisirea energiei”. Că ideile acestea pot fi și de ordinul miilor, e neîndoielnic. Titlul vrea să spună că, de fapt, contează nu atât numărul ideilor, cît preocuparea de a cerceta, cu o minte excitată de adevăr, toate componentele producției. Principiul fundamental al broșurii e că economia trebuie soluționată astfel încît să nu influențeze nici productivitatea, nici calitatea. Un al doilea principiu este că nu trebuie să categorisim, pe importanță, locurile și situațiile în care s-ar putea economisi energia, fiindcă importante sînt, de fapt, toate. În fine, al treilea principiu: calculul energiei economisite îi privește pe specialiști, idei însă trebuie să aibă toți.

Din mulțimea, extrem de eterogenă, a celor 101 idei, destule pot fi realizate fără investiții sau cheltuieli, iar cele ce necesită cheltuieli dau garanții rapide de amortizare. Sigur, grîile unei industrii de pe aiurea sînt altele decît ale unei industrii românești. Mersul gîndirii, în problemele economisirii energiei, a materiei prime și a materialelor este însă același.

Ce m-a interesat în chip special în breviarul de idei al firmei respective este atenția la metodă. S-a pornit de la realitatea că o seamă de indicii de folosință, de parametri ai procesului de producție sînt tradiționali, adică provenind dintr-o vreme cînd discuțiile despre economie aveau și ele alți parametri. Iată un exemplu: într-o instalație pentru spălarea pieselor temperatura în spălătoare se menține, conform unor uzanțe tradiționale, la valoarea de 71-82° C. Reducîndu-se temperatura cu cîteva grade, s-a constatat că spălarea e aceeași. Investiția de inteligență trimite direct la bunul simț: nu face scump ceea ce poți face ieftin! Investiția propriu zisă: zero. Economii anuale: 123.312 dolari, adică 2.788 tone combustibil convențional. Evident, nu toate industriile noastre care au instalații de spălat piese la cald ajung să consume pentru asta mii de tone de combustibil. Dar se schimbă oare valoarea tonei dacă e numărată cu mii sau numai cu zecile? Bineînțeles, nu.

Inginerul Marcu Bernard mi-a atras atenția asupra unei chestiuni de fond: degeaba lucrează un consumator de ener-

gie important în parametrii lui cei mai economici, dacă e astfel alimentat ca să lucreze în gol. El mi-a dat exemplul unor oțelării electrice, mari consumatoare de energie, care în cu rigoare parametrii consumului, dar topesc fier vechi care n-a fost în prealabil trecut printr-un proces de balotare prin compresie, de reducere a dimensiunilor. Una e să încarci virtos cuptorul cu fierărie afînată, dacă se poate spune astfel, și alta dacă pui la fierț lingouri sau aproape lingouri. Crescînd numărul de șarje, consumul energetic devine rațional, economic.

O grijă deosebită se acordă în cărticica de „101 idei” recuperării căldurii. Iată calculul economic: Într-o turnătorie - și cite turnătorii nu avem în țară! - aerul cald era evacuat de un exhaustor în exterior. Același exhaustor a fost pus să trimită aerul cald în clădiri vecine, încălzite în chip tradițional, cu calorifere. La o investiție cu indicele 1, s-a obținut o economie anuală cu indicele 25 în primul an, 5 în al doilea, 7,5 în al treilea ș.a.m.d.

În mod deosebit, atenția echipei care a întocmit lista de idei s-a îndreptat către consumatorii de energie ce funcționau 24 de ore din 24 și care ar fi funcționat foarte bine și cu anume întreruperi. Exemplele au ceva din povestile matematice ale copilăriei: Într-un atelier de prelucrări mecanice, la mașinile de stanțat, deșeurile erau înlăturate cu un jet continuu de aer comprimat. S-a instalat un dispozitiv cu came, care funcționează de ciclurile stanței deschidea conducta de aer comprimat pe perioade scurte. Investiții: indice 1. Economii anuale: indice 20. O economie de 53 tone combustibil convențional. Dacă aerul comprimat cu jet continuu nu are cum să sensibilizeze imaginația noastră la cantitatea anuală de combustibil irosit, să facem demonstrația mai captivantă închipuîndu-ne că tonele de păcură ori petrol consumate de o mașină care-și suflă aerul comprimat în neant ar fi chiar petrolul ori păcura afectate încălzirii pe o iarnă a blocului în care locuim. Să ne imaginăm că tot ce se irosește privește foarte direct interesele familiei noastre.

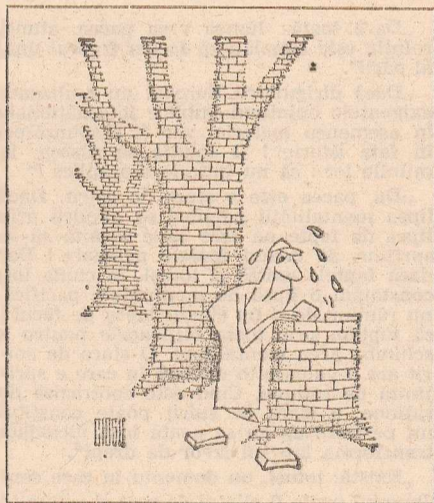
Exemple de inteligență bine condiționată pot fi culese încă multe și puse în relație cu instalații românești. Un turn de răcire, nu-i așa, e un turn de răcire. Iată istorioara, cu morala de rigoare: Într-o mare uzină - și orasele noastre sînt pline de mari uzine ce au turnuri de răcire a apei! - ventilatoarele de la turnurile de răcire intrau în funcțiune automat în prezența apei, indiferent de temperatura acesteia. Ele răceau, prin urmare, și apa rece! Un termostator a reglementat funcțiunea turnului. Investiții indice 1. Economii indice 2 în primul an, 4 în al doilea etc.

Multe din ideile broșurii privesc strict procesul de producție și instalațiile și dotările firmei respective. Multe pot fi translate, ca să zicem așa și în industriile noastre. În tehnică, inteligența trebuie să fie contagioasă. Dar e și mai adevărat că fiecare uzină și întreprindere românească trebuie să procedeze la un inventar de idei, de 101 și dacă e cazul de 1001 idei, al cărui efect va fi resimțit direct fără îndoială, de va fi pus și în operă, în viața urbei, a zonei locuite, a familiei. S-ar putea ca specialiștii energeticieni să bage de seamă unele inexactități în comentariul meu. În definitiv, nu sînt inginer. Iar problemele economice de energie, oricît de entuziaș și de aplicat va fi scrisul unui ziarist, rîmîn - în principal - și de abia de aici încolo

problemele totuși ale marilor consumatori industriali. Adică ale noastre, cînd sîntem în fabrică și nu acasă. Eu stîng un bec, dar unde-i cîștigul dacă metalul din care s-ar face filamentul becurilor unui întreg oraș cheltuieste, la topit și prelucrare, de două ori peste energia ce i-ar fi necesară? Și asta pentru că tehnicienii întreprinderii respective nu reușesc să observe că e nevoie de o mașină de presat șpanul în baloturi!

O idee bună este ca însăși o investiție. Și ideile au ele grijă să apară dacă li se evidențiază oportunitatea. Credem că e oportun ca fiecare producător industrial să-și scrie cartea proprie a economiei de energie.

TUDOR OCTAVIAN

„Pentru economisirea energiei nu trebuie așteptate doar ideile spectaculoase. Orice idee care economisește energia este bună”. Aceasta este părerea specialiștilor de la întreprinderea „Vulcan” din București. Ea a fost exprimată de inginerul Gheorghe Deleanu, inginer principal la serviciul mecano-energetic. Aici, campania de economisire a energiei nu a început de azi, de ieri. Ea a fost și este considerată o acțiune continuă. De o atenție mai mare s-au bucurat marii consumatori de energie din întreprindere dar nici „micii” consumatori n-au fost ignorați. Consumul de energie electrică al cuploarelor a fost redus cu 30 la sută prin schimbarea rețetărilor la șarje, a modului de preparare și încălzirea a fierului vechi, prin utilizarea de electrozi cu uzura normală. Scurtarea timpului de menținere a oțelului lichid în cuptoare prin analiza rapidă a oțelului, prin micșorarea corecțiilor necesare compoziției dorite s-a realizat prin sortarea deșeurilor astfel încît să fie apropiate din punct de vedere chimic, prin mutarea laboratorului la cuploare. Pînă la sfîrșitul anului, analiza șarjelor se va face instantaneu cu ajutorul unui spectroscop de masă, care va reduce timpul de analiză de la aproximativ 20 de minute la zero. Centrala de compresoare aer, alt mare consumator de energie, și-a redus consumul de la 1,5 MW la 1,2 MW prin utilizarea selectivă a compresoarelor, prin livrarea aerului comprimat la presiunea de 6 atmosfere, care s-a dovedit suficientă pentru toți consumatorii, în loc de 7 atmosfere la cît se pregătea aerul comprimat pînă nu de mult. Prin introducerea unui nou tip de ventil automat de cuplare a aparatelor se reduc pierderile pe rețea în proporție de 70 la sută față de vechea situație. Noul tip de ventil este concepția inginerului Vasile Nicula de la serviciul mecano-energetic și este brevetat ca invenție în 1981 cu nr. 73784. În întreprinderea „Vul-

can”, „cupla aer”, așa se numește noul ventil, se folosește experimental de un an și jumătate și rezultate din cele mai bune. Ingerul Gheorghe Deleanu garantează pentru el și îl recomandă tuturor. Se pot executa cu forțe proprii, la strung, nu necesită materiale sau prelucrări deosebite. Se intervine rar la reparația și întreținerea lor. Vasile Nicula a depus dosarul în 1977. După 5 ani s-a emis brevetul de invenție. Ventilul se aplică după 5 ani doar la Vulcan, titularul de brevet. Nu sînt cunoscute încă de mare număr al consumatorilor de aer comprimat din economia noastră. Este cam lent drumul de generalizare a unui dispozitiv care, aplicat pe întreaga industrie, ar aduce importante economii de energie.

În anul 1973 consumul de energie era de 51.000 tone combustibil convențional și 45.000 MWh. În anul trecut, pentru o producție dublă s-au consumat 39.000 tcc și 41.000 MWh. Această substanțială reducere - o categorisim astfel gîndindu-ne că procesul de modernizare al întreprinderii încă nu s-a terminat, că „Vulcan” produce multe unicate - se explică printr-o preocupare susținută, prin combinarea măsurilor tehnice de îmbunătățire a procesului tehnologic și prin măsuri organizatorice. Pe lîngă cele enunțate pînă acum, s-a mai amînit montarea limitatoarelor de timp sau de mers în gol, extinderea procedurii de sudură în CO₂, îmbunătățirea ciclului de probă și reducerea duratei de încercare a motoarelor pe standurile de încercări, bineînțeles fără diminuarea calității, îmbunătățirea tratamentelor termice prin procese tehnologice inlocuitoare, montarea recuperatoarelor de căldură la coșurile de evacuare. Numai prin introducerea tratamentului de tensionare prin vibrații la carcasa reductorilor unităților de pompaj, 2.500 de tone fontă nu vor mai fi topite în cuptoare.

Inițiată de Institutul Politehnic București, ideea de formare a pieselor în forme vidate a căpătat la „Vulcan” expresie industrială. Se înlătură astfel uscarea formelor bătărea cu ciocanele pneumatice a nisipului și se permite refoșirea nisipului în proporții de 90 la sută. Practic, un cuptor va fi scos din circuit. Tehnologie de vîrf, noua metodă a depășit faza pilot și în viitorul cel mai apropiat va se trece la o linie industrială. Anul acesta, 2.000 tone de piese vor fi turnate după noua metodă.

În întreprinderea „Vulcan” concursul pentru idei care să conducă la procese tehnologice cit mai puțin energointensive este deschis tuturor.

După cum sperăm să fi rezultat din cele de mai sus, la „Vulcan”, ca și în alte părți, nu de idei se duce lipsă. Ele depășesc încori destul de greu poarta întreprinderii. Întrebare cum se pune la curent cu ultimele noutăți pe linie energetică, inginerul Gheorghe Deleanu ne spune: „M.I.C.M. organizează anual o sesiune de comunicări cu realizări în domeniul energetic. Ce se întîmplă la alte ministere este mai greu de aflat. Pe probleme de energie, schimbul de informații ar trebui să fie mai larg. Buletinele de informație sau publicațiile de specialitate tratează mai mult probleme de teorie sau studii generale, care au rolul lor, nimic de zis, însă se simte nevoia unor buletine de informare cu probleme de practică industrială curentă, care să se aplice rapid. Astfel s-ar scurta drumul de la idee la punerea ei în practică, capitol la care cred că încă sîntem deficițari”.

Folosim și acest prilej să milităm încă o dată pentru egalizarea tehnologiilor la cel mai înalt nivel și în cel mai scurt timp. E suficient să deschizi poarta unei întreprinderi și să fii asaltat de o mulțime de idei. Din păcate ele nu sînt cunoscute așa cum ar trebui de toți cei care sînt dornici să le aplice.

OPREA GEORGESCU

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Insomnie lingă destinele țării

„Pacea nu se proclamă, pacea se cucerește”

Atunci când flăcările războiului ucigător cuprinseseră în furia lor nebună întreaga umanitate, făcând deja milioane de victime, atunci când ziua victoriei asupra tenebrelor fascismului era încă atât de departe, figura luminoasă a lui Nicolae Titulescu, trecut în lumea umbrelor la 17 martie 1941, era omagiată ca un simbol al dăruirii pentru pace. „Va trece multă vreme până când amintirea lui se va șterge din mintea poporului român — aprecia cunoscutul om politic și publicist britanic Wickham Steed, într-o conferință publică făcută la Londra, în 1942 — pentru că va veni vremea când România se va ridica și va avea nevoie de întregul ajutor ce i-l pot da fiii ei. Și atunci, aceia dintre noi, care nu vom uita ce a făcut, a gândit și s-a străduit să facă, îl vom glorifica drept unul din cei mai mari bărbați ai României”.

Intr-o lume care a cunoscut pacea doar ca un armistițiu între două holocausturi, Nicolae Titulescu și-a consacrat întreaga forță a minții sale geniale și a verbului său brillant elaborării, exprimării și promovării unei concepții realiste, constructive și morale despre pace.

„Pacea nu se proclamă, pacea se cucerește!” Cuvintele lui Nicolae Titulescu ar putea fi așezate la temelie oricărui monument pentru pace, simbolizând încredere, speranță, angajare, sacrificiu în numele unui ideal, căruia i-a fost, în egală măsură, apărător, tribun și herald.

Afirmând statornic și fervent nevoia și dorința de pace ale poporului român în expresii de mare relevanță, Nicolae Titulescu a reușit, ca nimeni altul până la el, să surprindă chintesenta luptei pentru pace, subliniind că principalul imperativ este acela al menținerii păcii și nu al recistigării ei. În concepția lui Nicolae Titulescu, realizarea păcii implică două deziderate majore: realizarea unei mentalități pacifice și organizarea legală a păcii. Uităm deseori că, dincolo de frontiere, dincolo de sisteme social-politice, noi toți aparținem aceleiași mari familii umane. Nicolae Titulescu a înțeles acest mare adevăr și a pledat pentru integrarea ideii solidarității umane în conștiința maselor, pentru asimilarea obligației și recunoașterea dreptului popoarelor de a se pronunța în această problemă, fundamentală ieri, astăzi și mâine. Cât privește organizarea păcii, orice analiză a ideilor și acțiunilor lui Nicolae Titulescu în această direcție nu ar putea ocoli constatarea că ne aflăm în fața unui sistem coerent, promovind principiul direcției și obiective de largă audiență — în spiritul unei diplomații deschise și constructive — în care se regăsesc, într-un mod generos, interesele tuturor popoarelor.

În slujba marilor sale idei, Nicolae Titulescu a pus o acțiune statornică, de peste două decenii — remarcabilă prin continuitatea și cuprinderea ei, perenitatea soluțiilor avansate și valoarea aportului concret, prin contribuțiile originale de idee și act politic, aduse materializării marilor comandamente ale vieții internaționale — acțiune împlinită cu dăruire fără parcimonie, cu entuziasm fără egal, cu pasiune ardentă și vitalitate neslăbită.

Glăsu lui Nicolae Titulescu are, în ciuda limitelor obiectiv determinate sau subiectiv explicabile — și avem în vedere, înainte de toate, exagerarea rolului factorilor psihologici și morali în explicarea evoluțiilor social-politice — puternice și justificate rezonanțe în epoca noastră, în care apărarea păcii, a dreptului vital la pace al popoarelor, a devenit problema numărul unu a lumii contemporane.

GEORGE G. POTRA
CONSTANTIN I. TURCU

„Sinonimul păcii nu este lipsa războiului. Pacea înseamnă înainte de toate o stare de spirit alcătuită din încredere, din înțelegere reciprocă, din nădejde în ziua de mâine. Pacea nu se proclamă. Pacea se cucerește. Iar strădaniile depuse pentru ca ea să izbândească sînt mai grele și mai îndelungate decît cele pe care le implică orice altă cucerire. Iată de ce lupta pentru pace are un caracter sacru, căci ea trebuie să nimicească pe cei mai înverșunați dușmani ai muncii creatoare: îndoiala și descurajarea”.

„Dar nu trebuie să se uite că, cel puțin în interiorul continentelor, există un mare principiu care se numește principiul indivizibilității păcii. Aceasta nu înseamnă că indivizibilitatea trebuie să fie alta de la continent la continent (...) pentru că există astfel riscul de a grăbi izbucnirea războiului, dîndu-se eventualului agresor speranța că el nu va găsi, poate, la un moment dat în fața lui toate forțele capabile să-i țină piept”.

„Trăim într-o epocă tulbură cum nu a fost niciodată în istorie. Se spune că vom să evităm războiul și totuși el este foarte aproape, dar ochii noștri refuză să-l vadă (...). Se spune că vom să trăim sub domnia legii internaționale și totuși lumea asistă nepăsătoare la violarea ei repetată și la zefificarea celor care o realizează. fericită dacă aceștia consimt să accepte o convorbire, chiar dacă faptele împlinite nu sînt niciodată puse în cauză. Lumea resimte azi o nevoie care primează asupra tuturor celorlalte: ordinea în gândire”.

„Dacă această ordine nu este repede restabilă, tot ce se va face este inutil și omul va cădea mai jos decît pe vremea triburilor primitive, căci pe atunci soarta care-l aștepta era ascensiunea, pe cînd soarta care așteaptă, în împrejurările actuale, pe omul de mâine este durerea de a cădea de pe piscirul într-o prăpastie. Să acționăm, acesta e cuvîntul de ordine al timpului nostru”.

„În fața unei atari situațiuni, nici un om cu răspundere nu poate rămîne pasiv. Dar nici un om cu răspundere nu poate iarăși să considere că reacțiunea salutară a țării sale în asemenea împrejurări ar putea consista în împovărarea ei cu noi obligațiuni militare. Cînd pacea este amenințată, nu se răspunde cu război, ci cu organizarea păcii”.

„Ceea ce vreau, ceea ce vrem cu toții, nu este să cîștigăm războiul a doua oară, ci să-l evităm pentru totdeauna. Or, acest lucru nu se poate realiza prin inacțiune, pîntr-o retragere în tine însuși, căci nu prin oroarea față de război acesta din urmă va fi evitat. Trebuie ca toată lumea să acționeze pentru ca de un astfel de flagel să fie scutită umanitatea”.

„Dacă toată lumea vrea pacea, atunci soluția este simplă: să facem frontul unic al păcii”.

„Dacă diriguitorii Europei nu realizează exigențele opiniei publice internaționale în asemenea materie, vor fi răspunzători în fața istoriei! O soluție se găsește în minile lor: să nu întîrzie s-o aplice!”

„Da, pacea este o stare de spirit. Dacă lipsa mentalității pacifice se explică prin lipsa de fapte pe care ea e menită să se sprijine, să creăm faptele necesare! Dar dacă faptele există și totuși, în ciuda lor, constatăm o lipsă de mentalitate pacifică, nu rămîne decît un singur lucru de făcut: să luptăm prin toate mijloacele pentru a schimba acea mentalitate. O stare de spirit are o valoare în măsura în care e sprijinită de rațiune. Cînd este contrazisă de rațiune, o stare de spirit poate constitui un pericol: ea nu se poate însă niciodată transforma într-un izvor de drept”.

„Există, totuși, un domeniu în care sentimentul poate fi aliatul de preț al rațiunii: acest domeniu este acela al înțelegerii reciproce a popoarelor, unica sursă a unei păci statornice și roditoare. Relele provin din faptul că națiunile nu-și dau seama că, în ciuda tuturor deosebirilor, ele alcătuiesc. la urma urmelor, un tot indivizibil. Omul nu poate fi străin omului numai prin faptul că între ei se ridică o graniță. Și pacea nu înseamnă nimic altceva decît conștiința universalității speței umane”.

„Dar dacă țările nu sînt egale în putere și în experiență, oamenii politici pot fi egali în dragostea și grija lor de pace. Și, poate, țările așa-zise mici cunosc mai bine exigențele păcii ca țările mari, pentru că ele se tem mai mult de război și sînt mai expuse”.

„Cum s-ar putea clădi edificul păcii fără sprijinul maselor? Și cum poți convinge masele dacă nu prin cuvînt? O doctrină — istoria o dovedește — nu se poate împune decît prin spadă sau cuvînt! Eu unul prefer cuvîntul. Ironiile pot să continue asupra „vorărilor inutile de la Geneva”. Să nu uite domnii realiști că, atîta vreme cît popoarele își vorbesc unele altora, ele nu recurg la arme! Dacă n-ar fi decît aceasta și tot e un cîștig”.

„Vreau pacea. Pentru aceasta ne trebuie alianțe și amiciții cu toate popoarele fără deosebire. Declar că oricine garantează hotarele României și pe acelea ale aliaților noștri este aliatul nostru de drept. Eu nu fac o alegere între gloanțele care s-ar putea îndrepta spre țara noastră. Eu vreau ca România să trăiască. Și va trăi, căci acțiunea ei nu consistă în a substitui o ostilitate unei alte ostilități, ci în a suprapune o prietenie peste altă prietenie”.

În scrisorile următoare Take Ionescu continuă cu expunerea evenimentelor de la Iași. În legătură cu serbarea zilei de 1 Mai, ziua muncitorilor, el relatează frământările societății românești din Capitala Moldovei și agitația revoluționară de care era cuprinsă armata rusă. Pentru realizarea unității naționale el afirmă că e necesară o intensificare a propagandei românești peste hotare, îndeosebi în marile capitale ale Antantei, fiindcă pînă în acel moment se realizase prea puțin.

El nu-și ascunde nici frământările sale intime, care erau destul de puternice, dar pe care printr-un efort de voință izbutea să și le domine. La 4-17 mai insistă din nou asupra inutilității și greșelii convocării Parlamentului, deputații și senatorii fiind răspinși prin diferite orașe ale Rusiei, iar unii dintre ei arătau prea puțin interes reformelor pe care le susținea atît Guvernul cît și Take Ionescu.

În scrisorile viitoare toate aceste probleme vor fi reluate cu mai multe amănunte.

VASILE NETEA

Devotament absolut pentru
lucrul public, pentru patrie

Marți 18 (aprilie) 1 mai 1917

„Această zi de 1 mai nu era altădată fără să-mi dea neliniști. Odinioară erau muncitorii care manifestau pentru 1 mai. Acum sînt soldații. Aceștia sînt cu mult mai periculoși. Noi avem la Iași multe trupe rusești și îndeosebi muncitori: muncitori feroviari, cizmari, croitori, mecanici, muncitori din mediile socialiste. Mă teamam deci că această sărbătoare de 1 mai să nu ne provoace neajunsuri. Le-am fi putut avea în două feluri. Nu dezordini materiale — aceasta nu. Dar dezordini de alt gen. Iată-le: a fost o adunare la Socola. Acolo s-a vorbit. Trei oratori, toți soldați, au vorbit cu piper și sare dar au lăsat România în pace. Un altul însă (evreu sau german după nume) a atacat România. El a întrebuițat limbajul obișnuit împotriva oligarhiei române, și a preconizat necesitatea ca revoluția rusă să vină se ne elibereze fiindcă noi nu știm să ne eliberăm. El a afirmat chiar că regele, dacă nu face ceea ce trebuie să facă — el n-a spus ce anume ar trebui să facă — va avea soarta lui Nicolae al II-lea (tarul Rusiei care a fost silit să abdice la 15 martie 1917 și apoi la 21 martie a fost arestat). La un miting de soldați străini, aliați dar totuși străini, s-a vorbit deci astfel și noi trebuie să înghițim fiindcă ofițerii și generalii lor nu pot nimic și noi n-avem cui să-i reclamăm...”

„Trebuie să trimitem miniștrii la Washington și Tokio (România nu avusese pînă atunci relații diplomatice cu Statele Unite și Japonia), trebuie să trimitem oameni care să facă propagandă în Franța, în Anglia, în Italia, în America și, după revoluție, în Rusia. Noi n-am făcut pînă acum nimic. Și trebuie făcute atîtea și atîtea alte lucruri. Trebuie să încercăm totul, trebuie să facem totul mai bine. Aceasta este ceea ce fac eu. Sînt sigur că ceea ce iubești tu în mine este această posibilitate de devotament absolut pentru lucrul public, pentru patrie. Eu te asigur că ea este sinceră...”

Luni 24 aprilie / 7 mai

„Mă simt citeodată atît de abătut. Dar ce forță de redresare se află în mine, ce resort încă atît de puternic, cu toate că în curînd vor fi trei ani de cînd sînt atît de lovit eu am încă atîtea momente de vioiciune și citeodată chiar de strălucire. Simbătă am dejunat la Fasciotti (ministru Italian pe lingă guvernul român), ieri la Greceanu (aderent al lui Take Ionescu, ministrul Lucrărilor publice) și am cinat la Cananău (parlamentar, aderent al său) și se pare că în toate trei ocaziunile am fost eu însumi (cel de odinioară). Și cît de îngrijorat eram în realitate.”

Iași 3/16 mai 1917

„Brătianu a sosit astăzi la amiază (de la Petrograd). El a venit direct la Consiliul de miniștri și ne-a explicat situația din Rusia. Eu nu vreau să-ți spun nimic, fiindcă tu cunoști mai bine lucrurile, dar eu rămîn neliniștit. Nu pot lua prea ușor chestiunile de care, după mine, depinde totul. După dejun am văzut pe Toma (fratele său) care s-a reîntors ieri noapte (din Rusia). Inchipuie-ți că de la Ungheii la Iași a făcut 13 ore, dar bagajele sale au sosit. În afară de drumul dintre Petrograd și Moscova, unde totul este normal și bine, și de la Moscova la Kiev, unde este acceptabil, voiajul lui a fost un infern. A nu te putea mișca timp de atîtea zile de teama de a-ți pierde locul, este într-adevăr îngrozitor...”

M-am certat puțin cu Poklevski (ministru Rusiei). Sînt pedepsit pentru loialitatea și sinceritatea mea. Se pare — și eu o știu aceasta cu certitudine — că el n-a vorbit totdeauna de mine cum ar fi trebuit să o facă. Eu accept cu nepăsare de a nu fi considerat nimic, dar a fi comparat și pus pe aceeași linie cu Brătianu aceasta nu o accept. Nu-i contest inteligența, dar nu pot împinge ridicolul modestiei pînă

la a mă compara cu el. Știu că Poklevski a făcut-o. Astăzi l-am primit bine la minster, dar cu o evidentă răceală. El a înțeles și m-a întrebat pentru ce nu-l iubesc. I-am răspuns că îl iubesc dar că aveam anumite preocupări. El a avut atunci reaua inspirație de a-mi spune că Brătianu i-a arătat mai multă bucurie decît mine la reîntîlnire. I-am răspuns că este vorba de o diferență de moravuri, și l-am întrebat dacă i-a dovedit cineva mai multă loialitate, sinceritate și amicitie decît mine. Poklevski a trebuit să recunoască că aveam dreptate. Atunci, l-am replicat eu, de ce va plîngeți dumneavoastră? L-am făcut astfel să vadă că colegul său, englezul (Georg Barklay) care este amicul său intim, îmi era dacă nu ostil cel puțin indiferent și că eu nu mă sinchiesc. El n-a putut decît să se repete. Raporturile noastre nu vor mai fi niciodată ceea ce au fost, sau cel puțin, dacă va fi necesar, ca el să fie tot atît de sincer ca și mine.

4/17 mai..

„Afacerile externe (interimatul său la minister în timpul cînd Brătianu a fost în Rusia) s-au sfîrșit de ieri seară. Eu nu mai am nici vilă mea (de la Sinaia), nici casa mea (de la București) și nici amicii mei. Imprejurările din Rusia diminuează într-atît încrederea mea, care a fost pînă acum de nezdruccinat, și îndoiala îmi alunecă în inimă asupra felului cum mi-am făcut datoria. N-am nici măcar satisfacția de a-mi putea spune că am fost pus în situația de a-mi putea servi patria în cele mai tragice circumstanțe, așa cum aș fi dorit, și că am făcut o mulțime de lucruri pe care le-am crezut rele. Printre acestea este și această convocare a Parlamentului, (Parlamentul de la Iași aflat în vacanță, numeroși parlamentari fiind la Odessa, Harkov sau Kiev.) Eu vreau să repar lucrurile mai mult decît oricine, dar această convocare este o greșeală. Ea ar putea să fie chiar un dezavantaj. El se deschide simbătă, poimîine, în loc de astăzi fiindcă parlamentarii încă nu sînt sosiți. Cît timp vor dura dezbaterile? Eu doresc ca ele să fie scurte, nu numai pentru a putea pleca dar și pentru importanța lor în sine. Cu cît se va discuta mai puțin, cu atît va fi mai bine. Voi vedea atmosfera în curînd. Astăzi la orele 4, la Greceanu, avem reuniunea alor noștri. El vor să mă atace, vor o răsturnare, vor ceea ce mai ales nu este posibil. Ei uită împrejurările în care ne găsim. Voi vedea. Și este atît de natural ca el să fie nemulțumit. Nu s-a dat nici o satisfacție exploziei de nemulțumire din partea tuturor. Dar sînt și dedesupturi ale unor lucruri mai puțin avuabile. Există de asemenea ambiții și rancune. Acestea mă dezgustează, dar ele sînt omenești. Eu voi împinge pe cît va fi posibil la scurtarea sesiunii pentru ca astfel spectacolul să fie cît mai puțin urit...”

Eu am avut astăzi încă două neplăceri. Mai întîi o lungă discuție cu partizanii mei. Cît de mult regret faimoasă fuziune (cu aderenții fostului partid al lui Nicolae Filipescu, decedat la 26 septembrie 1916). Partidul meu (Partidul conservator democrat întemeiat în 1908) era un partid mic, dar era un partid. Acesta de acum este o gloată. Cum îmi explic acum de ce conservatorii n-au putut juca niciodată un rol în această țară! Vreau să zic un rol egal cu importanța lor. El n-au avut simț politic. Voi reuși să fac să se voteze reformele în mod rapid? Nu știu nimic, dar mă exasperează.

O doua neplăcere mi s-a întîmplat în astă seară, în legătură cu nefericirile Serbiei și ale României. Voi vedea îndată un ofițer austriac, sîrb de origine, dezertor la noi, născut în București, frate al unui ofițer român, vorbind românește ca mine și care la 25 aprilie s.t.v. era în București. El a rămas aici o săptămînă. Au ce să mănince, dar nu carne. Toate casele sînt intacte în afară de a mea, care a fost devastată de la temelie la acoperiș...

Elena-Carmen Nițu

Elena Carmen N. are aproape 12 ani. Cind mama i-a părăsit, Elena Carmen N. avea doi ani și jumătate, Mirela un an și jumătate și Dumitru Daniel 7 luni. În anul 1975 cei trei copii au fost incredințați, de instanță, spre creștere și educare tatălui. Primii trei ani Elena i-a trăit într-un mediu traumatizant. De la trei la cinci ani a stat la bunici. De la 5 ani până la școală, la Casa copilului nr. 5 unde „s-a adaptat foarte greu”. Între timp, tatăl s-a recăsătorit. Amindoi soții lucrează la domiciliu „pentru a putea supraveghea mai bine copiii (!)”. La 6 ani Elena este adusă acasă și școlară. Acum are aproape 12 ani și deține recordul a 300 de absențe și o corijență la matematică. Dispare foarte des de acasă. De ce? Din păcate sint foarte multe de ce-uri.

- De ce pleci de acasă, Carmen, n-ai ce-ți trebuie, n-ai mincare?
- Ba da.
- Atunci?
- Așa, îmi place să mă plimb.
- Unde te duci?
- La magazine, mă uit la vitrine.
- Și numai la magazine?
- Și la bunici, la unchiul (fratele tatălui), dar ei nu mă mai primesc, mă ceartă și mă gonesc acasă.
- Și nu te întorci acasă?
- Nu.
- Dar ce faci?
- Dorm pe la oameni. Mă iau acasă seara cind se întunecă și mă culc la ei.

Mama adoptivă: „Carmen este o fire mai nervoasă, are un somn agitat, noaptea geme, tipă”.

În 1979 au început disparițiile de acasă. Într-o caracterizare a școlii din anul trecut găsim relatarea: „eleva Elena-Carmen deranjează orele”. În anul acesta, actuala dirigintă Lidia Ionescu spunea: „aproape că nu o simt, la orele mele este foarte liniștită, de n-ar fi absentele...”

La 5 decembrie 1980 autoritatea tutelară a sectorului 6, prin Iuliana Vătămanu, trimite medicului psihiatru, cu adresa 42958, pe Elena pentru examinare și ocrotire. Dr. Emilia Moraru: „Elena are un intelect mediu, ea trebuie să muncească mult. Nu știu exact ce se întâmplă în această familie. După spusele părinților, mama intervine și zăpăcește copilul, de aceea fuge de acasă. Nu reușesc s-o aduc pe mamă să stăm de vorbă. Poate atunci

m-aș lumina în unele privințe. Dacă m-ați putea ajuta...”

Mă aflu cu mama Vasilica I. în cabinetul medicului psihiatru Emilia Moraru: „Se spune că dv. doriți acum copilul și-l învățați să fugă de acasă ca să puteți primi locuință”. „Nu este adevărat. Eu mi-am acontat de mult un apartament cu două camere, aștept să-l primesc. I-am spus Elenei că dacă nu vrea să stea la tatăl ei o să încerc s-o iau pe cale legală, nu așa. Elena însă vrea să fie liberă, nu vrea să învețe. Dacă o întreb de ce fuge, pune capul în jos și nu spune nimic. Poate ar fi mai bine să fie dată la o școală”.

Geta N. (mamă adoptivă): „...eu am învățat-o pe Elena o meserie, lucrează foarte frumos, o pun și mă ajută la covoare cind a început să fugă de acasă nu am mai lăsat-o afară luni de zile”.

Mă întreb, eu, care n-am putut să scriu un rind timo de 5 luni de frică să nu gresesc, să nu rănesc pe nimeni și din dorința de a ajuta la recuperarea copilului: oare nu trebuie să muncească prea mult? E totuși un copil și în cabinetul medical nlin cu jucării mâinile ei apucau cu febrilitate jucării pe care alți copii le minuiesc la 4-5-6 ani? Ce cauze am putea găsi fugii, mitomaniei, dorinței de independență? Poate lipsa afectunii.

Diriginta Ionescu Lidia: „...Întoarsă de la sanatoriu fetița a fost adusă la școală fără nici o vorbă. deși școala fusese anunțată că eleva va fi mutată”.

Părinților li se pare absurd să însotească

că copilul la școală (fiind vorba de un copil care vagabondează, „ne sperie cu disparițiile ei”) susțin că nu au timp și nici bani să plătească „detectivi care să păzească fata” deși locuiesc la nici două minute de școală și în plus au muncă la domiciliu. Tatăl acuză școala de lipsă de interes. „Atunci cind a dispărut de ce nu s-au interesat, nu era eleva lor?”

Lidia Ionescu: „...nu pot să vă spun cum vine fetița la școală: neingrijită, cu o uniformă uzată care i-a rămas de mult scurtă. Am apelat la copii și i-am dat altă uniformă”.

Mihaela N. (cumnata tatălui): „Anul trecut mai venea pe la noi, spunind că să mă pierdut bențita și îi e frică să se ducă acasă. Altă dată a găsit-o soțul, la 11 noaptea, dormind ca un cățeluș pe ciment, la ușă, cu capul pe ghiozdan (nu mai îndrăznise să sune pentru că-l spusesem că nu o mai primim). În alt rind a fost adusă de o vecină, la 10 seara, o găsisse dormind pe scările blocului. Într-un timp, se ducea la părinții mei, dar pentru că tatăl meu a amenințat-o că o duce la miliție, a început să se refugieze la vecinii noștri”.

- Ce v-a spus Elena, de ce fuge de acasă?

- Că mama adoptivă nu o lasă să învețe, o pune să țeară covoare, dar eu nu pot să mă pronunț, nu am stat cu ei”.

Mariana Croitoru (inspectoarea la autoritatea tutelară sector 6): „Tatăl a venit aici și ne-a făcut scandal. Spunea că cel trei copii i-au fost repartizați prin lege iar fetița este învățată de mamă să fugă de acasă. Mama neagă și acuză tatăl că nu supraveghează copilul, iar Elena tace, tace tot timpul cu capul în jos, nu poți să scoți nimic de la ea”.

Într-o seară am telefonat să întreb dacă Elena nu a mai dispărut. Mi-a răspuns tatăl. „Nu, fiți liniștită, deocamdată n-a mai dispărut. Ea este bine. N-aveți nici o frică. Dar eu? Eu care n-am liniște din cauza ei. Acest copil a ajuns pentru mine un coșmar și nimeni nu m-ajută, pe nimeni nu interesează”.

Copil-coșmar, oare?

Mă aflu la bunici, în Colentina. Mă pri-

mește bunica. „De ce credeți că fuge Elena de acasă?” „De bătută ce e. O bate mama-sa și taică-său de-o zăpăcesc! Val de capul lor! Încă de la început copiii au dus-o prost. Geta nu-i lăsa la televizor, nu-i primea la masă nici măcar atunci cind la ea în vizită erau frații băiatului meu. De aceea, băieții mei nu vor să mai meargă pe acolo. Odată, Elena a venit la noi cu picioarele negre-vinete. Ne-a spus că a bătut-o mama adoptivă că stricase ceva la un joc al celui mic. Nu știu, eu am crescut șase copii. Cind m-am luat cu al meu, rămăsese văduv cu două fetițe, dar nu mi-am bătut niciodată joc de copii! E băiatul meu și îmi pare tare rău de el; a fost cel mai bun dintre copiii mei. Trei ani i-am ținut noi copiii pină s-a înșurat, ne doare inima de copii”.

„Fetița a stat la Casa copilului de la 5 la 6 ani. De ce au scos-o de acolo, nu se adapta?” Începuse să se învețe, dar trebuia să dea 600 lei pentru ea iar Getei îi lipseau banii. Mai bine ar fi pentru ea la o școală cu internat, să scape și ea săracă cu viață, altfel nu știu ce se întâmplă de fapt cu ei, toți trei. Stați să vedeți că urmează și Mirela, a început s-o bată și pe ea rău, Dumitru-Daniel e de mult la țară la părinții ei (?!), numai cel mic o duce bine, e îngrijit ca un prinz, e copilul lor”.

21 mai 1981

P.S. Noiembrie 1981. Părinții Elenei sint în sfârșit liniștiți. Au scăpat de „coșmarul” Elena-Carmen. „Ce vă mai interesează situația ei? Gata, s-a rezolvat”. Elena-Carmen se află astăzi la o școală de reeducare din Bacău.

Într-adevăr, s-a rezolvat. Elena-Carmen — un copil frustrat de cel mai elementar drept de proprii ei părinți — copilăria — n-a găsit acasă liniștea, căldura și afecțiunea de care avea nevoie. La 18 ani va termina școala, va avea o meserie și... „marcă” — școala de reeducare.

19 noiembrie 1981

ANGELA STEJERIANU

Cronica șoselei „Chefuri pe bază de grafic”

„Aveam trei copii, toți sub 10 ani. Îmi dau seama că îmi va fi foarte greu să-i cresc singură. Înainte de a-i cunoaște pe cei doi colegi de serviciu, soțul meu era un băiat model. Rar bea cite un pahar de vin și asta numai la masă, cind știa sigur că nu va pleca cu mașina. După ce în anturajul lui Ionel au apărut Sebastian și Benone, au început să nu ne mai ajungă nici banii, deși el câștiga circa 4000 pe lună și eu aproape 3000 și nici timp nu mai avea deloc să se ocupe de familie. În afară de serviciu, care și așa începuse să-l facă destul de prost, deoarece nu era zi să nu primească observații de la șefi, nu știa decit de chefurile organizate împreună cu cei doi. Îl favoriza mult și faptul că lucra 24 de ore cu 48 liber.

„Lucrau” după o planificare al dracului de bine alcătuită. O zi la Sebastian, apoi una la Benone — în garsonierele lor, căci erau burlaci, unde aduceau și femei —, apoi în zilele următoare plecau din oraș la rudele celor doi, unde găseau vin din belșug. Începeau imediat după terminarea lucrului și continuau pină aaptea tirzii. După un somn de citeva ore, se urcau în mașină — soțul meu la volan, căci Sebastian avea carnetul suspendat pentru beție — și o luau la co-

lindat prin comunele din apropiere, pe la neamuri, conform graficului.

În ziua cu pricina, după terminarea lucrului, unul din colegii lui Ionel a asistat la discuția dintre cei trei. Discuție unde se puneau la punct detaliile planului pentru ziua respectivă. „Azi spectacolul are loc la mine. Plecăm chiar acum după aprovizionare. O să avem ceva de mers, dar merită. Îi ducem televizorul reparat lui frate-miu. Ai mai fost la el, Ioane, Nu-s decit 12 km. Dus și întors 24. Un fleac! De bucurie ne dă și vin și pastramă, elementele de bază ale festinului nostru. Murături și carne de porc luăm de la Costică, cel cărui i-am fost naș acum o lună. Mai ales că i-duc și grătarul care mi l-a dat să i-l repar acum citeva zile. Pe la 12 o să fim acasă cu proviziile. În două ore le preparăm. Numai bine la două, cind ies din schimb fetele, sintem cu masa pusă”.

Totul s-a desfășurat exact după program. Spre seară, Sebastian constată că cele 6 guri au decimat toate proviziile. Inclusiv că au golit conținutul unei damigene de 10 litri de vin. „Mă, fetelor, eu știu, declară șeful clanului, Sebastian, că femeile înainte nu beau așa mă! Dar văd că ați ținut la fix pasul cu

bărbații și acum sinteți la fel de însetate ca noi”. „Ce să-ți fac, Sebastian, dacă n-ați avut de lucru și ați adus vin de asta dulce de cucoane. Uite ce, noi, cele trei fete, mai aranjăm prin casa asta dezordonată de burlac, iar voi plecați să mai improspătați proviziile”.

Zis și făcut. Ion se așază la volan și în dreapta lui ia loc Sebastian, iar pe fotoliul din spate Benone. Lângă el, pe locul rămas liber, aranjează damigenele. Noapte, ceață, pe jos lapovița transformată în polei. „Nu prea e vreme bună pentru deplasări cu autoturismul, măi Benone”, zice cu voce joasă Ionel. „Na-ți-o bună că ți-am dres-o, doar nu era să spargem petrecerea la ora 8 seara. Pină în comună la viitorul meu socru nu facem decit 20 de minute”. „Și ce-o să zică viitoarea ta logodnică cind te-o vedea atit de bine făcut și în plus că vrei să-i mai ceri și vin?” „Logodnica mea mi-a spus: să mă bușești tu pe mine, asta-i important. Dacă mai bei un pahar în plus asta nu-i nici o nenorocire!” Au ajuns cu bine la viitorul socru. Au umplut două damigene, logodnica nu s-a supărat, au pornit-o imediat spre municipiu, dar n-au ajuns decit pină la km 15. Aici, Ionel s-a angajat fără asigurare în depășirea unui autobuz rămas în pană. Acul vitezometrului arăta 120 km pe oră. A intrat în coliziune frontală cu un alt autobuz al întreprinderii județene

de transporturi locale. Autoturismul s-a rupt în trei părți. Una avindu-l pe Sebastian pe scaunul din dreapta șoferului — culmea, cu centura de siguranță fixată — a rămas pe șosea, pasagerul alegându-se doar cu citeva zgrieturi, a doua cu șoferul avind pieptul zdrobit, a fost aruncată în stînga, la 15 metri de drum. A treia, cu Benone avind capul tăiat și străpuns de bucățile de sticlă provenite din damigenele sparte, cu îmbrăcămintea imbibată de vinul scurs din vase, a fost găsită în șanțul șoselei. În procesul coliziei o bucată din blocul motorului a fost proiectată în peretele de sticlă al unei locuințe amplasate în apropierea șoselei. După ce a penetrat balconul, a nimerit în televizorul la care privea întreaga familie. Medicii s-au străduit mult timp să le elimine din ochi cioburile ecranului. Roata de rezervă a fost proiectată la circa 20 metri, în grădina unui cetățean, care împrăștiat gunoii de grajd pe viitoarele straturi de legume. S-a ales cu o fractură a umărului. 2 morți, 3 răniți grav și 2 ceva mai ușor reprezintă bilanțul accidentului produs de Ionel R. care și-a pierdut viața ca urmare a nesăbuiței sale. Alcoolemia în singele pilotului era de 2,95 la mie!! Pasagerii au avut, ce-i drept, mai puțin: Sebastian, 2,7 la mie, iar Benone, care ocrotea damigenele, 2,6 la mie.

VICTOR BEDA

„Clientul nostru, stăpînul nostru”

Există conducători de întreprinderi al căror scaun este de invidiat sau nu, în funcție de locul unde te afli. Gheorghe Coșerea, șef de secție coordonator I.T.B., deține un asemenea scaun. Privit din fața biroului, de către tine, rețăteau cu mașina în suferință, este de invidiat. Privind lucrurile de pe scaunul inginerului Gh. Coșerea, viața nu este roz, el fiind confruntat, cit e ziua de mare, cu cereri, reclamații, intervenții, mulțumiri și multe alte minunății aparținind celor care obișnuiesc să vadă viața de la volan. Cu aceste gânduri, stăm de vorbă cu preopinutul nostru, care, cu un calm olimpian, tratează problemele reparației și întreținerii mașinilor particulare cu destulă îngrijorare.

Sint îngrijorat, dă glas gândurilor sale Gheorghe Coșerea, pentru că lucrurile merg bine, dar nu foarte bine, așa cum le doresc eu. Nemulțumirea mea pornește de acolo că ducem lipsă de piese de schimb, de mai mulți lucrători cu o înaltă etică profesională, tocmai acum cind, spre bucuria noastră, în cadrul unităților „Ciclop” se poate vorbi despre o adevărată emulație.

Stai puțin, prea multe lucruri dintr-o dată, deci să le reluăm sistematic, doar sint în fața unui inginer. Voi inversa puțin piramida pentru a vă ruga să-mi spuneți ce înscamnă apariția emulației în cadrul sectorului dumneavoastră?

După cum știți, de întreținerea mașinilor în Capitală se ocupă trei mari întreprinderi: Cooperativa „Automecanica”, „Dacia service” și „Ciclop”. După părerea mea, spațiul și forța de muncă ale acestor trei mari întreprinderi sint egale. Dar în ultima vreme au intrat în dotarea noastră noi unități de nu prea mare capacitate, dar care în mod obiectiv ne-au mărit simțitor posibilitățile. Aceste noi unități, dotate cu utilaj și oameni de bună calificare, au început să aplice legea

emulației, pentru că nici un vad nu se poate infiripa decit atrăgînd, tentind clientela. Clientela nu se formează decit atunci cind este atrasă. Pe noi acest lucru ne bucură și am fi mai mulțumiți dacă numărul unităților mici s-ar mări în continuare.

Ce-i cu etica profesională? Lucrătorii noștri au niște condiții speciale de muncă. Fiecare client se grăbește, fiecare client este tentat să tenteze. Cele mai grele probleme le avem curios, cu lucrătorii tineri, care nici nu s-au calificat bine și au să deprins mecanismul.

Vă oprese, pentru a vă mărturisii că nu spuneți un lucru nou, știut și practicat, din păcate, nu numai la „Ciclop”. Partea proastă este atunci cind ți se forțează mina să dai, dai, dar nu ești mulțumit.

Personal nu accept un asemenea punct de vedere și susțin că, în primul rind, vinovați sint acei clienți care, odată intrați în atelier, cer lucrătorului un plus de servicii față de deviz. Acestea sint executate rapid pentru a nu fi depistate de maistru și au consecințe negative. De asta susținem noi că devizele trebuie întocmite numai de către tehnicienii specializați, aflați în toate unitățile. Dar așa-i omu', mărul din curtea vecinului este mai bun, fiecare client crede că-l costă mai ieftin.

Fiind la acest capitol, vă amintesc că nu demult „Flacăra a criticat pe Gabriel Niță, tocmai pentru acest soi de abateri. Spre surprinderea noastră, aflăm că el este bine mersi, că pină la urmă tot în picioare a căzut.

Noi am luat măsuri de scoatere din întreprindere, socotind că cele scrise în revistă au fost reale, dar respectivul lucrează în altă parte, motiv pentru care vă rog să vă adresați întreprinderii de prestări servicii.

Cu piesele de schimb care e situația? Este punctul nostru nevralgic, generator de foarte multe nemulțumiri. Lumea are pretenții să i se repare, să i se înlocuiască piese, dar noi ducem lipsă de foarte multe repere. Firește cerem fabricii producătoare de la Pitești, prin I.D.M.S., să ne livreze piese de schimb în cantități

îndestulătoare, așa cum orice fabrică din lume are grijă să facă. Vă dau numai două exemple: Pentru anul care a trecut am comandat 400 seturi reparații motor, am contractat 10 și am primit nimic; am breiaje am comandat 400, am contractat 400 și am primit 20. V-am dat numai două exemple dar lista ar putea fi continuată pe pagini întregi, dar...

Nu mai continuați, vom cere lămuriri celor îndreptățiți să răspundă. Am înțeles că unitatea dumneavoastră are în ansamblu ei 8 unități de reparații, 7 de parcare cu puncte de întreținere și că, în aria lor, mișună aproape 850 de muncitori cu diferite calificări și diferite specializări. Vă ocupați intens de pregătirea lor profesională și, în special, de educația lor cetățenească, a tinerilor mai ales, dar vă rog să-mi spuneți, credeți că ați făcut totul?

Dacă am atinge perfecțiunea, probabil că n-aș sta atit de multe ore aici. Dacă am atinge perfecțiunea, telefonul meu n-ar mai suna ca la Gara de Nord. Dar omul este un material de o structură deosebită și e mai ușor să faci un motor cu 12 cilindri să funcționeze perfect decit c unitate cu 12 oameni?! Niciodată nu-i vom putea sincroniza pe acești oameni, dar sint mulțumit că pot vorbi despre Eugen Crișmaru din Titulescu nr. 177 sau despre Alexandru Simon din Bd. Aviatorilor 117, responsabili de unități, profesioniști, care ne fac cinste. Aici în Magheru avem un lucrător, Ion Enache, pe care îl numesc și îl laud cu satisfacție pentru marile lui calități.

Astea-s cele bune. Dar să vă dau un alt fel de exemplu. În urmă cu citeva luni, împreună cu un coleg, mă aflam în biroul inginerului Doru Gindu, conducătorul unității FIAT. Am asistat la un incident mai mult decit neplăcut. Un tânăr student, venit de pe alte meleaguri, reclama schimbarea unor piese la mașina sa. Nu știu dacă a avut dreptate sau nu, dar felul cum maistrul îi vorbea era mai mult decit penibil. Este adevărat că diferența de vîrstă era mult în favoarea maistrului, dar asta nu-i dădea dreptul să se adreseze studentului străin la per tu și în termeni foarte puțin protocolari.

Nu-mi spuneți nici o nouă, luptăm împotriva unor asemenea comportamente motiv pentru care mulți lucrători, chiar și maistri, nu și-au mai găsit locul în unitățile noastre. Nu vă spuneam mai înainte că stau foarte multe ore printre mașini și printre oameni? Pentru asta stau. Să vă mai mărturisesc un lucru. De foarte multe ori clienții au falsa impresie că li se înlocuiesc piesele originale cu altele, mai uzate. Este numai o părere, deși se poate să fie posibil, piesele mari se schimbă mai greu, pentru că fiecare mașină intrată la noi este mereu controlată de ochiul ager al responsabilului sau al maistrului. Este o mentalitate transmisă de la client la client că se înlocuiesc piesele cu toate că de multe ori clienții stă lângă lucrător tot timpul.

Am vizitat citeva unități și am văzut un lucru curios. Unele sint foarte aglomerate, altele sint goale. N-ar trebui să existe un dispeccerat?

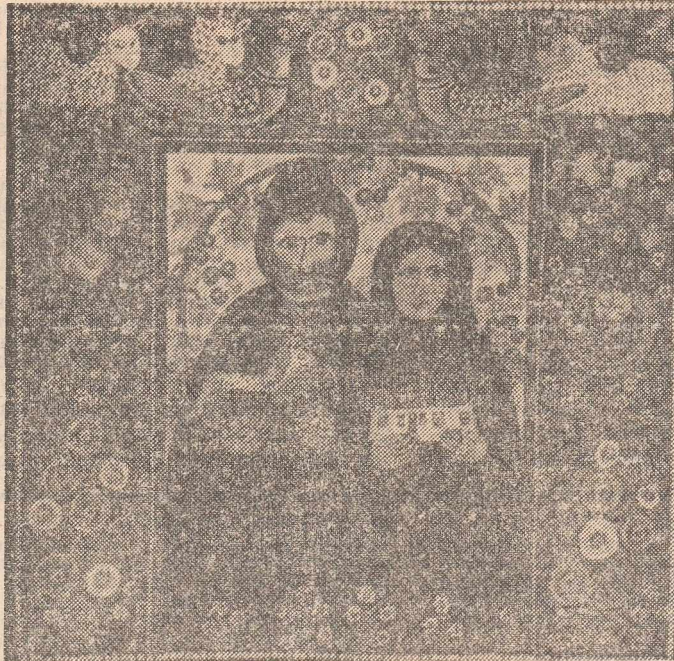
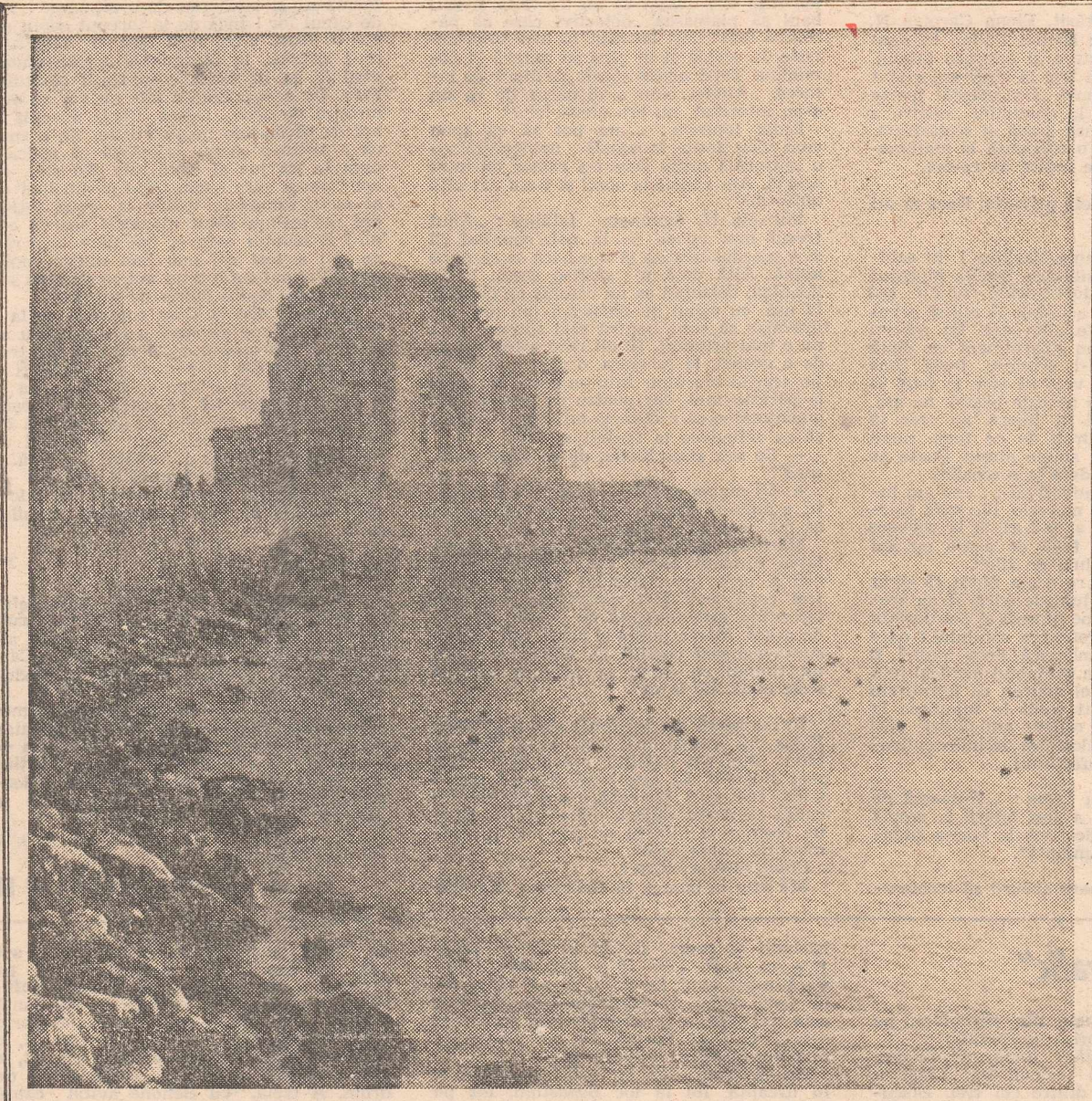
În clipa în care apare dispecceratul, dispere spiritul emulativ. Or, eu nu vreau asta! La ora actuală, clientul are de unde alege. Faptul că ați văzut unele ateliere goale este o aparență. Am toată stima pentru acei șefi de unitate care lucrează după planificare, adică omul și mașina. La el este gol garaul, dar în clipa cind o mașină părăsește rampa vine imediat o altă mașină. Unele garaje mai sint goale pentru că le lipsește forța de muncă. Noi pregătim, școlărim dar, din păcate, nu am umplut toate locurile.

Sintem la început de an. Posesorii de automobile pot privi increzători anul nou în care au intrat?

În ceea ce privește unitățile „Ciclop”, pot fi liniștiți pentru că anul acesta sintem increzători că vom avea piese de schimb, iar emulația care se face simțită în unitățile noastre mă face să fiu increzător pentru că val de, acel responsabil care va fi reclamat că nu a lucrat bine și decl a fost părăsit de client. Vechea deviză „Clientul nostru, stăpînul nostru” doresc să fie la „Ciclop” o realitate.

DAN BIRLADEANU

LÎNGĂ IN

Ne stau la îndemână suficiente epite pentru a o dată, mai mult estompează decît ar vâdi o mare iut certitudini statornice.

Intre cele mai trainice certitudini românești se nu vechi, străvechi atît în ordinea geologică a lucrurilor c graba și fierbințea vieții noastre de toate zilele, nu puizabilă a peisajului dobrogean, scurtindu-ne precipita tră spre mare, spre deltă, spre Adamclisi, Enisala se prin mureșia lui numai vara. Și trecem frecvent în prea în profunzimea cărora gastează, întocmai ca un vin vechi,

Aceasta a fost, este și va fi lecția nease multă a D Da la Două cantoane spre Tirgușor, prin Grădina, înalte acoperșuri ale lumii, am ajuns nu demult în canion cu soare somnoros și zgîrcit. Nici un ger nu ar fi putut în piatra șlefuită cu fantezie exuberantă, dar riguros în Dobrogei, ignorată de turiștii de toată ziua. Și mi-am an pe nume George Vălsan: „Idealul descrierii geografice e încît să nu poată fi confundată cu nici o altă regiune d în egală măsură, acest ideal poate fi și al unui m Să-i dăm cuvîntul...

Cu atît mai mult cu cît în Dobrogea obiectivele sa Dobrogea este pămîntul lui natal...

5

PROBLEME DE FOND

Este de necrezut ce întîmplări poate traversa o întreprindere obișnuită, bine cotate cîndva, ajunsă cîndva în virf de producție, din clipa cînd s-a hotărît să se antreneze pe un drum care stă în firea lucrurilor: să se modernizeze, să-și revigoreze utilajele și produsele la nivelul pretins de piață la un moment dat. Și aceste întîmplări se cer istorisite, cu atît mai mult cu cît întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas din Constanța a izbucit, în sfîrșit, să le dea la spate, asigurîndu-și în acest ianuarie un demaraj corespunzător reputației de altădată, compromisă timp de doi ani întregi. Se cer istorisite în primul rînd pentru că închid în ele cîteva învățăminte demne de memorat și de cumpănit în cuget. Pentru viitor, pentru ea și pentru alții, pentru toți.

În '60 a intrat aici în funcțiune prima linie de celuloză. Baza materiei prime o constituiau palele, și Lucian Petre, secretarul comitetului de partid, își mai amintește că nu era deosebit de rentabil să transporti colo și colo containere pline cu un produs în compoziția căruia apa chiară își rezervase un procent mai mult decît substanțial. În consecință, în '65 a fost instalată aici și a început să producă o linie de hîrtie; i s-a adăugat în '71 o linie de hîrtie innobilată, iar în 1980 o linie de mucava, destinată recuperării deșeurilor, precum și o linie de hîrtie imprimantă pentru calculatoare. Numai că, atît în '80, cît și în '81, întreprinderea a fost nevoită să se sprijine mai cu seamă pe liniile de celuloză și mucava, adică pe instalații prin excelență slab rentabile, cu rol secundar economic. De ce? Imprejurările ne sînt

impozite instructiva de directorul adjunct Ion Fășie și, cu deosebire, de inginerul șef Mircea Timofte, vechi în fabrică, însă nou în atribuțiile sale de astăzi. Pînă una alta, pentru a ne forma o imagine despre ce a fost cîndva întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas din Constanța, vom spune că, luînd ca bază de sută la sută activitatea anului 1960, producția a atins nivelul de 603 la sută în 1965 și 2541 la sută în 1970. Și ar fi trebuit să ajungă la 8121 la sută în 1980. Dar productivitatea muncii s-a situat în virful curbei sale ascendente în 1978, scăzînd spre 1981 cu aproape 15 procente. De asemenea, în 1981 au crescut subit și cheltuielile materiale la mia de lei producție marfă, după ce timp de două decenii se acționase cu succes în direcția reducerii lor constante.

Practic, la sfîrșitul lui 1981, în ciuda eforturilor și a inventivității aruncate în joc, cam toți indicatorii de bază ai producției s-au rotunjit sub plan: 97,4 la sută la producția marfă, 96,8 la sută la producția netă, 83,2 la sută la celuloză, 81,6 la sută la hîrtie și 51,4 la sută în ceea ce privește producția fizică destinată exportului. Cifrele ne-au fost comunicate de Constantin Lazăr, economist în cadrul compartimentului plan. Cauza căderii procentuale a producției pentru export s-a datorat cu precădere calității necorespunzătoare a hîrtiei obținute pe utilaje modernizate. Însă, paradoxal, tocmai în vederea creșterii calității ei se declanșase procesul de modernizare a instalațiilor întreprinderii, proces care a afectat, după cum vom vedea, în primul

rînd linia de hîrtie. Tendințele pieței mondiale evoluau spre o hîrtie cu gramaje mai mici la o suprafață echivalentă și, ca urmare, la 7 ianuarie 1980, lini de hîrtie a fost oprită în vederea optimizării parametrilor ei. Contractul încheiat în acest scop cu firma austriacă Voith privea numai o parte a echipamentului. Altă parte urma a fi asimilată și realizată în țară, prin întreprinderi nou so site în bransă. Inițial, s-au rezervat operațiunilor de modernizare trei luni. În realitate, peste estimări, ea a dura aproape zece luni. Intii au început să s mărunțească sarcinile între furnizorii din Craiova, Iași, Sibiu și Suceava. Unu turna piesele, altul le prelucra și al treilea le detensiona, își amintește ing. Mircea Timofte, pe atunci șef al secției de hîrtie innobilată. Era vorba despre piese mari, cu gabarite dificile, și purtatul lor pe drumuri, desigur, nu era simplu. Documentațiile înșeși le-au parvenit între prinderilor furnizoare cu întîrzieri mari sau mai mici. Apoi s-a constatat că dimensiunile angrenajelor aferente cilindrilor uzinați la Combinatul de utilaj greu din Craiova nu se potriveau la cuplure și aceste piese mari și cu gabarit dificile au început iar să fie purtate de colo-colo, pe trailere, la distanțe mari și cu viteză de trailer. Intre timp, firma Voith își onorase integral obligațiile contractuale și utilajele montate de ea au început să iasă din garanție, unul după altul, chiar înainte de recepția lor, de vreme ce această recepție nu se putea efectua decît într-un ansamblu de instalații incomplet încă, adică nu se putea

IMA DOBROGEI

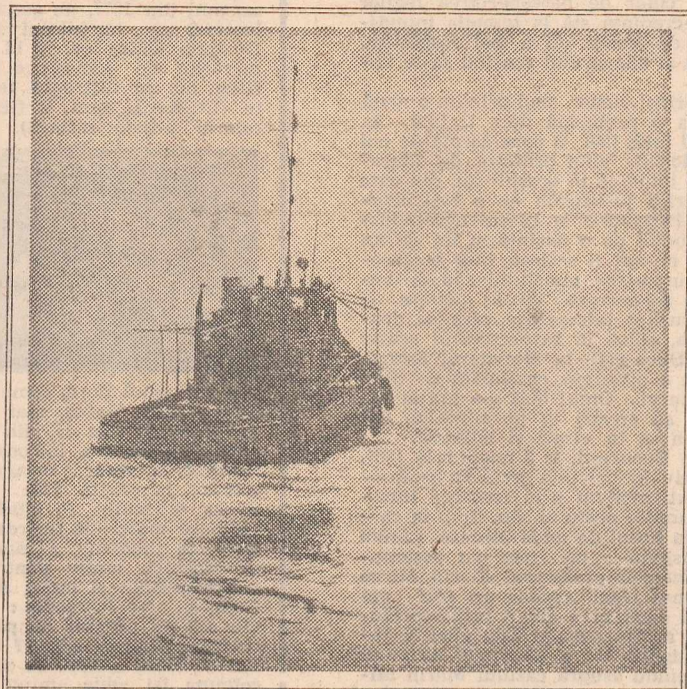
Dobrogea. Dar epitetele, nu seori chiar streccară nisip sub

acel bătrîn pămînt al țării, ordinea lor istorică. Inșă, din niciodată pînă la fibra inesc drumurile, în goana noas- și obișnuim să ne perindăm ză pe lingă priveriști și chipuri nța.

rum croit parcă pe cele mai la Cheia, într-un ceas al zilei căldura acumulată de milenii i timp. Eram chiar în inima it cuvintele unui mare român, caracterizeze astfel o regiune, pămîntului".

c cu o tandrețe particulară...

P. MIHAI ■

Promontoriul cazinoului din Constanța, într-o clipă de maximă elocvență a siluetelor estompate de ceață.

Jurilovca : petrecerea năvodului pe sub gheată, cu iglița. Protagonistii, cei ce se văd în imagine și cei care nu se văd : Maxim și Ivan Hapel, Egor Fomici, Ilarion Caban, Andria Procep, Ilarion Serghiei, Mihail și Andrei Cuprian și Afanasie Belov. Pictorul tulcean Ștefan Știrbu ne propune o nouă legendă.

Intre Tulcea și Mahmudia, pe malul unui braț impresurat de ghețurile Dunării...

Tăietorul de stof.

La drum de apă.

Intr-o iscusință uitată de mulți, ciobănia, Ștefan Dănae investeste nădejdi mari. Descins din Nistoreștii Vrancei, bate azi la porțile Dobrogei. Gheață pentru zilele fierbinți ale verii...

Fotografii de A. MIHAILOPOL ■

ua deloc. A avut loc, în sfîrșit, și oția, dar în condiții flagrant anor- roiu specialiştilor străini rezumîn- e la acela de spectatori la o verita- degringoladă tehnică. Și atunci s-a în prim planul problemelor și o si- e nici măcar gîndită : personalul in- rinderii, stînd pe tușă aproape un an. dovedit „a fi scos din mină“. Iși luse rutina și reacționa cu dificul- cu atît mai mult cu cît avea înain- instalație principală nouă. Pe acest al lucrurilor s-a rupt un angrenaj ntenare la cilindrul nr. 4 și s-a fi- o carcasă la cilindrul nr. 6, defectă fel din fabricație. La o presă s-a riorat invelișul cauciucat, exfoliîn- e, s-a încercat remedierea ei la Pi- de citeva ori, rezultatele au fost orice așteptare și, la urma urmelor, st încărcată la tren și trimisă în ria. A revenit într-o stare tehnică otabilă, dar totul a reînceput de la și, în ideea cîștigării de timp, s-a s la un artificiu : revizia generală ficată pentru luna iunie s-a efectuat orlie, cu toate riscurile ce decurgeau această răsturnare calendaristică for- înainte de toate cu riscul de a se în- de o revizie insuficient pregătită. tat, apropiindu-se sfîrșitul lui '81, în- țile au început să se ridice totuși spre netrii scontăți, cînd se împlineau nu puțin de doi ani de la inaugurarea modernizării ce ar fi trebuit să du- numai trei luni. Inventarul de pro- e înfăptuite de conducere în decem- trecut se vădește revelator : una alta, linia de hirtie proaspăt-mo-

dernizată funcționează mai bine, dar calitatea produselor, uneori, se arată a fi sub așteptări. Bineînțeles, după toate, pierderile din producție fiind de-acum irecuperabile, principala învățătură de tras din întreaga poveste rămîne aceea că o modernizare nu este o bagatelă de soluționat prin improvizatii. Ea se cere adecvat pregătită în fond și, în ultimă instanță, mai strict cronometrată, scopul ei nefiind acela de a cîștiga exclusiv experiență. Întrucît totuși o experiență s-a cîștigat la Constanța, cu un preț ce rămîne a fi discutat, l-am ascultat cu mai multă luare aminte pe Lucian Petre, care nu este doar secretar al comitetului de partid, ci și maestru principal cu atribuții concrete în întreprindere, obligat, în discuția cu noi, să-și privească firesc îngrijorat ceasul. El crede, bazîndu-se pe un discernămint dobîndit încă de cînd lucra la Bacău, în aceeași industrie a hirtiei, că și atenția acordată pregătirii profesionale a oamenilor a fost incompletă. Cu alte cuvinte, o parte din deficiențele ce se impun aici Combinatului de utilaj greu din Craiova, Întreprinderii de utilaje și piese de schimb din Suceava sau altor furnizori din Iași, București și Sibiu s-ar cuveni asumate și de Întreprinderea de celuloză și hirtie Palas din Constanța. Față în față cu o situație nouă, oamenii ei au ezitat nu o dată și rădăcina lucrurilor se dovedește a fi adevărul că ne încăpăținăm să formăm oameni buni la toate, multilaterali, uitînd citeodată că ei trebuie să fie în primul rînd buni și pricepuți la ceea ce au de fapt de făcut. Prezența în întreprindere a unor specialiști din străinătate i-a confirmat lu-

Lucian Petre această opinie. Sub ochii lui, un tehnician străin parea a fi plătit doar pentru urechea lui bună. Cînd își proptea auzul într-un utilaj anume, parea căzut acolo de pe altă lume și cei cu o morală aproximativă față de o profesie bine făcută ar fi fost chiar tentați să suridă malițios. Și mulțora chiar li s-a părut că ar costa cam scump acest simplu tras cu urechea. Inșă nu este mai puțin adevărat că diagnosticul tehnicianului în cauză era întotdeauna infailibil, exact și util. Iar unii specialiști ai întreprinderii din Constanța, asemeni lui Ion Ion, Udrea Zega, Ion Ghiță și Ion Paraian ar putea fi de acord cu observația că, la noi, categoriile profesionale se acordă uneori cu o larghețe suspectă. Fără îndoială, remarcile de acest gen nu trebuie generalizate și rămîne un titlu de onoare faptul că Întreprinderea de celuloză și hirtie Palas din Constanța, în momentele ei critice, nu s-a dispensat de oameni oricum. Dimpotrivă, s-a simțit răspunzătoare de soarta lor și le-a asigurat la toți o detașare onorabilă, prin transferuri echitabile, recuperîndu-i apoi în integralitatea efectivului lor. 160 au fost detașați temporar și 160 au revenit la rosturile lor de altădată. Au plecat din întreprindere, printre alții, în virtutea împrejurărilor, Margareta Lascu, Maria Copaci, Maria Rotundu, amintitul Ion Ion și Iordache Octavian. Și au revenit, toți, la vechile lor locuri de muncă. Eforturi mari s-au consumat, în amintita perioadă critică, și în direcția diversificării producției pe baza utilajelor neafectate de modernizare și este de spus că, răspîndiți fiind prin țară, oameni ca Jean Niculescu, Petre Ceară și Marin Istrătilă

s-au reîntors la Constanța cu comenzi care au menținut producția întreprinderii la un nivel de plutare. De fapt, așa cum sînt ei, vîdîndu-se în ei și premisa că oricînd pot fi mai buni și mai eficienți, prin acești oameni s-a asigurat și demarajul din ianuarie anul curent, cert promițător, al producătorilor de hirtie din Constanța. Economistul Constantin Lazăr asigurîndu-ne că planul producției fizice de hirtie este depășit în acest ianuarie cu 50 tone. La hirtia imprimantă pentru calculatoare depășirea însumează 30 tone. La mucava — 20 tone. Exportul s-a realizat la nivel de comandă și, desigur, nu este vina celor din Constanța că centrala lor, cu sediul la Brăila, a asigurat comenzi ferme doar pentru două din cele 27 întreprinderi din subordinea ei. De fapt, pentru acești oameni s-au realizat aici, prin aportul nemijlocit al directorului întreprinderii, inginer Ionel Dumbravă, secundat în acțiune de inginerile Ileana Drosu și de maestrul Ștefan Ene, mesele ergonomice care ridică productivitatea finisajului manual cu 50 la sută. De asemenea, pentru acești oameni s-a procedat aici la o măsură pe care noi o considerăm de-a dreptul revoluționară : s-a dezafectat drastic o sală de ședințe de 500 locuri și s-a instituit în spațiul ei un vestiar centralizat, înzestrat cu tot ce trebuie, în primul rînd cu o grijă notabilă față de om. Și noi chiar nu credem a fi nefiresc faptul că întreprinderea de celuloză și hirtie Palas din Constanța așază grija pentru om înaintea grijii ședințelor.

MIHAI PELIN ■

■ Petrea Cazimir, strada Hobbies nr. 2, Iași: Fiul meu, Cazimir Traian, inginer la Termocentrala Turceni, a trimis soția la mine ca să le dau CEC-ul 661-201-1018 cu 25 470 de lei pe care-i țineam pentru îngrijire și înmormintare. Mi-au promis în schimb că mă vor îngriji ei, în apartamentul lor din București, Șoseaua Pantelimon nr. 301, scara A, etaj 2, sector 3, col 73546, până când n-o mai fi... Dar după ce mi-au luat banii mi-au scris că nu mă pot primi, fiind amindoi în serviciu. Le-am scris și eu patru scrisori, ca să-mi restituie suma luată. Cu bani pot să-mi caut și alt loc. Nu mi-au răspuns. Trebuie să-mi plătesc îngrijirea și, eventual, înmormintarea. Acum am 92 de ani. Vă rog luați act de rugăciunea mea și ajutați-mă.

■ Cazacu Alexandrina, str. Nero, nr. 2, bloc OD 5, apartament 189, 77 389, București: Prin intermediul Institutului ICSITER din șoseaua Bercei nr. 104 am făcut un abonament pentru revista „Secolul 20” pe anul 1981. Revista a apărut (primele luni ale anului), dar la oficiul poștal de care aparține institutul nostru nu a sosit nici după luni de zile de la apariție. Acum nu știu dacă banii se mai pot încasa, dar așa vrea să aflu de ce nu mi-a venit abonamentul pe anul trecut. Am întrebat la oficiul poștal, la oficiul de difuzare a presei sector 4, care m-a trimis iar la oficiul poștal...

■ Zaha Valentina, cartier Mihai Viteazul, bloc T1, apartament 4, etaj I, 3825, Carei: Ajutați-mă să aflu situația dosarului cu nr. 875 din 2 iunie 1979 de la MINISTERUL MUNCII pentru obținerea unui Trabant Hycomat. Ce se întâmplă de fapt? De la aprobarea dosarului au trecut doi ani și jumătate.

■ Badea Dimaca Sorin Mihail, 23 de ani, student la Facultatea de Automatică din I.P. București: La vârsta de 10 ani am suferit un accident la ochiul stâng. Anul trecut a trebuit să fiu operat de urgență — ochiul bolnav a fost înlăturat — pentru a nu pierde vederea și la ochiul drept. Vă rog să publicați mulțumirile și gândurile mele de recunoștință pentru cei care m-au ajutat foarte mult. Este vorba de prof. dr. Mircea Olteanu, șeful Clinicii de oftalmologie a Spitalului Militar Central — pentru grija arătată tuturor celor internați acolo, dar mai ales pentru înființarea în cadrul spitalului a unui laborator de proteze oculare, primul de acest fel din țară. Mulțumiri și recunoștință și dr. Gabriela Foit, tovarășului Ion Bucur, șeful laboratorului de proteze, apreciat ca cel mai bun specialist european în proteze de ochi, și întregului colectiv care m-a ajutat în aceste clipe dificile.

■ Mai mulți locatari ai noilor blocuri 82 și 83 din Șoseaua Otteni, nr. 242, sectorul 4, București, mutați în casele lor în luna august a anului trecut, ne aduc la cunoștință câteva din principalele neajunsuri pe care trebuie să le suportăm din cauză că unitățile de construcții care au edificat respectivele blocuri nu și-au făcut, până la capăt, datoria. Așa, de pildă, instalațiile sanitare produc inundații în apartamente, izolarea terasei lasă apa să se infiltreze în spațiile locative ale ultimului etaj, canalizarea este permanent înfundată, aleile de acces nu au fost terminate.

■ Locatarii blocului din strada Mașina de Piine nr. 8, sect. 2, au citit, cu vădită surprindere, în ziua de 9 XII 1981, la avizierul din hol, o foarte succintă declarație a președintelui asociației: „De azi nu mai sint președinte și îl deleg pe tovarășul I. Pelin”. Scurt și cuprinzător. Sintem întrebați ce pot face cetățenii, mai ales că ei s-au adresat, pe data de 21 XII, Consiliului popular al municipiului București (cerere înregistrată sub nr. 77 622), solicitând delegarea cuiva care să verifice gestiunea lăsată de cel care s-a autorecuzat, deoarece până în prezent n-au primit nici un răspuns.

■ O situație bizară ne înfățișează Rotariu Marcel-Sorin, din București. Calea Moșilor nr. 217, bl. 23, sc. B, et. VI, ap. 54, sectorul 2. Semnatarul corespondenței ne informează că a fost posesorul postului telefonic cu nr. 14 88 91 din str. Dionisie Lupu nr. 66, sectorul 1, până la data de 19 XI 1981, când l-a predat sub numărul de chitanță 12 266/R-463, dar că la 23 XI 1981 a primit factura de plată a acestui post, care nu-i mai aparține, și potrivit căreia urma să achite abonamentul pe perioada 11 XII 1981 până la 10 I 1982, deși noul său post telefonic fusese instalat la 10 XII 1981. Surprizele au continuat, însă cu facturarea unor convor-

Scrisoare comentată

La această rubrică încercăm, prin inserarea unor fapte mai deosebite, să ajutăm la rezolvarea situațiilor împotmolite din cine știe ce motive, de obicei nejustificate decit de birocrațism, lipsă de înțelegere ori chiar de nerespectarea legilor scrise sau nescrise etc. Buna-credință stă la temelia intențiilor rubricii noastre, care nu de puține ori a fost răsplătită, cei aflați în căutarea dreptății și adevărului reușind să le obțină.

Iată de ce sintem foarte surprinși, acum, când primim o nouă corespondență ce se referă la o problemă deja tratată în această pagină, în nr. 31 din 30 Iulie 1981, și considerată de noi rezolvată. Era vorba despre dorința unui profesor de educație fizică, din Calafat, de a se întoarce în orașul său, din care plecase în urma unei transferări justificate de o restructurare a postului deținut între 1962—1978 la Liceul agroindustrial. Dacă ar fi fost vorba numai de o dorință și nu de un act perfect legal, probabil nu ne-am fi sesizat, însă profesorul Marin Mirea invocă, în susținerea punctului său de vedere, temeiuri solide, greu de zdruncinat: dădea numere și date de înregistrare a demersurilor întreprinse, socotea drumurile bătute până la Craiova, adică la Inspectoratul școlar al județului Dolj, și până la București, la Ministerul Educației și Învățământului, ceea ce a presupus cheltuieli de timp și bani, fără a mai vorbi de nervi... Omul însă s-a arătat capabil să rabde, să aștepte și să creadă în posibilitatea revenirii sale acasă, lângă mama sa în vîrstă și bolnavă.

Ultimul demers întreprins la București, la 3 noiembrie 1981, s-a soldat cu răspunsul negativ în privința revenirii profesorului Marin Mirea, la Calafat, motivat prin trecerea intervalului de 2 ani de la restructurarea postului său, timp în care el ar fi putut cere transferul la liceul de unde plecase. Lăsăm la o parte faptul că acest răspuns a mai fost dat petentului, deși nu stă în picioare întrucît profesorul Marin Mirea își adresase cererea în termenul legal (Dosar nr. 1874 din 26 III 1979) vrem să subliniem încercarea atît a Inspectoratului școlar județean Dolj cit și a Ministerului Educației și Învățământului de a ignora obligația de a răspunde criticilor apărute în presă. Iată că, revenind asupra cazului Marin Mirea, o facem și pentru a reaminti celor două instituții de învățămînt o prevedere tot legală. Adăugăm, de data asta, că afirmația celor de la I.S.J. Dolj, și anume că postul de la liceul din Calafat va fi scos la concurs, nu a fost respectată, și așa mai departe.

EMANUEL VALERIU

biri adiționale (!!) „efectuate” între 6 XI 1981 și 5 XII 1981!

■ Sculptorul Constantin Iordache ne sesizează că **OBELISCUL DE 4 METRI ÎNALȚIME, DATORAT LUI PACIUREA, ȘI CARE ÎMPODOBEA MORMINTUL** lui O. Densușianu, din Cimitirul Bellu, loc 44 parcela 2, a fost înstrăinat de o rudă îndepărtată a celebrului istoric. Sesizînd C.C.E.S. al municipiului București, corespondentul nostru a primit răspunsul că de acest loc de veci răspund tovarășii de la Ilfov... Fără comentarii!

■ Oficiul forțelor de muncă din Tirgoviște ne informează că analizînd scrisoarea pe care ne-a adresat-o Balea Dan, din Tirgoviște, micro 6, bloc 53, ap. 74, în vederea încadrării sale în muncă, acesta a fost repartizat spre încadrare la Combinatul de oțeluri speciale, din localitate, în funcția de lăcătuș.

■ Intreprinderea de construcții, reparații și administrație locativă „Colentina” răspunde sesizării tovarășei Achim Maria, din str. Săgești nr. 9, sect. 2, adresată redacției noastre că „S.G.L. nr. 1 va executa lucrările, conform devizului, pînă la data de 30 I 1982. Se va recupera pînă la acea dată și cota parte neincasată, în valoare de 248 lei de la tovarășă Badale L.”

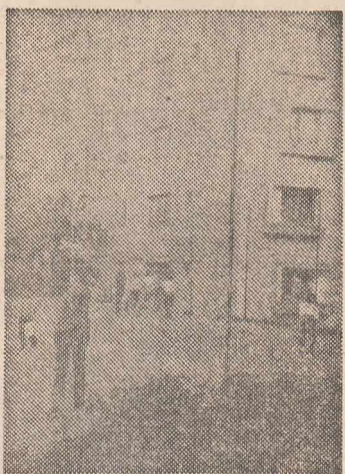
■ Consiliul sindicatelor din sect. 1 al Capitalei ne aduce la cunoștință, în legătură cu scrisoarea tovarășului Bărășteanu Toma, din București, str. Crizantemelor nr. 20, bl. Z 2, sc. 1, et. II, ap. 10, privitoare la accidentul de muncă suferit, că cercetările efectuate au dus la concluzia că petentul s-a făcut vinovat de încălcarea măsurilor de protecție și securitate a muncii. Întrucît ing. Ion Costache și maistrul Mircea Răducu nu i-au supravegheat activitatea, organele de protecția muncii i-au amendat cu cite 500 de lei și i-au sancționat cu diminuarea retribuției pe luna noiembrie cu 10 la sută. Corespondentul nostru i s-a aprobat cererea de schimbare a locului de muncă.

■ O întâmplare numai parțial hazlie ne relatează Pelici Ioța, din com. Recas, satul Petrovaselor nr. 45, jud. Timiș, care cumpărînd de la Sibiu (magazinul universal „Dumbrava”) o pereche de pantofi (326 lei), a avut neplăcuta surpriză să constate că în pachet un pantof era dc o culoare, celălalt de alta. Cerîndu-și banii înapoi sau alți pantofi... monocromi, corespondentul nostru a ajuns în 1982, cînd ne scrie că n-a rezolvat nimic. Va trebui să aștepte carnavalul de la Recas, pentru a folosi pantofii de arlechin.

■ Primim din partea Consiliului popular municipal Iași un referat prin care sintem informați că, la solicitarea făcută prin intermediul revistei noastre, de către tovarășă Stoica Georgeta, nepoata acesteia a primit buletin de identitate. Pentru încredințarea minorei, petenta a

fost îndrumată să întocmească un dosar spre a fi luat, de urgență, în discuție de către comisia de ocrotire a minorilor. Celelalte probleme urmează a fi soluționate de către instanțele de judecată.

■ Din Suceava, de pe strada Oituz nr. 22, ne-a scris Vlad Pogorevici, care revine asupra unei corespondențe mai vechi, dar cu același subiect: existen-

ța unui teren sportiv chiar sub ferestrele locuințelor blocului de la adresa menționată. De data aceasta, ni se trimit și două fotografii, din care reprodusem una pentru ca gospodării suceveni, care nu au înțeles din nota publicată în „Flacăra” din 5 XI 1981, la pagina 14, ce anume doresc cetățenii domiciliați în strada Oituz nr. 22, adică liniște în orele lor de odihnă, să se lase mai ușor convinși de legitimitatea cererii acestora.

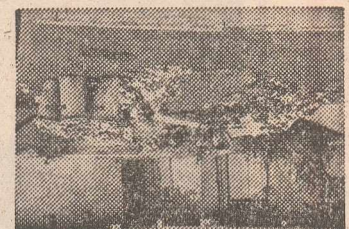
■ La sesizarea tov. Hadăr Ioan și Iacovele Vasile, din Sibiu, str. Ștefan cel Mare nr. 136, bl. F, ap. 15 și, respectiv, bl. D, ap. 6, adresată revistei „Flacăra”, Direcția județeană de poștă și telecomunicații din Sibiu a ajuns la concluzia că aceasta era întemeiată. Situația s-a remediat pe data de 26 XII 1981.

■ U.G.S.R. Consiliul sindicatelor sector 1, referîndu-se la scrisoarea tovarășului Ion Nicolae, din comuna Chitila, str. Mușetelului nr. 9, sectorul agricol Ilfov, trimisă redacției noastre, ne răspunde că, la intervenția consiliului s-a obținut reîncaadrarea petentului, după satisfacerea serviciului militar, la șantierul S.U.T. Chitila, în funcția avută anterior sau acordarea transferului în interesul serviciului, pentru o altă unitate în cazul în care acesta l-ar solicita.

■ E. Bejan, Bd. Magheru nr. 29, București: „În numele locatarilor din imobilul nostru vă solicităm sprijinul într-o problemă umanitară: în blocul nostru locuiește numita Olimpia Ardeleanu Mihai, căsătorită cu Mihai Constantin, de profesie sofer, care o maltratează într-un hal fără de hal. Zilnic o vedem bătută. După ce a in-

trodus în apartament o altă femeie, sub pretext de îngrijitoare, persecuțiile s-au intensificat; concubinii se dedau la oribile acte de maltratare. După ce i-au luat tot ce mai avea, acum ea este alungată din apartament, seară de seară dormind pe unde apucă.

■ După aproape 5 ani de la seismul din 1977, ne scriu citiva locatari ai imobilului din str. Doamna Ghica nr. 8, bl. 1—2, lucrările de remediere a avariilor nu au fost încă terminate (I.C.R.A.L. sect. 2 fiind „titularul” acestor măsuri).

■ Din satul Bord, comuna Cucerdea, jud. Mureș, mai mulți cetățeni ne scriu că, din 15 noiembrie 1981, s-a introdus un autobuz necesar transportului elevilor la școală. Din păcate, starea drumului, în ciuda unor ajutoare materiale acordate de organele județene, a rămas impracticabilă, motiv pentru care s-a suspendat și cursa abia introdusă... Ne întrebăm: un lucru atît de necesar nu poate fi rezolvat pînă la capăt? Cetățenii din Bord afirmă că cei de la comună își aduc aminte de ei doar primăvara, cînd vin la contractări de animale.

■ Cercetînd faptele expuse de către corespondentul nostru Vasiliu M. Mihai, din Iași, Consiliul popular municipal Iași a constatat că erau reale. În consecință, și ținîndu-se seama și de calitățile dovedite la locul său de muncă, s-a stabilit cu conducerea I.M.P.P. Făinoase-Iași trecerea petentului la poziția nr. 1 de pe tabelul de priorități la atribuirea de locuințe.

■ În luna decembrie 1981, mecanizatorii din comuna Bogdana, jud. Vaslui, au primit, ca recompensă și stimulente pentru calitatea muncii prestate o anumită cantitate de grâu, pe care l-au dus la moara numită „Florica” spre a fi măcinat. Făina care li s-a dat de acolo era amestecată cu diverse impurități; chiar și cu pămînt. „Credem, apreciază cei care ne-au scris, că merităm să avem de Anul nou alt fel de colăcei pe măsură, nu ca cei care au ieșit din făina primită de la moară, dată de un morar fără respect față de o muncă cinstită”.

■ Apropo de făină: s-a prezentat la redacție tovarășă Dungaci Ștefania, cu fiica sa și cu un pachet de... bunătați: două feluri de chec și citeva clătite. Un adevărat festin dulce. Am fost obligați să le gustăm, după care am resimțit profund și îndelungat regretul de a fi căzut în păcat. „Bunătațile” erau amare ca fierea. Făina a fost cumpărată de la Alimentara din Șos. Ștefan cel Mare 154, la parterul blocului 37, iar pe ambalajul ei stă scris: „Fabrica de morărit și panificație Dimbovița” București. „Produsele” au luat, de la redacție, drumul unui laborator de analize. Așteptăm rezultatul.

■ „S-a făcut dreptate” își intitulează corespondența sa profesorul Gheb Statnic, directorul Casei de copii școlari nr. 3 București. În rîndurile care urmează, profesorul își manifestă satisfacția pentru răspunsul primit din partea Inspectoratului școlar al Municipiului București prin care este înștiințat că s-a revenit la normele legale privind retribuirea educatorilor cu studii superioare, din școlile speciale pentru copii cu deficiențe și din casele de copii, potrivit cu pregătirea lor, deci cea a oricărui profesor.

■ Buturugă Gligore, șeful echipei de constructori T.C.H. Riușor, comuna Lerești, jud. Argeș, se plînge, pe bună dreptate, credem noi, că nu și-a primit, atît el cit și tovarășii săi, garanțiile de pian ce le-a fost reținute, deși ei și-au predat lucrările incredintate la timp și în bune condițiuni, în cadrul Combinatului de ciment din Cimpulung Muscel. Motivația inginerului șef al șantierului nr. 2 I.C.F. Cimpulung este aceea că Gligore Buturugă și tovarășii săi au plecat pe un alt șantier. Așa este, dar cu transfer în toată regula și în interesul serviciului. „Sînt banii muncii!

la tirnăcop și lopată”, ne scrie tov. Buturugă Gligore, vrînd să înțeleagă că acești bani sînt încărcați de multă muncă și grea, fapt pentru care este firesc ca ei să revină în buzunarele celor cărora le aparțin de drept.

■ Cineva (nu se știe cine) a montat un afiș, pe strada Mugur Mugurel, sect. 3, făcînd apel la o acțiune de strîngere a fierului vechi. Cum s-a înțeles, cum nu s-a înțeles, dar locul respectiv a devenit un depozit de gunoaie. Cine va „afișa” interes pentru ridicarea lui și cit de repede?

■ Jucan Ana din Suceava, str. 23 August nr. 169, absolventă a Facultății de tehnologie și chimia texturilor, promoția 1981, repartizată la Darabani, județul Botoșani, vrea să muncească în același oraș cu soțul și copilul lor, adică la Suceava. Transferul solicitat o poartă pe drumuri cam incilcite în căutarea unor acorduri, drum început la Darabani, continuat la M.I.U., la Centrala bumbacului și închis tot la Darabani. Pînă cînd voi continua așa, pe drumuri? întrebă Jucan Ana. Cine-l va răspunde? întrebăm noi.

■ Din Tulcea, Filip Iulian ne aduce la cunoștință deschiderea unei expoziții de caricatură, din inițiativa cenaclului „Haz” și aflată sub egida revistei de umor „Urzica”, expoziție instalată în holul cinematografului „7 Noiembrie”. Semnează, printre alții: Mihai Baba, Liviu Balic, Iulian Carastoian, Pompiliu Comșa, Ilie Gheorghe ș.a., cunoscuți publicului de pe malurile Dunării din alte publicații, dar reuniți acum în chiar capitala județului, care aspiră să devină și una a umorului.

■ „Și subsemnatul Teodorescu Corneliu, din București, str. Cățelu 33, ca și cei care v-au scris, am achitat 156 lei reprezentînd contravaloarea a 10 role de miceliu, în contul Institutului de cercetări pentru legumicultură și floricultură, dar de la 13 aprilie 1981 și pînă azi — după 10 luni de zile — nu le-am primit încă”. Corespondentul nostru speră ca aceste rînduri să ajungă unde trebuie. Povestea nu e nouă. Cînd va răspunde institutul?

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU

Poșta redacției

Ioșif Petrovici — Uivar (Timiș): Nu se poate majora pentru că nu are în îngrijire cel puțin 10 copii în vîrstă de pînă la 18 ani. ■ Marian Buzică — București: Asistența medicală vi se acordă la unitatea sanitară de care aparțineți cu locul de muncă, vă puteți adresa și unității sanitare de domiciliu, dacă nu reclamați eliberarea certificatului medical pentru incapacitate temporară de muncă. ■ Dumitru Pricop — Cimpulung Moldovenesc: O aflați de la editura respectivă. ■ Constantin Vamanu — Piatra Neamț și Toader Munteanu — Roman: Puteți oricînd veni la redacție sau să ne scrieți care vă sint nezarurile. ■ Maria Frunză — București: Ați fost încadrată legal, în baza articolului 200(2), din Legea nr. 57, publicat în Buletinul Oficial din 23 iulie 1980. ■ Gertrude Horvath — Oțelu-Roșu: S-a comunicat aprobarea la întreprinderea de difuzare a materialelor sportive din București, bd. Magheru 6—8, unde urmează să vă adresați. ■ Nicolae Cristescu — Sighetu-Marmației: Aflați de la revista „Cinema”. ■ Ion Roșu — Recea (Argeș): În cazul dv., nefiînd încadrat în muncă înainte de efectuarea stagiului militar, nu vi se poate lua în calcul vechimii în muncă această perioadă de timp. ■ Ecaterina Cătănă — Oradea: Reglementările la care vă referiți sint stipulate în anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979. ■ Ioana Boțezatu — București: Școala populară de artă nu intră în categoria instituțiilor de învățămînt. ■ Teodor Pantea — Arieșeni (Alba): Numal prin difuzarea presei. ■ Dumitru Sopron — Vaslui: Este bine să cereți părerea medicului care vă tratează.

MARGA NEDELEA

„FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Primim la redacție convorbirea — pe care o publicăm mai jos — cu Petre Stoica, realizată în Banatul natal al poetului de către activistul cultural T. Crișciu din Reșița, un pasionat al fenomenului literar și al valorilor iscate din acest generos pământ.

— Stimate Petre Stoica, fiindcă discutăm în Banat, pe meleagurile dv. natale, spuneți-mi, vă rog, ce înseamnă pentru dumneavoastră Banatul?

— Banatul copilăriei, așa cum l-am trăit, a intrat în poezia mea încă de la început, năvalnic. Cu nesfârșite lanuri de griu, de floarea-soarelui, cu herghelii de cai supli, cu pîlcuri de salcimi, cu fintini prubege și cu amurguri fascinante, tăinuind inima basmului. Cu primăveri senine și cu ierni brugheliene. Și cu decorul unei civilizații purtînd o amprentă distinctă, proprie. Imaginea unui Banat concret, cel al vremii cînd purtam pantaloni cu zece degete peste genunchi și răsuceam între degete țigara interzisă, o găsiți în cartea mea *Arheologie blindă*. Imaginea prelungită, trecută prin alte filtre sufletești, își are substanța în toate cărțile celui pe care îl interogați acum. Adevărul e că scriitorul (și nu numai el!) rămîne captivul umbrelor din timpul vieții cu semne aflate sub pecetea sfîntă a inocenței. Opera sa de o viață constituie tainicul comentariu în jurul propriei copilării. Freud a arătat limpede în ce măsură universul copilăriei e decisiv pentru existența individului, implicat a creației. Mi-e teamă că depășesc limitele prii întrebări... Să luncăm, deci, spre treapta următoare.

— Treapta următoare va fi — cu voia dv. — tot Banatul. Ce-i mai datorăți Banatului?

— Îi mai dătez colțului de raie în care am văzut lumina zilei repulsia viscerală pentru minciună și jeg, respectul pentru bunul altuia, toleranța, prietenia arătată semnelui indiferent de credință și limbă, cultul muncii, nevoia armoniei și a disciplinei sufletești. Lumea mă consideră boem incorrigibil, un cavalier purtînd steagul nopților scrumite, cu paharul și țigara pe scut. Harta mea interioară arată însă relieful ambiției conjugate cu disciplina muncii. Cum altfel, o, Doamne, aș fi putut scrie cărți în jur de patruzeci (a număr) în care zace multă, multă transpirație?

— Dacă ar fi să vă revedeți opera — această operă în care, după opinia noastră, nu există poezii gratuite, scrise numai de dragul de a scrie — ați schimba ceva?

— De astă dată, părerile noastre sînt în divort. Am poeme mingiate de mușcălașii grațioși. Deschideți, bunăoară, volumul *Pietre kilometrice*, care a plăcut și, culmea, unora le mai place și azi — poate pentru tonul lui puțin obișnuit în epocă. Se află în tipăritura cu pricina versuri semănînd unei haine întoarse pe dos. Intrucît nu fac parte din categoria poezilor demni de a fi reeditate, ce rost ar mai avea să repar o garderobă cu piese ciupite de molii?

— Despre poeziile dv. s-a scris mult. Iată una din rezentele opinii, exprimate de Mircea Tomuș în volumul de critică „Mișcarea literară”: „Poezia lui Petre Stoica pare a fi una. (...) Opera întreagă este o poezie iar poemele lui sînt versurile”. Înțelegem aceasta în sensul că dați impresia unor variante inepuizabile ale aceleiași intenții poetice. Așa este? De fapt, dv. cum v-ați autodefini ca poet?

— Lirica secolului XX, a cărui modernitate pornește incendiul din opera lui Baudelaire și mai apoi — în direcție diferită — din aceea a americanului Walt Whitman, reprezintă un tablou anarhic. Exprimarea, tehnica ei îmbrățișează forme extreme de variate, fantezia creatorului nefiind niciodată sancționată. Una dintre formele ei caracteristice de exprimare este poezia-confesiune, de fapt continua „depănare” a unei vieți (a unui univers), întreruptă și mereu resudată prin aparate invizibile. O artă poetică apropiată spuselor mele găsim în Antonio Machado: „Cîntec și poveste-i poezia. / Se cîntă o întâmplare vie, / povestindu-i melodia.” (De mi cartera). Cu alte cuvinte, opera poetică modernă, indiferent de dimensiune, are o structură unică și se prezintă în chip de lung poem fragmentat în variante pe aceeași temă. Cartea cu

PETRE STOICA:

„Harta mea interioară arată relieful ambiției conjugate cu disciplina muncii”

poezii pe genuri, teme și motive rămîne joaca amatorului de albume cu flori presate sau produsul poetului-artizan, care în epoca zborurilor cosmice călătorește cu velocipedul. Aserțiunea lui Mircea Tomuș o găsec exactă. Iubite și stimate Titus Crișciu, mi-e greu, tare greu să mă definesc ca poet.

— Vă datorăm citeva antologii de poezie, adevărate cărți de referință în domeniul. Ce v-a determinat să vă dedicați unei asemenea munci de Sisif?

— Nevoia de a umple golul resimțit de cititorul dornic să-și facă o imagine mai exactă despre lirica românească și cea de aiurea. Pînă în urmă cu două decenii, antologiile (exceptînd cazurile fericite, realizările din perioada interbelică) erau doar culegători de texte oarecare, biete creștamașii lipsite de valoare. Lucrurile s-au schimbat acum în bine, apar două-trei antologii pe an îngrijite exigent, unele fiind calificate ca nota superlativului. *Panorama poeziei universale contemporane* datorată lui A. E. Baconsky rămîne un model. Din păcate (iarăși „din păcate!”), editurile, exceptînd „Minerva”, se cam eschivează de la tipărirea antologiilor.

— Ați îngrijit apariția în limba română a volumului „Tinguirea mierlei” de George Trakl (Editura Facla, 1981). Ce ne puteți spune în legătură cu moartea timpurie a poetului, ea și despre alte „zone de umbră” din biografia lui?

— Moartea timpurie a geniului din orașul lui Mozart este consecința vieții pe care a dus-o. El nu s-a sinucis o singură dată, ci zilnic! Sentimentul culpabilității, dublat de imposibilitatea adaptării la o lume atînsă de cancerul destrămării, l-au transformat viața în iad. Soarta i-o împărțaseră o întreagă pleiadă de poeți expresioniști, victime ale războiului pe care îl presimțiseră prin antene mai sensibile decît ale șefilor de stat major. Zonele de umbră invocate în prefața mea rămîn aceleași. Pare-se că ele nu vor fi niciodată lămurite, intrucît familia poetului a avut grijă să distrugă o seamă de scrisori „delicate”. Așadar, „traklistii” se zbat în continuare pe terenul prezumțiilor.

— După ce criteriile alegeți poeziile pe care le traduceți?

— Traducătorul are impresia că se orientează după criteriul strict valoric; totuși, dramul de subiectivitate stă întotdeauna pe cîntarul hotărîrilor sale. Intrucît nu mă aflu la cheremul editurilor, gata să croiesc sumane, pantaloni și veste pe materialul oferit, echivalez autorii

străini după uzul inimii. Dar cînd îmi propun să ofer cititorilor selecții ample cu pretenția minime obiectivității, gustul meu este obligat și la concesi. Îmi displace poezia gălăgioasă a lui Hans Margus Enzensberger — dar pot să-l exclud dintr-o antologie de lirică germană modernă? Vă asigur însă că poeții pe care îi public sub formă de carte poartă sigiliul dragostei integrale.

— Pentru o mai bună cunoaștere a literaturii române, nu credeți că ar merita să încercați și retroversiuni?

— Îmi lipsește curajul cascadorului, al scafandului, al trapezistului. Îmi lipsește totodată și îndemnarea prestidigitatorului.

— Ați împlinit de curînd 50 de ani de viață. Ce înseamnă pentru dv. această sumă de ani?

— Mă simt la fel ca în urmă cu zece ani. Nu trăiesc nici o senzație specială. Nu am renunțat la nici unul dintre „viciile” tinereții, ba aș spune că viciul lecturii mi-a sporit. În privința scrisului, de-abia mă aflu pe drumul spre pisc. Evoluția mea a fost lentă (ce fericire!), fără explozii spectaculoase. Felicitările timide, premiile, traducerile peste hotare mi-au sosit la timp. Succesul brusc putea duce la virtețul pieirii — cazuri, cite vreți.

— Am început discuția noastră cu Banatul. Să vorbim acum și despre Bucureștiul în care v-ați stabilit. Ce oferă Capitala, în plus, față de provincie? Pun această întrebare pentru că unii scriitori, care trăiesc în alte orașe, afirmă că bucurăștenii au niște șanse de care ei sînt lipsiți.

— Pentru creator, îndeosebi pentru tînrul cu pana în curs de formare, Bucureștiul oferă netăgăduite avantaje. Contactul cu editurile importante, cu forurile tutelare, cu revistele groase, e nemijlocit. Capitala fării noastre constituie și centrul, focarul vieții spirituale. Între zidurile ei trăiesc maestrul, calfele și ucenicii, în proporție de 75% din totalul breslei scriitoricești. Te afli direct în bucătăria literaturii, preparatele ei le primești calde — pînă la sosirea lor în provincie, se răcesc. Dai nas în nas cu numeroși colegi, dialogul, schimbul de idei, ajutorul reciproc trag greu la cîntarul existenței tale de om logodit cu scrisul. Să privim însă și reversul medaliei. Rețineți că în București ești supus stress-ului, la un moment dat insuportabil. Ești permanent solicitat la atenția și încordarea dansatorului pe sîrmă. Catehismul supraviețuirii îți poruncește: să nu superi vreo mărime, să ocolești capcanele și să eviți manevrele (și ai și scriitorii Clausewitzii lor!), să intuiești din timp sfîrșirile. Plutești între Scylla și Charybda. Pe cînd în provincie? (Exclud din sfera acestei noțiuni Clujul, Timișoara, Iașul și alte niște capitale literare, evident, la scară redusă.) Am în vedere provincia-provincie, fără false imagini de seducție, loc al izolării, al muncii în tihnă, departe de furtuni și seisme artificiale, de intrigi meschine, de subordonare la capriciile genilor. Capodoperele s-au scris îndeobște la marginea lumii, în sihăstrie. Exemple, cite vreți. Azi, mai mult ca oricînd, artistul ocolește centrele aglomerate, preferînd claustrarea. Dezavantajele de ordin administrativ își găsesc compensarea în liniștea și timpul nedrămuț cu alegături și discuții sterile. Talentul răzbește oriunde. Gheorghe Azap la Ticvaniu Mic, Emil Brumar la Dolhasca au clădit, scutiți de „efervescența creatoare”, o excelentă operă poetică, unanim apreciată. Personal, subscriu pentru creația în mijlocul pădurii. Poșta, prietenii, drepturile de autor m-ar găsi oricînd și acolo.

— N-ați intervenit — sau poate că nu știm noi — în discuțiile despre protocronism și sincronism, care au infierbîntat atîtea spirite...

— Discuțiile despre protocronism mă plictisesc peste măsură. Singurul care mă înveselește din cînd în cînd este Dan Zamfirescu; l-aș dori în turnirurile sale mai activ, mai avîntat, mai misterios. În privința sincronismului, sînt gata să-i îm-

(Continuare în pag. 20)

TITUS CRIȘCIU ■

Cuget, deci există

Dialectica istoriei (III)

Adevărul nu mai apare ca o leșire necontrolată a informației în subiect, ca în cadrul empirismului, ci ca una controlată de intrări controlate de subiect. Unitatea dintre intrări și ieșiri o realizează tocmai subiectul epistemologiei dialectice. Adevărul nu va mai fi orice ieșire a informației din obiect, ci numai aceea provocată de o intrare anticipată prin diferite ipoteze. Are dreptate Hutten cînd afirmă că teoria informației reprezintă varianta modernă a teoriei cunoașterii, dar gîndul lui trebuie precizat astfel: teoria informației reprezintă varianta modernă a teoriei cunoașterii care se opune oricărei concepții empiriste, nedialectice a subiectului și obiectului și a raportului dintre ele. Am făcut această precizare tînuind seama de afirmațiile unor ciberneticieni de prestigiu care, împotriva subiectului cibernetic și a epistemologiei sale dialectice, cad pe subiectul empirist. Îl avem în vedere pe W. R. Ashby.

În acord cu spiritul epistemologiei moderne, academicianul Octav Onicescu consideră că conceptul de informație trebuie dezvoltat de pe poziția teoriei cunoașterii. Ni se pare în totul îndreptățită această poziție, deoarece această teorie s-a născut tocmai din încercările de a depăși anumite limite de ordin epistemologic. Cînd Wiener afirma că informația nu este nici materie, nici energie, el respingea vechile cadre epistemologice în care s-au produs conceptele rigide de materie și energie. A porni de la informație în construcția științei nu înseamnă idealism, ci o nouă formă a materialismului. O spune tot Wiener. Cu conceptul de informație deschidem universul determinațiilor cibernetice, univers care ne dezvăluie mult mai profund legile materiei și ale energiei. Definind cibernetica drept „studiu al sistemelor care sînt deschise pentru energie, dar închise pentru informație și comandă — sisteme care sînt «etanșe» la informație”, W. R. Ashby nu separă universul cibernetic de universul fizic, ci arată unitatea celor două.

Dialectica în esența ei, epistemologia genetică pune în relație nouă subiectul cunoscător cu obiectul cunoașterii. Și tocmai această relație nouă nu va mai duce nici la pozitivism, admițînd obiectul, nici la idealism, admițînd caracterul constructiv al subiectului. J. Piaget spune, pe bună dreptate, că epistemologia genetică „este naturalistă fără a fi pozitivistă, ...pune în evidență activitatea subiectului fără a fi idealistă, ...se sprijină în aceeași măsură pe obiect, pe care îl consideră totuși ca pe o limită (care există deci independent de noi, dar care nu e atins niciodată în întregime) și... mai ales, vede în cunoașterea o construcție”. Afirmarea de către Marx a „subiectivității obiectului” sau a „obiectului subiectiv” împotriva obiectului absolut obiectiv marchează trecerea de la gîndirea metafizică la gîndirea dialectică, la gîndirea care gîndește dialectica în dialectica adevărului și ca dialectică a adevărului. Pasul acesta reprezintă o nouă treaptă în cunoașterea și acțiunea umană.

Dialectica adevărului nu este reductibilă la dialectica obiectului. Căci, dacă ar fi așa, atunci ar însemna că adevărul nu ar reprezenta decît o simplă dublare inexplicabilă a obiectului. În fapt, adevărul este o dedublare a obiectului realizată prin dubla lui informare de către subiect. Omul nu se raportează la obiect potrivit legilor nemijlocite ale acestuia. Comportarea universală a omului în lume este asigurată de universalitatea adevărurilor sale. Și tot comportarea universală îi asigură omului însușirea de a fi singurul făuritor de istorie. Animalele nu au istorie, pentru că ele se raportează particular la însușirile obiectelor și fenomenelor. Altfel spus, ele se manifestă pasiv față de însușirile lucrurilor. Și mai explicit: ele nu se raportează la lucruri prin posibilul ridicat în sfera idealului, ci prin posibilul ființînd în ele, deci ca contradicție oarbă. Și altfel spus: prin posibilul care nu se manifestă prin concept.

Dacă animalele nu au istorie pentru că le lipsește capacitatea de a conceptualiza și de a o pune între ele și lucruri, omul, dimpotrivă, pune conceptele la lucru, începe să lucreze cu adevărat din momentul punerii conceptelor la lucru. Informația, în generalitatea și specificitatea sa, coincide cu adevărul universal, cu universul istoric, cu universul în devenire.

Vorbii și scrieți românește!

Comentarii la... (I)

Fără îndoială, azi se scrie mult și, în general, bine, dacă avem în vedere normele românei standard. Pentru un cititor mai atent, o serie de obiecții ar putea veni din variantele care apar în limbajul colocvial sau — ceea ce e și mai grav — în cel scris. De aceea, specialiștii se întrebă dacă nu cumva variantele care apar nu vor deveni, cîndva, normă. În fapt, ne aflăm, adesea, în fața unor exprimări deficiente, iar cînd e vorba de scris, nu cred că este o omisiune a zețarului. Exemplele nu sînt puse înimos la dispoziție de critica literară. Fenomenul nu rămîne fără ecou nici în privința rostirii, favorizat și răspîndit de textele scrise.

Un cititor atent va observa că, de exemplu, cuvîntul comentariu apare sub varianta greșită *comentar*. El înseamnă, de obicei, „apreciere critică a unei probleme, a unui eveniment, explicare, interpretare a unei opere literare, istorice etc.”, dar, uneori, are și sensuri peiorative: „interpretare răuvoitoare a faptelor, a spuselor cuiva”. Etimologic, avem a face cu un împrumut fie din franceză, *commentaire* (care ar fi putut influența, într-un anume fel, forma greșită *comentar*), fie, mai curînd, din latinescul *commentarium*. Acesta, ca și celelalte derivate, au la bază verbul a comenta (în franceză *commenter*, după latinescul *commentari*): comentare, comentator. Încă mai interesantă sau cel puțin mai semnificativă, ni se pare locuțiunea (pentru franceză, interjecțională) omisă de dictionarele noastre fără comentarii, cu nuanță imperativă și prohibitivă, mai ales la plural (după fr. sans commen-

taire!). Vocabula cu pricina ne trimite însă la latinescul *mens, mentis*, cu sensul fr. esprit, de unde și *mentalis*; din aceeași familie mai înregistrăm în franceză, și apoi în română, *dément, mention, mentalité = rom. dement, mențiune, mentalitate*. Mai mult: *minte*, ca substantiv, moștenește pe latinescul (din acuzativ) *mentem*, iar lat. *mentionem* a dat *minciună*. Ce legătură este între *minciună* și *mențiune* vom vedea cu altă ocazie, cînd vom discuta dubletele etimologice, fiindcă și a *minții* ne trimite la aceeași rădăcină; iar *mental* are varianta *mental*, după substantivul *mente*, dar și *mental*, ca adjectiv, însemnînd „al bărbiei” (după latinescul *mentum = „bărbie”). Frumoase, curioase și întortocheate sînt... căile etimologiei!...*

(Va urma)

GH. POALELUNGI ■

ION STROIE ■

Poezie

Grigore Vieru: „Izvorul și clipa“

Un admirabil poet încă puțin cunoscut la noi, este fără discuție Grigore Vieru, din Chișinău. Omul, de altfel nu este mai puțin interesant: o siluetă aproape calcinată, îmbrăcată de insondabile anxietăți, un chip lunguiet și emaciat, cu ochii ardenti, blajini și isușiaci, vorbirea cîntată și urechea fascinată de dialog, ca și cum omul ar auzi, la orice conlocuitor, limba îngerilor. Nimic din aceste superficiale trăsături, detectabile iute de către ochiul grabit, nu lipsește în poezia lui, care a prefăcut totuși biografia într-o mare experiență estetică și din felurite pricină, într-o inedită sinteză lirică cu greu încadrabilă în serii și grupuri. „Izvorul și clipa“ (Ed. Albatros, 1981*) e o selecție consistentă, de aproape două sute de pagini, pilduitoare pentru cititor, nu însă și iniția apariție a lui Grigore Vieru în România.

Poetul e de altfel un modern „arhaic“ și cu greu clasificabil într-o tendință lirică ireductibilă. El pornește aci de la ritmuri imnice, eminesciene tirzii, cu o simbolistică laică veche, cu o gramatică voit vetustă și de aceea poetică, plină de retorsiuni, cu grele construcții ceremonioase. Ca și Eminescu, el și-a creat o materie lirică bizuindu în principal pe o anxietate sublimată într-o compoziție umană senină, înfiorînd mediul natural pînă la emoție ordonată, cîntînd dorul prin absență, ca o „urmă caldă“ a iubitei, ca o așteptare de popor vechi, fără soteriologie: „Vintu-n care zbor, vint cald / Încă n-a venit / Apa-n care eu mă scald / Încă n-a venit / Cîntu-n care-mbătrînesc / Încă n-a venit / Sufletul care-l iubesc / Încă n-a venit“.

Eminescianismul lui Grigore Vieru e acela tirziu și aproape ermetic, ca al unei voci esențiale, cu cîteva idei despuiate de materie; poetul învătă, eminescian, a muri: „Ești trist, te pregătești de iarnă?“ Iubita parcă mă întrebă, / Iar eu senin răspundu-i parcă: / „Mă pregătesc de flori și lărbă“. Totuși, poetul nu eminescianizează pedestru, el are aceeași formulă de imaginație lirică animată și muzicală, însă a modernizat, acolo unde s-a putut, expresia, propriu-zisă. Eminescu e mitul suprem: „O, tu, care ești numai dor, / Numai luceafăr / Văzduh de taină / Mihai!“ Și de aci Grigore Vieru a venit la lumile lui naturale, însuflețit de o respirație inefabilă, cu lirica lui adinc muzicală și cu imaginația „lichidă“, unde noțiunile se întrepătrund. El a evocat ființa integrală de dincolo de om, jivină și mineral, a văzut „ochii în rouă“, creanga de măr dezbrăcată de noapte „ca de cămașă“, vîntul cu degete, iubita ca o „creangă“ alegorică „de măr“. Femeia e ca un fenomen natural, nedezipit de mediu: „Printre genele femeii / Răsărea pe ceruri luna“.

De la „eminescianismul“ esenței lui lirice, poetul s-a înălțat la o condiție culturală modernă și nu s-a închis în izolarea formelor istoricizabile. El cunoaște și a absorbit cîte ceva din poezia lui N. Labiș („Fiindcă“), Marin Sorescu („Casa părintească“, „Acasă“, „Pomul“), Nichita Stănescu („O, mamă!“), Ioan Alexandru. Cu el tradiția vizionară și-a descoperit un interpret modern și sintetic. De altfel, în aceasta Grigore Vieru a știut să fie aci epic și discursiv, aci paradoxal și eliptic, aci energetic; însă formele inedite nu au sters nimic din esențele lui sufletesti. „Eminescian“ sau modern, poetul slăvește satul „picurat alb pe deal“, memoria suscitată de elemente (ca a unei vietăți libere și instinctive), matriarhatul cultic, aproape religios, unde spiritul a inclus biografia, geografia, limba. Ca și Al. Mateevici, însă cu alte mijloace, Grigore Vieru a cîntat imnic „Grăul“ în cuvinte memorabile.

ARTUR SILVESTRI

* Antologie de M. R. Iacoban. Prefață de M. Sorescu.

Cartea de istorie

Vocație și angajare

Început de an de bun augur pentru cultura istorică românească. Vă prezentăm, stimați cititori, o carte exemplară recent ieșită de sub teascurile Scrisului Românesc craiovean: Mișcarea muncitorească din Oltenia, elaborată de remarcabilul istoric Romus Dima.

Ne aflăm în fața unei contribuții majore din cimpul istoriografiei noastre naționale. Cercetător înăscut, autorul a reușit pe deplin în temerara-i cuprindere exhaustivă a efervescenței istoriei a unca dintre cele mai interesante părți ale țării — Oltenia. Cele ce afirmăm se probează cu limpezime și din capul locului, chiar numai după sumar și după bibliografia selectivă. Mai întâi că Romus Dima precede, dezinvolt — rară însușire la un istoric — și metodele de la temeiuri, fundamentind filonul tradițiilor democrat-revoluționare și patriotice din care și va trage seva mișcarea muncitorească și socialistă. Cititorul este deslăsat preț de cîteva zeci de pagini, cu proiecția imaginilor rădăcinilor adinci ale mișcării noastre muncitorești și socialiste, credo-ul autorului, în acest sens, pledînd convingător pentru ideea „că Oltenia poate fi numită, fără exagerare, pămînt de legendă, leagăn de civilizație, vatră de eroi, izvor nesecat de tradiții“. Apoi, cine va parcurge fără grabă bibliografia selectivă, va fi impresionat de temeinicia studiului diversificat în multitudinea lucrărilor teoretice, a lucrărilor de specialitate generale și speciale, după cum va fi convins de uriașul material depus în arhive și bibliotecii centrale și județene de depozitare de fonduri și izvoare documentare inedite de primă mînă.

Cartea lui Romus Dima — scrisă într-un ritm alert, ferită de aridități inutile — este memorabilă prin problema ei, care se reține cu ușurință și poate fi rezumată fără dificultate. Întiul capitol inserează mișcarea muncitorească și socialistă de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Cel de al doilea tratează despre afirmarea partidului comunist în viața politică și socială a României anilor 1921—1933. Un capitol la fel de bine încheșat este cel următor, privitor la mișcarea antifascistă din Oltenia în anii 1934—1944, unde, între altele, este expusă analitic și cu unele considerațiuni nuanțate în lumina ultimelor cercetări, mișcarea muncitorească din Oltenia în timpul dictaturii regale, cum și lupta împotriva dictaturii militare fasciste și a războiului hitlerist — constantă a activității comunistilor din Oltenia. Capitolul de încheiere — Oltenia revoluționară două insurecții din august 1944 — deși mai sintetic, este cel mai revelator. Prin ale cărui două subcapitole se fixează drumul glorios al mișcării democratice, muncitorești și revoluționare din Oltenia în matca devenirii noastre socialiste și comuniste. În această ordine de idei, după cum s'imbliiază autorul, în „istoria contemporană a Olteniei, anul 1946 are o importanță cu totul deosebită. Conducerea partidului a hotărît în acest an ca tovarășului Nicolae Ceaușescu să i se încredințeze mîna de secretar al Comitetului regional Oltenia al P.C.R. Puternica sa personalitate, activitatea neobosită pe care a desfășurat-o, experiența revoluționară, elanul tinereș și spiritul novator de care era animat, patriotismul înfășărat și dăruirea totală pentru triumful cauzei partidului și poporului au făcut ca Oltenia revoluționară să traverseze rapid o perioadă de profunde transformări calitative în toate domeniile vieții politice, economice și sociale“.

STELIAN NEAGOE

Eseu

Liviu Rusu: „De la Eminescu la Lucian Blaga“

Un adevărat compendiu de personalitate este ultima carte a lui Liviu Rusu (De la Eminescu la Lucian Blaga, Cartea Românească, 1981), oferind cititorului esanțioane din toate direcțiile sale de preocupare: „studii și articole elaborate la răs-timpuri diferite, unele publicate, altele inedite“ — după cum se precizează în prefață, ilustrînd formația de estetician și comparatist a autorului, vocația elucidărilor ce tin de literă și teoria literară, totul colorat de o efervescentă polemică de nuanță academică, în spiritul polemicii de idei pusă exclusiv în slujba adevărului.

Punctele de sprijin ale cărții le constituie cele două studii mai ample, unul dedicat lui Eminescu (Eminescu și Schopenhauer), reeditat revizuit și augmentat a celui din 1966 și celălalt lui Lucian Blaga (Viziunea faustiană în opera poetică a lui Lucian Blaga). Autorul trasează o linie unificatoare între acești doi poeți, atît prin titlul volumului, cit și printr-un scurt preambul la studiul despre Blaga. Ceea ce le leagă însă cu adevărat este maniera comparatistică prin care sint priviți cei doi poeți, în virtutea unui principiu pe care studiile de literatură comparată ale lui Liviu Rusu tind să-l împrîin, acela al analogiilor și al „poligenezelor“ opere de artă, care reasază fundamental problema influențelor, atît de des adusă în discuție în planul literaturii.

Eminescu și Schopenhauer este, alături de semnări despre Titu Maiorescu („Viața Românească“ nr. 5/1963), mai mult decît un studiu, este expresia unei atitudini literare care a avut un rol extrem de important în edificarea unei scări de valori autentice în istoria literaturii noastre. Scoțînd cheștiunea influenței lui Schopenhauer asupra lui Eminescu de sub imperiul afirmărilor tabu, Liviu Rusu diversifică unghiurile de cercetare, analizînd stratificările personalității poetice eminesciene și ecourile, la diferite nivele, ale contactului teoretic cu filosoful german. În forma sa revizuită, studiul aduce ca element nou ideea legăturii subterane a filosofiei de adincime a lui Eminescu mai mult cu Aforismele lui Schopenhauer, schimbîndu-se astfel oarecum, accentele în celebra sintagmă „voința la viață“ prin centrarea pe „viață“. Din această perspectivă, studiul lui Liviu Rusu se întilnește în chip profitabil cu contribuția lui Edgar Papu la circumscrierea melancoliei eminesciene și la explicitarea mecanismelor „armoniei eminesciene“ („simfonia eminesciană“, la Liviu Rusu).

Analiza raporturilor poeziei blaiciene cu semnificațiile perene ale Faust-ului goetheean este mijlociță în studiul pomenit mai sus de considerații de finete privind istoria traducerii lui Faust în românește (completate în volum prin micul studiu intitulat Goethe în literatura română). Văzînd în Lucian Blaga o expresie a unei etape de maturizare a fondului apercetiv al spiritului românesc față de semnificațiile universale ale opere goetheene, Liviu Rusu reconsideră momentul Blaga din punctul de vedere al revoluției formale pe care el o aduce în poezie, așa cum o făcuse și Eminescu la vremea sa. Studiul asupra viziunii faustiene în opera lui Blaga reprezintă totodată și o contribuție la comentarea textelor dramatice ale poetului.

Dacă aceste două secțiuni ale cărții înlociță subtextual elementul polemic, prin încercarea de a reaseza opinii deja intrate în circulație, alte două titluri din sumar (Alte studii literare. Să discutăm estetic) reerezintă teritoriul de manifestare nemilociță a acestuia.

Cartea lui Liviu Rusu este o reafirmare a calităților indiscutabile ce au făcut din autorul ei o personalitate de referință a literelor românești.

TANIA RADU

CAP LIMPEDE

Elucidări necesare

Încercarea de a acredita cu orice preț teoria „taberelor“ în literatură, vizibilă în cîteva texte apărute în ultimul timp în niste reviste, are o lipsă de spontaneitate care o face suspectă. Soluția folosită — de o curioasă simultanitate sub semnături diferite — este difuzarea, împotriva oricăror evidente, a ideii existenței unui grup Eugen Barbu, care ar monopoliza toate canalele de informație și, evident, toate beneficiile materiale și morale ale literaturii române. Formula cea mai prudentă nu afisează liste ostentative, ci numai le sugerează: cea mai puțin prudentă plasează manicheica împărțire în grupul Barbu și restul lumii sub înfățișarea unor poziții literare adverse. Așa se întimplă în interviul acordat de Norman Manea Familiei, interviu de care ne-am mai ocupat într-un număr trecut al revistei noastre, așa se întimplă și într-un articol de Alex. Ștefănescu din Convorbiri literare, de care iarăși

revista noastră s-a ocupat, și care dă chiar și o listă de nume ce începe, firesc, cu Eugen Barbu. Dacă reluăm discuția asupra acestor texte, o facem spre a încerca să limpezim și mai bine lucrurile pentru prezumții lor cititori. Fiîndcă lectorul fără acces la aspectele mai intime ale vieții literare — și fără timpul necesar verificării unor afirmații — se izbește, iată, de această lozincă — grupul Barbu — oferită insistenț de semnatarii citați, în scopuri care lui îi rămîn străine. Semnatarul din Convorbiri, de pildă, trece peste orice deosebiri literare și de structură ale celor înrolați cu sila în respectivul grup, numai pentru a oferi o listă de scriitori în al cărei cap să se afle E. Barbu. Reconstituită de noi (pentru că nu dă și numele celor incriminați, sugerîndu-i însă prin transparente aluzii), lista lui N.M., din Familia, începe tot cu Barbu. Ceea ce aduce nou acest ultim text este că tine să-i așeze pe respectivii scriitori împotriva lui Marin Preda — post-mortem. Dacă adău-

găm că enumerarea antinomică din Convorbiri literare începe cu numele autorului „Morometilor“, descoperim că se încearcă resuscitarea, după moartea marelui scriitor, a unui conflict Marin Preda—Eugen Barbu, mai bine-zis nostalgia lui. Ce rost ar fi avut, altfel, atacarea paginii omagiale dedicată de Luceaărul memoriei lui M. Preda — pagină, zice N.M., plină de investive la adresa marelui dispărut — cînd unul dintre cei ce, în acea pagină, îi aduceau elogiul lui Marin Preda era, în primul rînd, Eugen Barbu! Dar asemenea texte, am mai spus, nu se incurcă în evidente, nu se cred datează acestora. Scopul fiind divizarea imaginii globale a literaturii române, sint sculați din groapă — pentru atingerea lui — și mortii.

Ce urmăresc, de fapt și de fapt, respectivele texte? Este greu să ne imaginăm că ele ar tînde la rezolvarea unor probleme de critică și de istorie literară, cum încearcă a da iluzia textul din Convorbiri, de vreme ce elemen-

tare criteriile de critică și istorie literară sint aruncate la coș cu dezinvolture. Bagatelizarea unor opere mari și a unor scriitori importanți, a unei noțiuni majore pentru literatura română ca „tradiționalismul“, ca și confuziile semănate în jurul „modernismului“, ne arată că semnatarul acestui articol este departe de problemele pe care, inocent sau nu, le discută. Ce vor — așadar — astfel de intervenții? Mai vizibil la N. M., aceste descinderi arhanghelești vor să facă portretul unor achizitori de bunuri materiale și de glorie literară, de monopolizatori ai canalelor de mass-media. Iată frumoasa contribuție a lui N.M. din Familia: „De vreo cîteva ani, unii (cum să le spunem altfel?) «confratri», și anume tocmai cei mai răstăfați prin toate megafoanele și coloanele publicistice de largă audiență, autori care nici despre partea beneficiilor și onorariilor nu stau prea rău“ etc., etc. Trece, pentru moment, peste faptul că despre opera lui

Norman Manea publicul nu știe, eufemistic vorbind, mai nimic, dar citește în tiraje de ordinul sutelor de mii de exemplare proza lui Eugen Barbu și a lui Ion Lăncrănjan, că a lui Ion Lăncrănjan, că a epuizat într-un timp record o carte ca Elegii politice de Ion Gheorghe, mare eveniment al anului poetic '81. Dar să vedem despre ce „monopol“ și despre ce „onoruri“ este vorba. Ion Lăncrănjan, de exemplu, n-a mai apărut pe ecranele televiziunii de vreo zece ani. Numele lui nu asaltează nici emisiunile radiofonice și nici paginile revistelor, unde, ca în cazul Familiei, este mai degrabă maltratat. I. Lăncrănjan nu este nici pensionar al Uniunii scriitorilor, cum este mai tînărul și indignatul său confrate de la Familia. Cit despre faptul că I. Lăncrănjan publică unele articole, credem că N.M. ar trebui să fie, la acest punct, ceva mai îngăduitor. Credem că Ion Lăncrănjan are totuși dreptul să tipărească, din cînd în cînd, într-o presă a cărei limbă o cunoaște. Să mai adău-

găm că Ion Gheorghe, a „răsfățat“ în optica lui N.M., nu se bucură de nici o poziție onorifică, pe care de altfel nici n-a cerut-vreodată? Cu nu se înghesuie nici la reflectoarele televiziunii, nici la undele radio, nici la va-carmul reclamei de presă? Că n-a beneficiat nici măcar de premii literare care i se cuveneau, dat fiind dimensiunea opere lui? Că singura lui pasiune este scrisul și că — două îndeletniciri a vieții lui este dialogul vedațional cu tineri poeți și lansarea lor? Ce mă rămîne din ideea de „monopol“, pe care N.M. o pune pe seama acestor scriitori, ca și a altora? Dincolo de confuzia generală (de noțiuni, de idei de aspecte de istorie literară, de estetică) a articolului din Convorbiri literare, și aici scobul este de a instala aceeași imagine sufocantă: a unor scriitori din oricina cărora alții nu pot trăi. Cităm pentru a înlătura orice dubii: ei (scriitorii incriminați de Al. Șt.) „domină perioada, în sensul că prezenta lor umană (s.n.)

Film

Destine romantice

Caut încrezător să-mi amintesc momentele frumoase ale acestui film, ele există, dar tocmai de aceea aproape nu înțeleg persistența agresivă a unei singure secvențe, aceea în care ea, ospătărița, senzuală, candid-vulgară, și el, sudor, grosolan, neevoluat, sufletește neevoluat, mentalitate de vechil imburghezit, așa ne apar ei de la început, lipsiți de adincimi psihologice, instinctuali, modificările lor ulterioare de comportament nu sînt susținute dramatic, se întîlnesc, după ce el, sudorul, îi propune, și ea acceptă, să intre în rândurile clasei muncitoare, să devină adică și ea sudoriță, se întîlnesc deci într-o lungă și penibilă scenă erotică, spre satisfacția, exprimată prin fluterături și alte asemenea îndemnuri, a puberilor din sală. Și nu false pudori și nu neapărat constrîngerii etice sau imbolduri moralizatoare ne aduc în starea de nedumerire. Îl cunoaștem pe scenarist (Tudor Băran); este un scriitor cu un simț deosebit al prozei. Am interpretat lungă absența a lui Haralambie Borș (regie) de pe marele ecran ca pe un act de gestație artistică. Nu respingem în interiorul artei nici o manifestare oricît ne-ar ultragia sentimentele comune, dacă ea slujește ideii, o determină, o potențează, o dezvăluie. Secvența respectivă este cu totul gratuită și n-am insista atîta asupra ei dacă judecîndu-i rostul nu ne-am da seama că o bună parte din film este alcătuită din fapte însăși și rezolvate la nivelul scheciului, sau pur și simplu nerezolvate, expediate naiv. Venirea unei echipe de naveștiști din Gorj oferă prilejul lui Dem Rădulescu și Horațiu Mălăele să ne evoce momentele de divertisment din nopțile de revelion fără sare, examenul de la seral îl obligă pe talentatul Florin Tănase să-și aducă aminte de brigăzile studențești, o secretară este îndrăgostită de șeful ei, un afemeiat își înșală iubita, pe care o amenință că-și va lua viața imediat după nuntă etc., etc.

Cînd se vrea serios, filmul decurge astfel: el, primarul, care știe mai bine decît oricînd cum se delegează un șef de grup de șantier atunci cînd e vorba să fie construit un nou oraș, o mare uzină, îl întreabă pe inginerul delegat: Ai cerut dumneata să vii la noi? și el, inginerul delegat, îi răspunde omului care este acum căsătorit cu fosta lui nevastă, primarului, și implicit nouă, spectatorilor, care de asemenea cunoaștem cum pleacă un om să conducă unul din șantierele naționale: Nu. Nu m-am oferit singur. M-a trimis partidul. Se anunță totuși o intrigă originală: doi bărbați serioși, integri și singura femeie. Nu ne indoim că orașul care și uzina vor fi construite în termenul planificat, dar el, bărbatul acesta mare, și puternic, și sobri, și clarvăzător, și curajos, care par a ști totul, cum vor ieși ei din această încercare afurisită? Mai ales că foștii soți au și un copil, o fetiță adorabilă care o iubește pe mămica, îl iubește pe noul tătuc și-l mai iubește și pe fostul tătuc egal, cu imparțialitate, fiindcă nu știm dacă ea l-a părăsit pe el, el a părăsit-o pe ea, ea l-a luat pe primar după ce s-a despărțit de inginer sau înainte și de ce anume l-a luat pe primar și l-a lăsat pe inginer, ce calități are primarul și n-are inginerul? Nu știm nimic și nici nu vom afla ce s-a ales din acest zăcămint al biografiilor lor, nu fiindcă nu credem că trei oameni se pot reîntîlni civilizat, spunem doar că civilizația n-ajunge zbuciumului ca să-l înfrîngă, chiar dacă reușește să-l ascundă. Mai întîi el, inginerul, îi face ei o scenă de gelozie, apoi e rîndul primarului, dintr-o altă perspectivă, să fie gelos și gata, adică nu, deoarece abia acum urmează scena cea mai incredibilă, aproape un model al schemei melodramatice: după ce tatăl adevărat, inginerul, găsise timp să se plimbe cu fetița lui, să se joace în cimpuri cu flori, să meargă călare și ea, fetița, îl vizita aproape zilnic la biroul lui cu secretară, după toate acestea deci el, inginerul, șeful grupului de șantier, deși îi promisese fetiței că merge cu ea la stînci, îi spune că astăzi n-are timp, astăzi nu poate, excursia lor se amîna, și inginerul chiar avea treabă și fetița vedea, cu ghiozdanul pe umăr, școlărița, vedea că tatăl ei are treabă dar parcă pentru a se răzbuna pe el pleacă singură, cade și moare...

Iată, un oraș s-a ridicat, dar un copil a murit. De ce a murit copilul? Ar trebui s-o luăm iarăși de la început.

NICOLAE CRISTACHE

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Nouă manifestări de poezie și muzică în județele Caraș-Severin, Dolj și Olt

■ **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist și revista „Flacăra”, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent la începutul lunii februarie, pentru alte 9 manifestări ale sale, în județele Caraș-Severin, Dolj și Olt, după următorul program: vineri 5 II — Oțelul Roșu; sîmbătă 6 II — Reșița; duminică 7 II — Caransebeș; luni 8 II — Herculane; marți 9 II — Calafat; miercuri 10 II — Bălești; joi 11 II — Craiova; vineri 12 II — Caracal; sîmbătă 13 II — Slatina.

Spectacolele Cenaclului Flacăra vor începe, fără excepție, la orele 18! Vă așteptăm la noile întîmplări de muzică și poezie!

Spectacolul cu numărul 500

Dragi prieteni ai muzicii tinere!

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist și revista „Flacăra”, condus de poetul Adrian Păunescu, pregătește pentru dumneavoastră, pentru dorința dumneavoastră de muzică, de poezie, de artă, a 500-a manifestare.

Așteptînd propuneri cu privire la locul și data cînd cenaclul să se reunească în acest spectacol sărbătoresc, așteptăm, în același timp, din partea celor interesați, scrieri în care să vă expuneți părerea privind următoarele, să le zicem, puncte ale ordinii de zi:

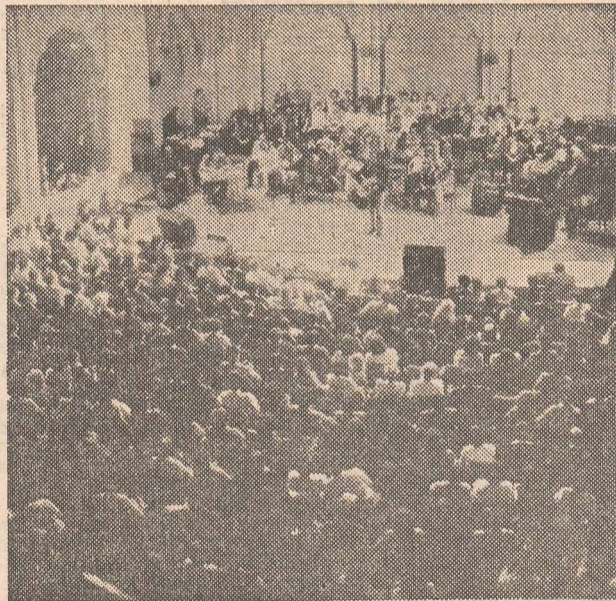
■ Care sînt cei mai buni 15 cîntăreți pe care i-a descoperit și i-a afirmat cenaclul?

■ Care a fost momentul cel mai deosebit, întîmplarea cea mai interesantă în serile pe care le-ați petrecut la cenaclu?

■ Care este cîntecul rămas, din întîmplările cenaclului, în memoria dumneavoastră afectivă?

De asemenea, îi anunțăm pe toți cei care au cîntat ori s-au produs pe scena mereu deschisă a Cenaclului Flacăra în răstimpul tuturor întîmplărilor sale de pînă acum, că pot să participe și la cea de-a 500-a manifestare! Așteptăm cu bucurie răspunsurile dumneavoastră — ale tuturor — precum și — din partea celor care au urcat pe scena cenaclului — confirmarea prezenței lor, și, pentru a putea întocmi programul — oricum limitat ca timp — și cu ce doresc să se prezinte la spectacolul jubiliar!

Așadar, aveți timp — O SĂPTĂMINĂ — să ne răspundeți la tot ceea ce v-am întrebat. Toate aceste scrisori le așteptăm pe adresa redacției Flacăra — București, Piața Scintei 1, sectorul 1 — PENTRU CENAACLUL FLACĂRA.

TV

Mai avem nevoie de povești

Necesități economice au întrerupt timp de două ore programul televiziunii. Nu dorim să ne uităm în programele precedente radio-tv pentru a urmări emisiunile ce au fost programate în aceste ore. În mod sigur că nu stîrneau un interes prea mare datorită conținutului lor și lipsei de profesionalitate cu care erau făcute, ca dealtfel și marea majoritate a celorlalte emisiuni.

De serviciu în acest interval ar fi aparatul de radio. Se impune o nouă calitate a emisiunilor de radio prin exigența mărită a realizatorilor față de conținut și diversitate, căci scopul emisiunilor radio-TV, finalitatea lor nu sînt acelea de a ne ajuta să ne fixăm ceasurile sau de a ști în care zi a săptămîinii sîntem: orele 13 — emisiune radio De la 1 la 3, luna serialul la televiziune, miercuri — telecinemateca, sîmbătă — un alt serial. Emisiuni-ședință, emisiuni-referat, emisiuni-bilanț își găsesc un spațiu destul de larg de desfășurare pe micul ecran și ceva mai puțin la radio. Credem că ședințele sînt necesare dar cu totul în altă parte. Chiar și acolo ele trebuie să fie eficiente. Astfel de emisiuni nu vor aduce nici un folos nimănui. Educația artistică, socială, morală, patriotică a cetățeanului se realizează doar prin calitate, prin valoare autentică — deziderate pe care le-am cunoscut încă din Programul Daciei literare și devenite lege pentru toți creatorii de frumos. Da, sîntem pretențioși, sîntem exigenți. Dorim atît la radio cît și pe micul ecran numai emisiuni autologice, emisiuni memorabile care să ne pună în plăcută incercătură de a nu ști ce program să urmărim, de a ne fi greu să ne desprindem din fața televizorului sau de a închide aparatul de radio.

Duminică, televiziunea ne-a oferit o surpriză extrem de plăcută — prezența marelui Eugen Barbu pe micul ecran în chip de prezentator al emisiunii „Cum bine zise Caragiale” — prezentator al unei opere celebre și al unor interpreți celebri: Costache Antoniu, Marcel Anghelescu, Ion Finteșteanu, Radu Beligan...

Memoria peliculei, mai fidelă decît memoria noastră, ne-a prilejuit momente de sărbătoare prin întîlnirea cu aitea personalități ale lumii artistice — temelii de nădejde ale teatrului românesc. Multumim televiziunii că l-a invitat în studio pe Eugen Barbu și exprimăm rugămîntea de a fi păstrată această peliculă căci noi și mai ales urmașii noștri trebuie să avem și această dovadă, care se alătură celorlalte, că sîntem un popor de oameni talentați, muncitori, capabili de a ne număra printre popoarele luminate ale lumii.

Iubitorii muzicii clasice au găsit pe programul doi o emisiune care, desigur, i-a interesat, determinîndu-i să se așeze cît mai comod în fața televizorului. S-a transmis Brahms. Ascultînd Brahms, gîndurile m-au purtat spre un film celebru „Vă place Brahms?” cu o distribuție la fel de celebră. După vizionarea filmului cu siguranță că numărul celor care l-au îndrăgit pe Brahms sau au dorit să se lase fermecați de muzica lui a crescut. Ne mai putem gîndi la contopirea artelor, la curiozitatea și emoția pe care și-o stîrnete un lucru cu adevărat valoros, determinîndu-je să cauți, să aprofundezi acel lucru care și-a stîrnit interesul (în cazul nostru, mesajul, frumusețea operei lui Brahms).

Prezentarea făcută de către Zoe Dumitrescu-Buşulenga ne-a făcut să ne simțim într-unul din cele mai plăcute amfiteatre, minus emoția examenelor sau numai cu emoția provocată de muzică.

Tot duminică am admirat jocul unei foarte mari actrițe — Bette Davis în filmul O poveste ca-n filme în regia lui Franck Capra. O figură expresivă, foarte mobilă, exprimînd cu ușurință o gamă largă de sentimente, de stări, acoperindu-ne total, compătîmînd-o, dornici să nu i se întîmple nimic. Această poveste, căci a fost o poveste construită puțin altfel decît basmul tradițional, ne-a plăcut. Ne-a plăcut în pofida celor ce vor fi spuse de către estetii de ocazie sau de către puriștii exagerați. Mai avem nevoie de povești.

ELENA GRECESCU

• CAP LIMPEDE

face să se estompeze prezența literară a celorlalți și chiar propria lor prezență literară”. Galimatiasul e total! Dacă a vrut cumva să facă istorie literară, semnatarul ar fi trebuit să se ocupe de prezențe scriitoricești, de opere, singurele care fac literatura. Dar chiar intrînd într-un teritoriu care nu e al operei scrise, Al. St. ar fi trebuit să rămînă prob și să se raporteze la fapte. N-a făcut-o. De ce? Tăcerea nu e oare un act de elocvență, cum spunea criticul și profesorul N. Manolescu? Fiindcă cine denunță o listă apoi tace, ascunde ceva: o altă listă. Poate că aceia care dețin monopolul prezenței mass-media, al comitetelor și comisiilor, al juriilor, al premiilor literare, al pensilor etc. se află în altă parte — pe care preopinental o tace.

Cînd vom începe — cum spunea și Adrian Păunescu, în numărul trecut al revistei noastre — cu aceste moravuri și năravuri extraliterare, și chiar extrateritoriale, am adăuga, ocupîndu-ne de autori

și de cărți? (Ilie Purcariu)

F.S. În nr. 1 (145), ianuarie a.c., al „Convorbirilor literare”, Cornelii Sturzu, redactorul-șef al revistei, ne aduce „cîteva precizări” cu privire la ancheta literară despre deceniul opt, inițiată de publicația ieșeană. Oportună inițiativă, în condiția în care opiniile inserate în paginile revistei (apartinînd lui Al. St. și altora) au stîrnit, prin confuziile avansate, îndreptățite replici în „Scînteia”, „Săptămîna”, „Flacăra”, „Luceafărul”. Dar iată că „precizările” întîresc, de fapt, confuzia criteriilor, a opțiunilor estetice și politice. Ce afirmă și ce neagă redactorul-șef al „Convorbirilor”? Care este opțiunea literară a revistei pe care o conduce? În absența unor astfel de delimitări, o revistă, oricîtă revistă, devine un sertar colector de hîrtii aduse de toate vînturile. Dar poate că cele „cîteva precizări” nu aparțin redactorului-șef Cornelii Sturzu, ci scriitorului Cornelii Sturzu. În acest caz, scriitorul,

pentru confuziile pe care le seamănă, ar fi trebuit amendat amical de redactorul-șef Cornelii Sturzu.

UN PICTOR AL CERTITUDINII

Cine intră în expoziția de pictură a lui Remus Botar are surpriza întîlnirii cu o serie de lucrări de o reală maturitate artistică. Căci lucrările acestuia tînar depășesc ceea ce numim îndeobște „pictură de amator”, termen care nu poate, dealtfel, să cuprindă toate categoriile de artiști nonprofesioniști. (Ar fi necesară o analiză a conceptului de „artist amator”, pentru a limpezi o problemă care este deosebit de complexă.) Credem că este vorba, mai degrabă, de un artist autodidact care manifestă o arzătoare pasiune de a se autoinstrui. Ni se pare semnificativ, în acest sens, faptul că Remus Botar și-a ales ca model nîște

maestri. Și nu orice fel de maestri. Dar, să ne fie clar, el nu este preocupat de imitarea unei maniere de lucru, a unui mod de execuție, ci de înțelegere

rea unui mod de a gîndi. Portretele dedicate pictorului Baba și sculptorului Brăncuși ne sugerează faptul că gîndurile lui Remus Botar se înalță cuviincios și cu respect la marea lecție de gîndire artistică a acestor mari maestri, atît de diferiți ca viziune artistică, dar atît de profunzi prin concepția lor umanistă.

Dar chiar dacă aceste portrete nu ni se par a fi cele mai izbutite încercări ale lui R. Botar în domeniul artei portretului, în schimb ele au o semnificație pentru „programul lui de lucru”, ca să spunem așa. (Gheorghe Cosma)

O CARTE FRUMOASĂ

N-am fi putut admira azi frumusețea acestei opere de artă închisă într-o carte — din care pricină nici nu poate fi expusă — dacă Editura Meridian n-ar fi scos, la sfîrșitul anului trecut, albumul Breviarul Brukenthal. Tiparul lui Guttenberg, care a transformat cartea din unicat în serie — îmbogățînd pe oamenii cu comorile din

cărți — și a desființat pînă la urmă meseria de miniaturist de manuscrise inluminat — îmbogățîndu-i pe posesorii unor asemenea rarități — își plătește datoria dăruindu-ne tuturor spre incîntare o parte din picturile cuprinse în cele 630 de pagini ale prețiosului și inaccesibilului volum. Cumpărat la Viena de baronul Samuel von Brukenthal la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, Breviarul Brukenthal se va dovedi cea mai valoroasă carte din biblioteca de aproape 16 000 de volume a colecționarului sibiian. Gheorghe David și Doina Năgler au ales — sperăm — pentru reproducere cele mai frumoase pagini și ne dau în documentat studiul introductiv toate datele pentru a prețui în cunoștință de cauză acest manuscris inluminat, operă artistică excepțională, comparabil cu cele mai reușite realizări de acest gen din lume, breviarele duceleului Jean de Berry sau Breviarul Grimani, supranumit „regele breviarelor”. Aflăm că atenția a numeroși cer-

cetători a fost atrasă de calitatea deosebită a miniaturilor migălite pe filele de pergament ale acestui breviar. Dar abia Friedrich Winkler i-a stabilit originea flamandă, l-a datat sfîrșitul secolului al XV-lea — primul deceniu al secolului următor — (știți cum? și prin lipsa lălele dintre flori!) și l-a numit pe autorii: Simon Bening și Gerard Horenbaut, mult prețuiți în epocă. Breviarul Brukenthal cuprinde în prima sa parte Calendarul, două pagini pentru fiecare lună, cu borduri în care sînt redate scene din viața oamenilor simpli, indeletnicirile lor din fiecare anotimp. Alte miniaturi au chenare discrete, suave, cu motive florale (delicați irisi etc.) și animale (fluturi, albine). Această lucrare ne aduce o reală bucurie, pentru care se cuvine să mulțumim autorilor, editurii și Intreprinderii poligrafice Sibiu, dar ne dă și un ușor sentiment de regret că nu cuprinde mai multe reproduceri. (Regina Vărvici)

Un muzeu în labirint

Manierismul sau călciul lui Ahile (II)

Oglinda convexă

Parmigianino, autoportret (detaliu)

2. Dicționarele noastre, fără excepție, continuă imperturbabil să reducă manierismul la „afectare”, „artificialitate” și „formalism”. Această inerție care face abstracție de tot ce s-a schimbat în exegeza manierismului are la bază, după câte înțeleg, câteva prejudecăți.

Una dintre prejudecăți privește, cred, chiar Renașterea, pe care ne-am obișnuit să ne-o reprezentăm, ca pe o seră în care toată lumea discuta ca la Academia neoplatonică din Florența sau murmură versurile lui Angelo Poliziano. La această imagine a contribuit, e drept, din plin și pictura. Fra Angelico ne dă iluzia că nici o îndoaială n-a umbrit cerul Renașterii și că oamenii pe care i-a cunoscut el nu trebuiau să plîngă decît din cauza fericii. A mințit? Nu, pictorii Renașterii n-au mințit. Numai că ei își amintesc intrucîtva ceea ce spune Gaëtan Picon, că arta și minciuna împărtășesc și una și alta sentimentul unui gol inițial, ca deosebirea fundamentală că în timp ce minciunosul nu vrea decît să umple în grabă golul, artistul se apucă să trăiască în acest gol. În unele privințe, departe de a fi o seră, Renașterea a fost chiar mai anxioasă decît Evul mediu. Am citit, de pildă, undeva că în Renaștere credința în fantome era atît de puternică încît juristii se preocupau în mod serios să stabilească dacă atunci cînd o casă era frecventată de fantome locatarii trebuia să continue să achite proprietarului chiria. Și cam în timpul vieții lui Michelangelo s-a întîmplat, într-un oraș aflat sub imperiul dreptului germanic, un fapt straniu: constatindu-se că un respectabil bogătaş, mort cu trei ani înainte, fusese de fapt un eretic, i-a fost exhumat corpul pentru a fi executat. Botticelli a readus-o pe zeita frumuseții la țărîm, dar unii autori pretind că în Renaștere mizoginismul a luat proporții fără precedent. Oricum, atunci s-a scris că „femeia este mai amară decît moartea”. La Florența nu erau aceleași rigori ca la Augsburg, unde prin secolul al XVI-lea, ca să intre noaptea, drumețul trebuia să treacă patru porți succesive, un pod peste un șanț și o barieră de fier, după ce plătea trecerea și indica adresa unde locuia în oraș; dar nu o dată poezii dădeau nopții culorile infernului. Iar Veneția, poetica Veneția, Veneția gondolelor, a serenadelor, Veneția lui Tițian, a lui Tintoretto, nu era oare și Veneția Podului Suspinelor, Veneția care pusea o cutie pentru delațiuni în vîzului tuturor? În era de lumină a Renașterii se pare că pădurile erau mai pline de lupi decît în tenebrosul Ev mediu, iar în timpul lui Savonarola (decît al lui Botticelli!) ei ar fi intrat chiar în Florența, pe străzi. Ceea ce, să recunoaștem, ne surprinde, căci nu ne-am putea imagina lupii bîntuind prin Primăvara lui Botticelli.

O altă prejudecată, mai plină de urmări, privește ideea de decadență.

Slăbiciunile noastre apar adesea în miezul forței noastre. La aceasta m-a făcut să mă gîndesc și Ahile cel iute de picior care, probabil, nu întîmplător tot la picior avea punctul său vulnerabil. Faptul că pe măsura trecerii timpului, surîsul statuilor grecești a urcat din adîncime spre suprafața marmurei, cum zice Elie Faure, n-ar fi decît un exemplu. Intr-adevăr, la apogeul artei grecești surîsul era imperceptibil, mai mult o lumină interioară, în vreme ce în epoca helenistică idealul elin obosit a avut nevoie de un surîs fiziologic. Buzele s-au desfăcut pentru a surîde și, ajunsă la suprafață, lumina interioară a murit. Surîsul nu mai face acum decît să încerce să ascundă oboseala culturii eline. Și pe măsură ce această oboseală este mai mare, zeii descoperă fiziologia, după ce timp de secole ei își murmuraseră eternitatea cu buzele strînse. Practic, tocmai surîsul, pur epidermic la un moment dat, e dovada decadenței sculpturii grecești. Statuile, s-ar zice, stau în fața morții surîzînd. În realitate, surîsul le-a ucis.

Oboseala Renașterii a adus pe buze nu surîsul, ci neliniștea. Or, aceasta înseamnă că arta Renașterii a declinat redescoperind întrebarea și țîrîna de a o recunoaște. Michelangelo e cu atît mai zguduitor cu cît e mai puțin senin. El ar fi putut spune înaintea lui Nietzsche, „Tot ce nu mă ucide mă face mai puternic”. Nicăieri nu mi se pare el mai plin de forță ca acolo unde îl descoperim vulnerabil. Dealtfel, omul și-a descoperit adesea țîrîna în slăbiciune. Curajul în frică. Orgoliul în umilință. Și dacă Ahile cel iute de picior are tot la picior punctul său slab, nu-i mai puțin adevărat că el ne impune tocmai prin slăbiciunea călciului său, fără de care curajul său n-ar mai înfrunta nici un risc și deci n-ar mai fi curaj. Din acest unghi, oboseala Renașterii e, poate, chiar mai emoționantă decît gloria ei.

Ceea ce ne duce la cîteva concluzii numai aparent ciudate. Că întrebările cele mai ascuțite s-au născut într-o stare de frig interior. Că elanurile cele mai dramatice au țișnit din oboseală. Și că, deci, o criză nu înseamnă totdeauna regres. Dimpotrivă, ea e uneori singurul progres posibil. Sărbătorile au produs opere mari doar cînd vremea au fost stimulate de o credință vie. În clipa în care au transformat credința în ritual și apoi ritualul în dogmă, iar dogma în constrîngere, sărbătorile n-au mai produs decît poncife. Manierismul a ferit arta Renașterii de o agonie ascunsă sub fard și a trecut-o printr-un purgatoriu spre alte zări.

Nu mi se pare, așadar, că de la Renaștere la manierism drumul duce în jos. N-am putea numi decadență trecerea de la un răspuns sărbătorit și pietrificat la o întrebare dureroasă. Iar faptul că figurile manieristilor par devorate de o febră fără nume și fără speranță e adevărat și fals în același timp. Deoarece chiar în criza lor lăuntrică stă speranța. Ca întotdeauna cînd reîncepe să-și pună întrebări, arta se apropie cu emoție de punctele noastre vulnerabile cu speranța secretă că va găsi tocmai în călciul lui Ahile forța pe care o caută.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Martha Bibescu

Generația de azi o știe prea puțin pe Martha Bibescu — româncă, scriitoare de limba franceză de notorietate internațională, și dacă nu s-ar fi publicat, relativ recent, *Jurnalul politic* n-ar fi fost poate deloc știută — unul dintre copiii rezultați din căsătoria Smarandei Emma Mavrocordat cu Ion N. Lahovari (1848—1915) — diplomat și demnitar de stat în mai multe cabinete ministeriale și frate cu impetuosul orator și intransigentul om politic Alexandru Lahovari (1841—1897) și cu generalul Iacob Lahovari (1846—1907) — devenită Bibescu la 18 ani, prin mariajul ei cu George Valentin Bibescu (1880—1941), fost ani în șir președintele Federației Internaționale Aeronautice.

Decedează la Paris în 1973, aproape nonagenară, dar, exemplu excepțional de biologie umană, conservîndu-și intacte ca și în tinerețe și ca și la maturitate, aceeași memorie prodigioasă care uluia și aceeași luciditate — săpata parcă într-un bloc de cristal, unite cu farmecul unei științietoare inteligente de adîncimi și cu neistovitul ei talent, care au făcut-o proprie actului de gîndire și analizei, spiritului de observație și scrisului, pînă în clipa cînd nefinită i-a înghețat mîntea și i-a plumbuit privirea — indiferent de imprecizia și de discuția nelimpzită, în privința anului ei de naștere atribuit citeodată în 1886, alteori în 1888 sau în 1889. După știința mea — dacă se vrea și o opinie personală — cred că a venit pe lume în 1886. Dar asta e secundar. Important este că a lăsat o operă care numără mai mult de patruzeci de volume, romane propriuzise și romane istorice, descrieri de călătorie, eseuri, biografii, amintiri și portrete, notații de jurnal, iar unele cărți de la începuturi le-a semnat cu pseudonimul *Lucile Decaux*, toate fiind tipărite la case editoriale care nu obișnuiau să-și sacrifice interesele comerciale și exigențele selective ale valorilor consacrate sau ale celor în certă

devenire, pentru oportunități și complezențe — cum era Gallimard, Hachette, Bernard Grasset, Plon, Champion, Flammarion, Albin Michel, Mercure de France. La această din urmă editură îi iese în 1972, sub titlul *Echanges* avec Paul Claudel — și e ultimul mesaj care-l mai aduce încălțitura — dialogul epistolar dintre Martha Bibescu și poetul, dramaturgul și eseistul francez, care se poartă între anii 1926 și 1953.

Cititorul va fi înțeles desigur — fără să mai fie obligat s-o nominalizeze bibliografic — cit de prolific și de variată l-a fost creația scriitoricească și cit de elogios a întîmpinat-o critica și cu consemnăt-o Istoriile literare din Franța.

Și totuși... Cu transpunerea ei în graiul nostru am fost foarte zgîrciți, ca să nu spun neglijenți.

Prima carte în românește *Doi portrete* (Ferdinand al României și Anatole France) îi apare la „Cultura Națională” în 1930; îi urmează în 1938 *Destinul Lordului Thomas of Cardington* (fost atașat militar al Angliei la București) și în 1938 *Izvor, țara sălcilor*, cu un câld cuvînt de prezentare al lui Mihail Sadoveanu, amîndouă scoase în Editura „Adevărul” — și toate trei datorite probabil limbii de obîrsie, de autoarea însăși, după ce se tipăriseră în Franța, fiindcă pe nici unul din aceste volume nu e indicat ca tîlmăcitor un nume — ca apoi, în 1946, la „Fundatii” să-l apară cartea debutului, din 1908, *Cele opt raiuri*, tradusă de Tudor Nicolaescu, sfîrșit din viață în 1943 în condiții nebuloase, și unde se publică — drept prefață — o emoționantă scrisoare pe care Martha Bibescu o trimite de la Constantinopol, la 28 ianuarie 1944, cu titlul „Lui Tudor Nicolaescu scrisoare fără răspuns către un tânăr care a murit”, pe care, dacă aș dispune de spațiu, aș reproduce-o integral, pentru rara ei frumusețe înlăcrimată și din care mai limitez să-l transcriu cîteva fraze din final:

„Răspunsul meu se întîlnise cu moartea pe drum. Îmi ceruseși pentru ultima dată această prefață, pe care n-ai primit-o, vestindu-mi în acelasi timp și plecarea ta ca ostaș în Transilvania. La Sibiu, ai părăsit această lume, de nedezlegat pentru mîntea ome-

Viața ca spectacol

Omul — demiurg

Nimeni nu este întrebăat dacă vrea sau nu să se nască. Sintem fără voie spectatori și actori la spectacolul lumii.

Viața poate fi definită în funcție de perspectiva din care o abordăm. Putem s-o vedem spre exemplu ca pe un mare dar, o mare șansă. Șansa de a fi din miliardele de a nu fi fost. Un adevăr, un calcul simplu, care nu poate fi detaliat aici, ne arată că este infinit mai mare șansa de a nu fi decît aceea de a fi. Avem în vedere aici numai momentul conceperii și nu mulțimea de factori care pot rețeza firul abia țesut al Parcelor.

Din nefericire sintem aduși în fața acestei „cetăți” pe care o constituie lumea, inegal dotați cu mijloace de cucerire a sa. Și aceasta pentru că nici natura nu lucrează perfect. În consecință și timpul și mijloacele de a cuceri vor fi foarte diferite de la individ la individ. Este posibil „și în ordinea naturală” a lucrurilor, după cum vedem ca „victoria” să fie obținută de către unii cu un efort mult mai mare decît acela depus de alții.

Spartanii știau foarte bine acest

Din jurnalul de călătorie

al dr. Grindei

În Nord (VIII)

Să începem cu puterea cuvîntului descoperit de Heraclit ce ne-a lăsat de-atunci împlinirea prin dialectică.

I. „Acest cuvînt — logos — oamenii nu-l înțeleg niciodată, nici înainte de a-l fi auzit și nici după. Cu toate că totul se petrece după acest cuvînt se pare că ei nu au nici o experiență despre cuvînt și despre fapte așa cum le expun eu, distingîndu-le și explicîndu-le natura fiecăruia.”

XIX. „Acești oameni care nu știu nici să asculte nici să vorbească”. Dar noi știm că și pe atunci și acum toți oamenii vorbesc, însă ei, Heraclit, este primul care ne relevă valoarea limbajului ca „logos”, intrucît este primul care face legătura dintre valoarea și semnificația cuvîntelor și a lucrurilor: în ce măsură cuvîntul reprezintă adevărul, ca semn fidel al legăturii strînse dintre viața omului și existența universală. Tot ceea ce crează în pinza lui pătânjenul este pentru viața lui un adevăr absolut, o lege universală pentru existența

adevăr cînd își obligau copiii să se dezvolte, să se instruiască în condiții aspre și le refuzau confortul patului „caldut”. Ei știau că viața nu este o alec cu trandafiri, că și aceștia în ultimă instanță sînt păzîți de spini. Și numai respectarea acestui adevăr a realizat minunea ca două cetăți (Sparta și Atena), cu un număr infim de locuitori, să-și lase înscris numele pentru eternitate în istorie și nu numai pentru că au existat. Ci prin aceea că și astăzi gîndirea și civilizația omenirii le sînt tributare.

Viața nu a fost și nu va putea fi niciodată un paradis din care să fie exclusă durerea și suferința fie și numai pentru bunul motiv că acestea se inscriu în legile biologiei. Ne naștem prin suferință și murim prin suferință. Venim pe lume nu zîmbind ci plîngînd. Aceasta este primul nostru salut și prima noastră manifestare de voință. Abia mai tîrziu vine zîmbetul, pentru că după orice nor se ascunde un soare.

S-ar putea spune că este mai greu a fi decît a nu fi. De aici și (poate) și disperarea acelor ființe care se aruncă în hăul neființei, de aici renunțarea, blazarea sau refugul în tăcerea vegetală.

Pesimistul va vedea în viață doar durerea; optimistul — fericirea, lucidul le va înfrunta pe ambele. Și aceasta ni se pare a fi calea înțelepciunii. Orice s-ar spu-

speciei lui. Dar ce legătură are cu legea universală a existenței actul și cuvîntul omului? Ce valoare are cuvîntul lui, al omului de toldeana și de pretutîndeni, în raport cu logosul heraclitic? De ce pentru om s-a făcut o ruptură teribilă între cuvîntul lui vorbit sau scris și logosul lui Heraclit? De ce cuvîntul lui s-a rupt de logos și a luat forma disimularii adevărului în existența sa? Pot să fie cuvintele false și falsul însuși ca formă de relație umană o formă și o lege a existenței noastre? Minciuna este o formă reală de existență și de conștiință istorică sau este un fel de degenerare a speciei, un semn de involuție a omului? Și atunci omul ar reprezenta, prin forma antilogos — minciună = fals, o formă de lege nouă în univers? Există oare și o degenerare, și o involuție în univers, iar omul este purtătorul ei?

Dar omul progresului, omul logosului heraclitic există? Cum își poate face loc în univers și ce putere are acest logos al lui, care de la Heraclit încoace nu pătrunde și nu cuprinde decît foarte puțin din mișcarea istorică?

(Sînt întrebările puse în noaptea de după banchetul de la Hamburg și după dansul salomeic al femeii savante S.H. Poate că dansul Susaneei este cel mai adevărat semn

nească, în care părinții tăi, atît nenorociți, nu mai pot regăsi cît durere și dragoste. Numele tău va rămîne legat de această carogîndă a tinereții mele, asupra căreia mă plec ca să regăsesc chipul tău, iar nu pe al meu: un chip fin și mos și grav, a cărui taină nu i va fi niciodată dezvăluită.

Al plecat în această călătorie sfîrșită, înaintea și nu în urma noastră, cum se cuvenea; iar clipa în care am aflat această teză incredintată în mîinile celui din nezeu, despre care, în cea din pagină din *Cele opt raiuri* ai af că „îndurearea-I întrece însă dreptatea Sa”.

La atît se rezumă, exclusiv aceste patru cărți din bogata bibliografie, — și în atîtea din ele e vorba despre noi — ceea ce lectorul român necunosător francezel a putut să țînă în mîin în decursul a patru decenii. Și mai trebuie să semnalez aici înt ceea ce s-a mai tipărit în țară dar în limba franceză — cartătatului ei Ion N. Lahovari. *So venis d'un volontaire de l'Arm Roumaine* (Plevna, 1877) de „Cultura Națională” în 1925, cu superbă prefață a Marthei Bibes și de un interes documentar și prima mină pentru războiul independentelor noastre, care poate vreo editură să aibă buna înșirație s-o traducă și s-o redea hîculării și cunoașterii.

În vremea noastră, îngrijită de Tudor Ionescu în colecția „Restituirii” a Editurii Dacia în 1976, s tradus *La bal cu Marcel Proust* iar în 1979 la Editura politică publică de către Cristian Popescu, nu și Nicolae Minci *Jurnalul politic* al Marthei Bibescu pe perioada ianuarie 1939 — ianuarie 1941. Și știu bunăoară că la serioasa lăditură Minerva se află, gata să ia drumul tiografiei, un amplu remarcabil studiu al Mariei F. Bibescu, soția defunctului și regentă al profesor universitar Ion Brăescu, eminent specialist în limbă și literatura franceză, consacrat implicărilor românești în opera Marthei Bibescu.

Este însă loc pentru multe încă de făcut. Pentru foarte multe, care n-ar putea decît să îmbogățească și să onoreze registrul sensibilității lor românești.

L. KALUSTIAN

ne, spectacolul lumii rămîne înteressant fie și numai pentru simplu fapt că există. Și a fi participant în acest spectacol, indiferent de rolul pe care îl obținem, este o rară și simă șansă.

Față de această unică șansă de fi, omului îi revin obligații de care nu are dreptul să se sustragă. Să fie zămislit din lutul care face fine ar fi tăcut, să ajungi ca printro absolută întîmplare elementele terne din propria-ți structură să vorbească, să poată lua act conștient de propria ta existență, și să fie rezultatul unei succesiuni de evenimente în univers care prin extraordinarul lor au incitat omul din prima clipă cînd s-a sesizat posibilitatea — ce dar mai mare ni se oferă...?

Din acest miracol al ființării noastre decurg obligațiile noastre față de viață. De aici datorita noastră de a nu trăi oricum, ci obligîndu-ne „mașina umană” să se inscrie pe traiectoria unei vieți trăite în toată plenitudinea sa, cu toate valențele sale.

Omul are toate șansele să se perfecțeze pe sine, să devină propriu său „demiurg” printr-un neîncetat efort de autocunoaștere, printr-o programare pozitivă a funcționalității sale.

D. CONSTANTIN MIRGHIA

al existenței ei, este logosul ei, poate că celelalte sînt false, toată știința ei și toate activitățile ei zgomotoase.)

Dar Heraclit ne-a spus multe despre puterea logosului și despre lupta contrariilor, care să ne ducă în derută prin înclătarea din univers, dar și multe prin care să nădăjduim la ajungerea în armonie prin depășirea contrariilor, căci el zice: „Ceea ce este contrar este util și din ceea ce este în luptă se naște cea mai frumoasă armonie, totul se face prin discordie, care duce la adevăr și împăcare”. S-au născut de-aici legile fundamentale ale gîndirii și înțelegerii noastre, dialectica spiritualistă a lui Hegel și apoi dialectica lui Marx, care a introdus în istorie necesitatea revoluției, ca formă a luptei contrariilor, care să ducă la armonia socială.

Este greu însă să se ajungă la armonie prin lupta contrariilor, dacă rămîne încă prezentă o altă profetie a lui Heraclit:

XXXII. „Legea este încă de a asculta de voința unuia”, profetie care se împlineste mai departe în universul istoric.

(Va urma)

ȘTEFAN BERCEANU

JUGEN BARBU

O lume de ciștigat

— Fragmente —

...cere, tăcere, tăcere chiar dacă gar-
gul a plecat, dar au rămas spio-
ni, cei nevăzuți, cei ce dorm lângă
ce, cei care sunt aduși pe furis
cancelaria închisorii și puși să deserte
ul: ce-a spus cutare, ce-a spus cutare,
mai ades lucruri fără mare importan-
dar din fraze care nu au nici o legă-
ă între ele, niște oameni întocmeau
oarte, analize asupra stării deținuților,
upra moralului lor; cel mai greu lucru
a să știi să-ți îți gura mai ales cind
area cite cineva nou care era discutat
discreție, de unde vine, cu cine lu-
se și ce relații putea să dea despre cel
afară, nu toți cei noi sosiți erau spioni,
liția era atit de desteaptă să trimită și
meni de-al lor, tocmai ca să le adoarmă
gilența, oameni verificabili ce reușeau
examenul interogatoriilor lor indirecte,
r erau și cațialmale, de citeva ori se
șelaseră și abia tîrziu avuseseră priu-
lul să-și dea seama cu cine stătuseră
celulele comune. Dar interogatoriile cu
curile de 200 de wați în ochi, cind o
ce de dincolo de o masă te scormone-
niște ochi și un chip pe care nu-l vezi
ate citi pe obrazul tău cea mai mică
notie; orgoliul nimic în primele
bimburi de cuvinte, plimbatul în jurul
ui podium, statul în picioare într-o
lulă goală, fără nimic în ea, uitarea
chetatoriilor, sețea pentru că uitau să-ți
a de băut, băutul în usa mută, țineta
re exala un miros pestilant și-ți crea
ă gust nespuse de tine însuși, tentația
ă încerca să te omori, dar neavind cu
nici măcar sîreturi la pantofi, absența
icărui obiect de metal și chiar a unui
li de care să te spinzuri, tăcerea apăsă-
are și ochii care te pindeau de undeva
n ziduri, prăbușirea pe ciment și încere-
rea de a dormi un lung minut și vocea
spingătoare dintr-un perete, printr-un
egafon: „Scoal! Ridică-te!“ și oroarea
a a mai umbla la poruncă pentru că nici
ă rezemat nu aveai voie să te rezemi
ntru că ochiul acela implacabil din zid
supraveghea nemilos: „Nu te rezema!
mbă, umbă!“ și în cap îți creștea o
moare glacială în care îți propunea să
chizi ca într-un coșciug de plumb tot
ă știi și mîndria de a rezista tuturor
reșionilor era combustibilul ce te ținea,
o ură rece care creștea odată cu trece-
ea lunilor și anilor, o ură proaspătă tot
mpul, cum ai ține radium într-un con-
iner lăsat în fundul mării și el de a-
lo emitînd nu se știe ce unde secrete
re rodeau ceva: malurile, nisipul, ori
rul acela de deasupra apelor, un cer
păsător, marior al tuturor suferințelor
menestii. Singura metodă era să te închizi
tine, să nu te gîndești decit la strictul
ecesar, să nu ai silă de cartofii fierți cu
bajă cu tot, de terciul și arpacasul inva-
abil, somnul fără nici un gînd înainte,
ici o înduioșare, nici amintire care ar fi
ut să te slăbească; nu avea copii, nu
ea soție, era greu să stergi aceste lu-
uri din mîinte, dar trebuia s-o faci: ci-
ă îl învățase sau spusese din intimi-
tate undeva într-un cerc în care se afla:
Răul dispore dacă ești în stare să crezi
ă el nu mai există pentru tine!“ Mai
rziu cind ieșise din închisoare și auzise
ă fosti ministri și demnitari le luaseră
ocul în puscăriele acelea pe care ei le
osteau bine, simțise la început o bucurie
ră zăgăz, acum plăteau, acum mincau și
terei și arpacas, stăteau și ei pe pri-
turi și își povesteau ce au făcut pe vre-
ea cind erau la putere, duceau hîrdăul
u rahat și spălau cimentul cu bucăți de
aci, umblau și ei în micile curți cu ci-
ment, se uitau pe furis la soarele păbelnic
în zilele de martie, ori lingeau cu limba
uzele stropite de o ploaie rece și deasă
e vară care făcea totdeauna bucuria cer-
or închiși. Pe urmă, după vreo citiva ani

cind auzise că se făcuseră excese în locu-
rile de detenție și niște comandanți de
lagăre fuseseră condamnați la moarte
pentru cruzime și însușirea mincării con-
damnaților i se făcuse rușine de ura lui.
Citise și citeva romane apărute în acea
vreme, unele scrise chiar de către cei care
făcuseră puscărie ca și el și din paginile
acelea respira un fel de festivum trivial,
viața în puscăriele burgheze părea un fel
de kermeză, cu reuniuni științifice și spec-
tacole jucate de deținuți, fapte ce se do-
vedeau reale la o cercetare, dar nu toate
puscăriile pentru comunisti erau asa, po-
te că acele spectacole și conferințe mar-
xiste existaseră și era sigur că existaseră,
dar relatarea numai a acestei lupte cu
autoritatea dădea o imagine falsă despre
anii aceia cumpliti. Cind îi spusese lui
Rontea să-i prezinte pe un astfel de scri-
tor, acesta se arătase destul de surprins.
„Nu-ți place cum scrie?“ „Cum să nu!
Nu e de calibrul celui al dumitale care
a scris în trei luni epopeea Canalului de
ceuri că acolo e Riviera, nu altceva, dar
vreau să știi și eu de unde a luat infor-
mațiile acelea atit de frumoase?“ Rontea
zimbise în felul lui irezistibil, cu acea
secretă ironie care pornea de la buzele
sale subțiri și urea pînă în privirile reci:
„Dacă te interesează e unul din tovarășii
de bază ai partidului, vechi doctanist, cind
il întilnești la vreo reuniune tovarășească
fă-i un compliment, e foarte susceptibil
și după aceea descoace-l, îi face mare plă-
cere să povestească“. Il ascultase pe Ron-
tea și îi oprise cu un gest prietenesc. Se
cunoșteau de mai multă vreme, de după
evenimentele ce urmaseră căderii guver-
nului Rădescu, lucra în presă, era un om
pirpiriu, suferind de ceva secret, slab și
cu o ură mai mare ca a lui împotriva a
tot ceea ce fusese pînă la instaurarea la
putere a comunistilor. Era greu să-l ur-
mărești, vorbea numai în lozinci, cu o
voce răstîită deși era pitigăiată, mereu
vindicativ, mereu gata să vire pe cineva
în puscărie, amenințînd pe cei ce nu-l
ascultau, cu represiuni, cu reclamații sus,
aducînd mereu aminte interlocutorului de
suferința lui și cerînd să nu scape nimeni
de pedeapsă, lucra în care credea și el,
simțînd aceeași neîmpăcată adversitate
față de toți cei ce nu trecuseră prin
Gheena puscăriilor. Cind se mai descăr-
case puțin îl luase mai din aproape
în aproape: „Spune-mi, tovarășe Veza,
cu cine ai lucrat mata?“ El se
mirase ca și cind cineva i-ar fi
contestat apartenența în aparatul politic:
„Cu toți cei din conducerea partidului,
scrie și în Scurta Istorie a P.C.R., deși
mai sunt multe de adăugat acolo...“. „Știu,
vă cunosc demult, nu ne-am întilnit pînă
acum, dar vă știu, activitatea, vreau să
zic, care era legătura dv., permanentă, mă
interesează...“. „Scrii și mata?“ „Da, de
unde! Vreau numai să știu cum vă întil-
neai, cum procedați la schimbul de idei
și informații...“ Veza îl cercetase cu o
privire bănuitoare, adică lăsîndu-l să in-
țelcagă că nu-i plăceau astfel de întrebări,
doar el răspunsese la Cadre, cind se făcu-
seră verificările, de ce venea el tocmai la
o reuniune sărbătorească să-l cerceteze ca
pe unul care minte? Și pînă ca Veza să
izbucnească, i-o trîntise scurt: „Știi de
ce întreb? Pentru că sunt pagini care mă
nedumiresc...“ „Cum așa?“ „De pildă,
la un moment dat scrieți că deși erați
prieten cu toți cei din grupa dv., mer-
geți la ei acasă și ei vă cereau parola...“.
„Și asta nu era firesc?“ „Tocmai asta e,
că nu mi se pare firesc ca ziua să stați de
vorbă, legal, ca să spun așa, și seara să
vă întilniți ca niște conspiratori, cu parole,
cu hirtuțe poate, ceea ce era o impru-
dentă și cu măsuri de siguranță luate din
romanele de aventuri...“ Veza îi întorse
spatele indignat, de atunci nemairăs-
punzîndu-i la salut pe stradă. Ca să-l

mai spuie că se dîntele lor din puscărie i
se păruseră aproape nenaturale, nu mai
apucase pentru că Veza îi arătase tot dis-
prețul său. În alte cărți, scriitorii mai ti-
neri care nu apucaseră represiunea bur-
gheză exagerau în altă direcție: toți
directorii de puscărie erau tenebroși, brute,
vorbeau scabros, băteau ei înșiși pe de-
ținuți, ceea ce se mai întimpla, ici și colo,
dar nici împingerea pînă la niște lucruri
încredibile nu era indicată. Il întrebuse pe
Rontea dacă acele pagini îi plac și acela
ii răspunsese în felul lui amabil, ironic:
„Sigur că acești copii exagerează, dar cu
cit îi vor face mai odioși pe dușmanii
noștri, cu atit va fi mai bine...“ „Există
un bun-simț al cititorului pe care ar tre-
bui să-l cunoaștem și de care ar fi bine
să se țină seama, crede-mă, nici pe Veza
nu l-am crezut, dar nici pe băiețelul ăla al
dumitale, Eu am trăit viața din închisoare
și aș vrea să se scrie fără exagerări de
nici un fel: nu am fost nici mai breji ca
alții, dar să nu devenim ridicoli...“.
Coridoare, lungi coridoare negre, mu-
cede, ecoul saboțiilor de lemn, repercutat
de-a lungul galeriilor, tătutul marș al
întoarcerii spre dormitoare comune...
tăcerea de dinaintea nopții, pinda gardie-
nilor la ușă, somnul fără vise, trezirea
brutală la miezul nopții sau după miezul
nopții la un fluier strident pentru con-
troalele nocturne sub saltele: să nu ai
hirtie, creioane, să nu ai țigări, să nu ai
scrisori; cind trebuia să sari de pe prici
și să te echezi în trei minute pentru
inspecție, recele ciment de jos, picioarele
goale în care nu apucași să mai viri saboții
cu talpă de lemn și numai o curea, răs-
turnarea saltelelor, scotocirea brutală, în-
jurăturile, amenințările gardienilor: „Scoa-
te, mă, care ai ceva, că altfel te așteaptă
neagra, unde nu-i nici un pic de lumină și
vorbești cu morții din pămînt, fără piine,
fără apă, trei zile și trei nopți!“ și pe
pardoseală, în lumina becului de sus,
aprius pe neașteptate înainte ca să-ți dai
seama de ceva, mica pradă a paznicilor:
sfiori, țigări, chibrite, ace de cusut, frag-
mente de scrisori, creioane boante, rete-
zate ca să nu ocupe loc mult, totul pro-
curat cu mari precauții, cu bani sau cu
bunăvoința celor ce se mai gîndeau și la
viitor; vreo carte nepermisă care scoate
din gitlejul celor ce făceau controlul, ge-
mete de plăcere, umflarea inovatului și
virirea lui în acel mormint de beton unde
puteai să înnebnești sau să mori de
frig, și cind inspecția se încheia, iar flu-
ieratul acela care-ți spărgea timpanele și
trebuia, pînă nu apucași să se stingă becul
de sus, să-ți pui vesmintele în ordine sub
cap, să întinzi la loc ceasul și pătura
sdrênțaroasă și s-o întinzi, să sară banul
din ea și iar să te desbraci și să te arunci
sus, pe prici, și să nu mai scoți o șoaptă,
pe urmă iar tăcerea, nefirșita tăcere a
nopții plină de pinde, pasul sacadat al
sentinelor care pășeau marșal printre
cele două rinduri de celule, pași după
care-i recunoșteai pe soldații aflați în
gardă: unul mic, mustăcios, cumcade
care se făcea că-și pierde cite un pachet
de țigări în celule sau împingea citeva
țigări cu bocancul sub ușile grele de me-
tal și citeva bețe de chibrit și un carton
cu fosfor, vreo scrisoare strecurată la fel
pe podeaua unsă cu gazolină care iute era
trimisă adresantului de miini binevoitoare
sau pasul trit al altuia, al sergentului
Ignat, un tip întunecat, parcă mut, fără
suris, închis în el, îndusmănit pe omenire,
dispus să facă o viață cit mai grea celor
închiși; cum cunoșteau pasul glumețului
soldat, Mitache, cel care ducea scrisori
afară și le spunea ce mai era nou în
lume, de-aia credea Licărete că în viața
nu trebuie să-i judeci pe oameni după
categorii, pentru că există numai indivizi,
asta cel puțin în detenție o învățase. In-
dividul poate să fie bun, rău sau impre-
vizibil, dar nu poți să-l fixezi într-o cate-
gorie fără să-l cercetezi numai pentru că
trebuie să existe categorii! Chiar cei răi,
ca Ignat acela, aveau ieșiri de generozitate
neașteptată, dar asta suportau ei cel mai
 greu: să nu aibe cineva milă de ei. Lu-
crase și în mine: trei zile de detenție,
pentru una de lucru, conform regulamen-
tului: ținea minte aerul acela înăbușitor
al galeriilor, zgomotul vagonetelor împi-
pinse cu bratele, scrișitul trolilor, strigă-
tele ca din fundul pămîntului: Orizontul

unu, orizontul doi, orizontul nouă, ba
chiar urletele celor strivite de prăbușirea
vreunui perete sau strivite de explozii,
drumul într-un lift primitiv spre un in-
finit negru de cărbune, lumini sovăitoare
în galeriile laterale, glasuri răgușite de
oameni, lămpașe pilpitoare, avertismente:
„fereste, fereste că pușcă!“ Și aite cori-
doare lungi, pline de apă, de lemne de
metru, frunte de presiune, aerul greu de
respirat și mereu apeluri, dimineața și
seara, mîncarea insuficientă, și apa șiștavă,
fără gust, și senzația de infinit a timpului
care nu mai poate fi măsurat cu nimic,
nici cu ora, nici cu zilele, săptămînile și
lunile pentru că nu mai vrei să știi dacă
e luni, miercuri sau duminică, vrei numai
să nu te mai gîndești la nimic, dar la
absolut nimic! Numai baia de simbăta și
spălatul rufelor, niște zdrente, cu un să-
pun leșios și glume porcoase pentru că
puscăria are și partea ei trivială pe care
romancierii acela nu o abordau din mo-
tive de înțeles, dar ea, acea viață exis-
tase, cu brutalitățile și excesele ei care
te puteau schilodi sufletește, dar la asta nu
se gîndeai niciodată. Există în viața oa-
menilor lucruri care se tac, dar nu se
șterg...
Și pînă la urmă trebuia să uiți toate
aceste lucruri, să nu mai ai resentimente,
ba să te gîndești că și atita ispișire a-
jungea, că era vremea ca aceia ce gre-
șiseră sau nu greșiseră, dar intraseră în
mașina infernală a proceselor, care se
făceau la număr, fără nici un fel de jus-
titie de fapt, să fie scutiți de alte erori!
Regretabil era că Rontea nu înțelegea
toate aceste lucruri; pentru el erorile re-
gimului erau erori fatale „De ce fatale?“
întreba Licărete care, cu simțul lui țără-
nesc, nu înțelegea să nu fie dubitativ, cum
spunea celălalt. „Pentru că așa a fost și
în revoluția franceză, și în cea rusească,
orice încercare de acest gen cere o oare-
care marjă de eroare. Nu avem timp,
trebuie să facem o imensă purgație. Cu-
vîntul purgație îi plăcea cel mai mult lui
Rontea. „Chiar cu prețul condamnării unor
nevinovați?“ „Pedepsim o clasă, ba, ceva
mai mult, vrem s-o distrugem pentru asta
este permis orice...“ și văzîndu-l atit de
contrariat, continua cu malitia lui fină:
„Pentru oameni ca dumneata tribunalele
ar trebui să fie niște spitale. Ei bine, ele
sunt abatoare și e bine așa, purgăm, pur-
găm...“ „Și atunci toate acele repetate ser-
bări căpătau ceva întunecat, poți să te
bucuri de soarele lui mai, să scandezi lo-
zinci, să arăți cite mașini ai fabricat, dar
trebuie să ai totuși conștiința că nu guver-
nezi pe un morman de cadavre care au
murit întimplător, în timp ce adevărații
vinovați sau numai o parte dintre ei au
scăpat, datorită relațiilor, și de puscărie
și de orice chin, că mulți reușiseră chiar
să părăsească țara și de acolo o spurcau cu
vorbele lor. Marja de eroare a revoluției
lor, spunea Rontea cu un fel de suficien-
ță agresivă. „Dar dacă în familia du-
mitale s-ar întimpla o astfel de eroare,
ce-ai face?“ „Probabil că nu așa face
nimic“. „Ți-ai lăsa adică copilul sau fra-
tele să fie condamnat pe nedrept?“ „Da,
de ce nu?“ Asta i se părea lui Licărete
imposibil de acceptat. Și tocmai festivi-
mul acela pe care-l condamna il scoțea
din sărite. De ce era nevoie mereu de
serbări, zise populare, de ce atîția bani
cheltuiți pe drapele, pe cartoane, pe pla-
caje, pe vopsele, pe costume pentru dan-
satori? „Asta marchează bucuria poporu-
lui eliberat de sub burghezie“ sunau cu-
vintele rostite zeflemist de Rontea care
nici măcar nu-și ascundea disprețul față
de elementarul lui fel de a gîndi. Odată
i-o spusese pe sleau: „Tovarășe Licărete,
te rog să mă crezi, țin la oameni ca dum-
neata, de-aia am și promovat atîția în
posturi importante, dar e nevoie ca și
aceia pe care-i împing în față să nu mai
întrebe mereu: de ce asta, de ce asta?“
Era singura dată cind ridicase glasul și
avea o asprime gravă în cuvinte. „Aici
totul se execută și nu se întrebă nimic!“
A doua zi plecase pe un șantier fără să-l
fi trimis nimeni, o scurtă explicație la
Cadre unde se prezentase singur și fu-
ese eliberat cu o caracterizare destul de
drastică.
(Va urma)

Constelația lirei

De patria natura
Între ultimul gînd și
Ultimul poem, prima
Iubire. De-a lungul
Vechilor calcare ale
Memoriei, numai numele
Tău. Refugiu
Al singelui în urmele
Sale din inima sa.
Pînă la capăt cîntînd
Prin rănite tale
Invulnerabile. Între
Primul gînd și ultimul
Poem, o singură
Iubire
NICOLAE DIACONU

Piața purpurie
De ziduri nalte păsări se izbese
Se-aseund culori în pomi-întîrziții
Nuanțele de-argint se risipese
Intr-un oraș cu aștri înghețați
Și vine-un frig polar pe străzi pustii
Un amfiteatru orb se cască-n vid
Se-aplaudă cu frunze și hîrtii
Elanurile ce se sparg în zid
Iar eu mă pierd tăcut în veșnicie
Ca într-o piață goală purpurie
VIOREL DINESCU

Umbră
Această limpezime nu era
Acolo parcă este cineva
Parcă ar fi o umbră ori o stea
Vă jur acolo s-a-nălțat ceva
Un fel de liniște care plîngea
Un fel de plîns care-n sine stă
Ci toată această limpezime nu-l
Decit un om căzut în palma lui
ADRIAN FRAȚILA

Vinovăție
Vai, vinovat de-a te iubi
Imi fac o vină și mai mare
Că nu te pot, umil, păzi
De-a vremii sigură lucrare.
Și nu-mi rămîne gest mai bun
În așezarea dintre noi
Decit mai rău să mă supun
Curgerii timpului șuvol
Și să încerc, amară piine,
Să-mbătrînesc mai mult ca tine...
TRAIAN D. LUNGU

Despre o anume inserare
Iată vă ofer această inserare șoptit
cind semnele ei tocmai se rostogoleau
pe trotuare
e falsă spuse specialistul în inserări
mimic nu rezistă
vă ofer această minunată inserare
mai spusei
degeaba tot falsă știu prea bine
să bătî în piept specialistul în inserări
iată vă ofer această inserare cum
n-ați mai văzut
falsă falsă falsă striga
specialistul în inserări
între timp înaintasem prea mult
și pînă să ne mai dezmeticim
în curtea abatorului se lăsase întinericul
DANIEL CORBU

Strigînd poeții
Cu grijă să strigați poeții,
la ușă bateți-le blind —
pe versul lor ei pot să moară
precum lunatecul umblind
pe streășină ca fulgul lunii
cind desteptat de un cuvînt
dă foc iluziei de funii.
PAUL SĂN-PETRU

Timp de-aproape o oră
eu vreau să scriu un poem formidabil
cineva sună la ușă ding dong
și discul hirtie mefistofelic zaraza
pentru că la ora patru fix
se ia curentul electric.
Cineva bate la ușă cioc cioc
asta îmi amintește de armata la artileria
cu cal
atunci am fost pedepsit pentru un furt
de mere
dedicat primei fete urite apol au urmat
altele
eu încerc să scriu un poem de dragoste
îndrăznesc să mă gîndesc la această
fantezie
la ora patru cincizeci și șase vine curentul
și liftul pornește mefistofelic odată
cu discul
și cineva sună la ușă ding dong ding
dong în timp ce eu mă încapăținez
să scriu
un poem pentru conștiința umanității
VAL. MĂNESCU

A dispărut limba dacilor? (III)

Unele „argumente“

Prin urmare limba dacă n-ar fi putut dispărea nici în ipoteza că dacii au fost superiori romanilor — măcar sub unele aspecte capitale, les choses de l'esprit; dimpotrivă, romanii colonizați ar fi trebuit să fie dacizați (chiar dacă lăsașu urme în limba getă, așa cum au influențat francii galo-romana).

c) au fost cazuri în care unele limbi au dispărut, ca polaba, araucana, dalmata. Pentru discuția noastră ele nu sunt însă revelatoare. Dealtfel, araucana a influențat fonetismul spaniolei chiliene, celta a dat 1% din vocabularul limbii franceze, iar dalmata a dispărut abia la sfârșitul secolului trecut (odată cu moartea ultimilor doi bătrâni care o mai vorbeau. Adică la secarea pomului. Al nostru e încă verde...). Principiul rămâne în picioare, că limbile nu dispar, ci au o vitalitate și longevitate uimitoare, chiar și cele ale unor populații minuscule. (Azi se vorbește în lume 2 000 de limbi — după alte statistici: peste 5 000! — în 170 de state: deci 85% din limbi sunt vorbite de populații — unele insignifiante — sub dominație străină; și nu dispar. Să fi făcut excepție — repet — limba dacă? Și aceea a dacilor liberi?)

Faptul longevității pare cu totul firesc, dacă socotim că pentru orice om limba în care vorbește este însuși sufletul lui; și nu e dispus să-l piardă, după cum nu acceptă să-și piardă nici trupul: nu vrea să moară. La aceasta se mai adaugă — în cazul în care consimte să învețe o altă limbă — enorma dificultate de a și-o însuși, de a-și schimba sufletul (dacă nu-l ocoleșc cei ce vorbesc noua limbă). Omul obișnuit nu e în genere capabil de marile eforturi absolute necesare învățării.

În ceea ce privește limba română de azi, ea a dovedit aceeași vitalitate: 150 de ani de stăpânire austriacă n-au putut sili pe bucovinenii noștri să-și uite limba iar dominația atit de lungă ungaro-austriacă, deși avea posibilități imense de deznaționalizare, a fost nevoită să lase intactă limba ardelenilor.

Acum putem să trecem la capitolul următor:

„ARGUMENTE“ ÎN FAVOAREA DISPARIȚIEI

Ele ar fi, în general, următoarele: importul masiv de coloniști; impunerea limbii vorbite de armată și administrația romană; superioritatea culturală a romanilor, prestigiul limbii și moda; interesele aristocrației și ale păturilor orășenești; căsătoriile la țară între autohtoni și femei romane (O. Densusianu); idem, între veterani și femei dace; introducerea latinei prin sclavii liberiți; idem, prin proprietarii romani; aflulxul țăranilor spre lucrări de construcții din orașe; propovăduirea creștinismului în limba latină; trimiterea celor învinși ca soldați auxiliari în armatele romane îndepărtate, unde-și însușeau latina; romanizarea prin drept și limba folosită în justiție; penetrația lentă romană dinaintea cuceririi Daciei și îniriuri după părăsirea ei.

Să le luăm pe rând.
A. Depopularea unei părți a Daciei: Dacia ar fi rămas împușcată în bărbați (viris exhausta), așa că s-au adus din toate părțile Imperiului roman (ex toto orbe romano) multe gloate (infinitas copias hominum, după Eutropiu), ca s-o repopuleze. Campionul acestei idei de „exterminare“ a dacilor a fost Petru Maior, care dintr-un nobil patriotism voia să asigure puritatea noastră romană, ca limbă și popor. El motiva exterminarea prin ura romanilor contra celor care mereu îi prădaseră prin expediții de jaf, care-i ardeau pe prizonieri la umeri și cap (chiar femeile), așa că la rândul lor îi omorau și ei pe toți dacii, păstrând doar puțini prizonieri pentru întorcerea triumfală la Roma; dacii se mai și sinucideau sau se omorau binevoitor unul pe altul, alții au plecat la sar-

mații prieteni, dovadă scenele de pe Columnă. Ei aveau posibilitatea să fugă, pentru că războiul era purtat de către romani metodic, cu scopul de a-i dezrădăcina cu totul. Atrăgea atenția cu nu trebuie să comparăm stările de atunci cu cele moderne (când protejăm țăranii în scopul asigurării aprovizionării), ci cu cele de sub turci, care pustiau: să le comparăm cu distrugerea Cartaginei, a Corintului, a Ierusalimului; să le mai comparăm cu năvălirile barbarilor, cind goșii vin în Dacia, dar îi alungă hunii, pe aceștia alții ș.a.m.d.

a) Teza extremistă a marelui nostru istoric este infirmată astăzi. E adevărat că romanii s-au războinat pe daci, însă n-au mers pină la exterminare. Să nu uităm apoi că pe aceeași Columnă se arată și daci care se întorc de unde fugiseră; alte triburi se predaseră de bună voie (scăpând deci cu viață) înainte terminării războiului. Au mai rămas apoi în viață copiii, bătrînii și femeile. (Se înregistrează și revolte ale dacilor supuși, sub Antonin Piu). Au mai rămas dacii liberi, carpicii, costobocii, arieții etc. Dacia cucerită cuprindea doar Oltenia, Banatul și parte din Transilvania (un milion de „pași“: decies centena millia passuum in circuitu habens); restul imensului teritoriu geto-dac (Crișana, Maramureș, Bucovina, Moldova, Muntenia etc.) era liber. Chiar distrugerea Cartaginei, Corintului și Ierusalimului n-a însemnat în realitate și pierrea totală și bruscă a popoarelor respective. Comparafia cu imprăștierea poporului iudeu nu e valabilă și pentru daci, întrucit ei erau mult mai numeroși și aveau un teritoriu infinit mai mare decit fișia deținută în Palestina. Nu poate fi valabilă nici comparația cu dispariția rind pe rind a barbarilor cuceritori, deoarece:

— acestea erau populații migratoare, cu un nivel inferior social-economic față de daci;

— erau păstori, nu sedentari (cu rare excepții), față de daci în primul rind agricultori;

— nu se compară un război de cucerire cu expedițiile de jaf „după noi potopul“; trebuia menținut potențialul economic al provinciei. Dealtfel, chiar și turcii, după ce s-au statornicit în Peninsula Balcanică, nu mai distrugau populația băștinașă, baza economică.

b) Și săpăturile arheologice (în 150 de puncte) au adus și aduc încă dovezi neîndoelnice privitoare la dănuirea dacilor după cucerirea romană (ca și după părăsirea ei).

c) Dănuirea dacilor e confirmată și de corpurile militare dace din armatele Imperiului roman (10—11 alae și cohorte).

d) Continuitatea dacilor e dovedită și prin menținerea vechii hidronimii și toponimii: Donaris, Maris, Prut, Amutriu, Aluta, Sarmis, Argessos, Tisia etc. (V. și Șteieia din 5-mai 1980, cu concluziile colocviului: „În ciuda pierderilor, dacii au continuat să reprezinte populația majoritară, principalul factor de muncă și progres“).

Dealtfel, istoria nu cunoaște, în general, cazuri de dispariție bruscă a unui popor de pe scena ei (cu atit mai puțin a limbii lui, care-i supraviețuiește, cel puțin parțial, în limba învingătorului). De aceea, pe bună dreptate se îndoia V. Părvan într-o conferință (Cambridge, 1926) de o atare bruscă dispariție și romanizare, care ar pare „o adevărată minune“. „Există deci vreo pricină care ne scapă, fiindcă în istoria civilizației nu sunt minuni!“ Iar N. Iorga arăta foarte bine de pildă, dănuirea dalmaților, în ciuda eforturilor extraordinare depuse de August să-i „pulverizeze“, în câteva campanii, purtate din munți în văi; așa s-au perpetuat și dacii în munții lor! Cu limba lor!

AUREL STOICANU

„Deși am două discuri, n-am călcat încă pragul Electrecordului“

— Cum să-ncepem, Nicoleta Voica, acest interviu?

— Cum credeți de cuviință.

— Noi credem că de cuviință ar fi să ne motivăm, drept pentru care vă mărturisim că ne-ați surprins în ultima vreme cu interpretarea unor cintece din repertoriul nemuritoarei Maria Tănase.

— Sper că nu v-am surprins în mod neplăcut?

— Vă voi răspunde numai dacă îmi veți explica de ce Nicoleta Voica, o interpretă a cîntecului din jurul Reșiței, al Caransebeșului și al Oraviței, deci a unui folclor sută-n sută bănățean, s-a încumetat să cînte o serie de piese aparținînd unui alt perimetru folcloric?

— M-am temut că veți ataca și acest aspect din ultima vreme al aparițiilor mele pe micul ecran, dar, în același timp, îmi oferiți și șansa de-a mă explica în fața tuturor celor ce iubesc cîntecul nemuritoarei Maria Tănase. Îmi sînt foarte scumpe cîntecul Mariei Tănase și, din acest punct de vedere, mă asemăn tuturor, absolut tuturor iubitorilor de muzică populară. Fredonindu-le, așa cum facem mai toți cei care și cîntăm, m-am surprins că aș putea îndrăzni să le interpretez și în fața unor foarte pretențioși ascultători. M-am străduit, în această încumetare a mea, să le cînt cît mai fidel, fără să aduc nici o noutate. Sînt convinsă că aș fi făcut o impietate dacă aș fi modificat ceva. Desigur, n-am să pot egala niciodată geniul Mariei Tănase, dar la fel de sigură sînt că marile ei cîntece vor fi nemuritoare într-adevăr numai în măsura în care, dincolo de discurile ei, atit de rare și-atit de greu de obținut, vor fi cîntate, nu numai de mine, ci și de alții, în cadrul unor emisiuni de televiziune.

— Întrucit m-ați convins că, față de Maria Tănase, sînteți cu sufletul curat, mărturisesc că nu mi-a displicut reluarea marelui ei repertoriu prin vocea dumneavoastră. Dar, de fapt și de fapt, cine sînteți dumneavoastră, Nicoleta Voica?

— Îmi permit să vă amendez și să vă spun că întrebarea asta am mai auzit-o adresată mai tuturor celor ce dau un interviu. Chiar nu știți cine sînt?

— Cum s-ar spune, ne suspectăm reciproc! E-n regulă, eu pot spune că v-am auzit prima oară la Reșița, acum aproximativ 10 ani, erați pe-atunci elevă și un mare animator al mișcării artistice reșițene. Afilon Lațcu, un coregraf și folclorist de marcă, mi-a atras atenția asupra vocii și a autenticității cîntecelor interpretate de o elevă de liceu care se numea Nicoleta Voica. După cîteva ani,

dacă nu mă-nșeală memoria, v-am văzut pe afișul unui ansamblu profesionist, Doina Banatului. Prin 1978, grație aceluiași Afilon Lațcu, am avut ocazia să ascult un disc cu doine bănățene interpretate de Nicoleta Voica. Bineînțeles că v-am auzit și în cadrul emisiunilor de radio. Apoi ați cam dispărut o bucată de vreme, nu știu ce s-a întimplat și iată, cîteva duminici la rînd, în cadrul Nocturnelor tv., ați atacat repertoriul Mariei Tănase. E desul ceea ce știu despre dumneavoastră?

— Mai mult decit atit, sînt surprinsă, întrucit este prima oară cînd stau de vorbă cu un redactor de la „Flacăra“. Aș mai adăuga că, în 1981, am mai scris un disc, împreună cu alții trei colăși: Ileana Mociovan, Ștefan Isac și Pașcu Roșu, un trompetist de mare clasă. Interesant este faptul că ambele discuri au fost făcute după imprimările din Studioul de radio. Adică, mai altfel spus, deși am două discuri, încă n-am călcat pragul instituției numite Electrecord.

— Niciodată nu e prea tîrziu.

— Într-adevăr, mai ales că am predat acum 6—7 luni, o bandă cu aproape 30 de noi melodii bănățene. Sper că, ascultate de specialiști, inclusiv de cei ce hotărăsc soarta discului în România, să placă, să fie apreciate pentru autenticitatea lor și să mă cheme pentru a le cînta. Dar, mai ales, sper să nu pățesc ceea ce-am pățit cu alte cîteva piese, acum doi ani, cînd am predat banda și le-am auzit cîntate, mai apoi, de alții.

— Trist, foarte trist, motiv pentru care, pentru noile piese, vom fi alături de dumneavoastră!

VICTOR NIȚA

Petre Stoica: „Harta mea interioară...“

(Urmare din pagina 15)

brățișez principiul, considerîndu-l mai moderat, întrucit e predispus la recordarea la mișcările culturale vii, în plină desfășurare.

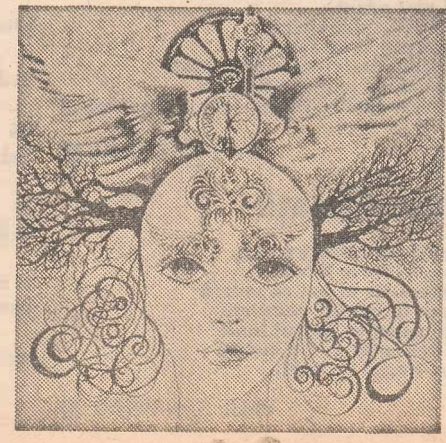
— Ce crede poetul Petre Stoica despre disputele literare?

— Disputele literare sînt necesare ca oxigenul pentru organism, îl purifică singele, îl reanimă. Dar ignorînd în discuțiile contradictorii bunul-simț, ajungem ușor la țigănie. Revistele noastre de beletristică au amuțit însă în ultima vreme. Ce fac lăncierii lor?

— Vorbiți-ne despre relația dintre literatură română și universalitate. Cum trebuie să fie, la ce comandamente să răspundă o operă literară românească, pentru a intra în universalitate?

— Pe această temă arzătoare se discută cam de multșor. Condeie de varii calibre au arătat șansele și căile prin care literatura românească ar putea ajunge pe platformele universalității, spărgînd frontul rezistent al culturilor mari, egoiste, „imperialiste“, surde la strigătul nostru după dreptate. S-au emis și pronosticuri optimiste, ecoul lor îl găsim acum în rubrica firavă „prezențe românești“, ce spune puțin, dar și mult: în sensul absențelor nemotivate. Vina o purtăm noi, rădăcinile ei amare avîndu-și hrana în

neglijențele și prejudecățile vechi. H. M. Enzensberger, în timp ce proiecta antologia Museum der modernen Poesie (1980), scrisese Uniunii scriitorilor de la noi, cerînd texte menite să ne includă în cartea devenită notorie pe plan universal. I s-au trimis, vorba lui, „un vagon de poezii“, o tonă și jumătate din cele zece fiind ale președintelui breslei. Solicitantul s-a îngrozit: „Asta e poezia

țării dumneavoastră?“ Lipseau din acel vagon ciuruit de bombardele „realismului“ așa-zis și „decadenții“, adică modernii, în frunte cu Lucian Blaga. Așa se face că din capodopera trecînd azi prin mii, sute de mii de mîini, lipsim (printre puținii din continentul european) noi, posesorii unei poezii real competitive pe plan mondial. S-ar putea face și biografia altor eseuri (bunăoară, a faimoaselor antologii de la „Seuil“) — lista e lungă. Știu, apar barierele lingvistice; și totuși, ele pot fi înlăturate prin răbdare și tact diplomatic. Se cere întemeierea contactului direct. Încă n-am ajuns să fim căutați (din păcate!) de domniile editorilor IX de la Paris și Y grec de la Frankfurt am Main sau de doamna editoare Zet din Statele Unite ale Americii. Nutresc depina convingere că există (și mai cu seamă că va apărea) opera literară care să-i intereseze; se cere pregătire în un teren solid, trebuie căutat traducătorul sensibil și talentat. Spunînd teren solid, mă gîndesc la o anumită atmosferă favorabilă. Relațiile strînse dintre scriitorii de acasă și cei de peste hotare devin decisive: laolaltă, ei sînt capabili deseori să rezolve complicate ecuații spirituale. Tocmai citeșc jurnalul lui Ernst Junger, Siebzig verweht, apărut anul trecut. Iată peste ce dau la pagina 495, vol. I: „Wielflingen, 1 iulie, 1968. La ceal, scriitorul român Dan Hăulică. Mi-a adus „Secolul 20“, revistă pe care o redactează, și cartea sa dedicată sculptorului Brăncuși. Discuții despre cunoșcuiții parizieni Mircea Eliade, prințul Sturdza, Hélène Mo-

rand. Țara (lui) formează o insulă sau o druză cristalizată în interiorul Balcanului — lingvistic și cultural și fizionomic...“ Apoi, în același volum I, la pag. 500; „Wielflingen, 30 mai 1969. Iubite Mircea Eliade, ieri m-a vizitat aici Aurel Rău, redactorul șef al revistei „Steaua“, în care apar și texte de-ale dumitale. A venit cu soția lui; am petrecut o după-amiază agreabilă. România e țara răsăriteană din partea căreia cultura europeană are cel mai mult de sperat, urmele ei ducînd îndărăt spre epoca romanilor, care în acea zonă n-au pierit niciodată. Există întotdeauna o discuție plăcută cu vizitatorii cultivați venind de acolo: Dan Hăulică, Petre Stoica (iertăți-mă pentru pomenirea numelui meu!), Aurel Rău...“ Sînt semnele luminoase, zărite pretutindeni, întrucit au fost lansate pe cerul culturii universale de unul din uriașii secolului XX! Întrebării Ț-am răspuns aproximativ și sumar. Ar fi de spus și de spus... Un articol larg și documentat ar oferi șperacul pentru uși închise și... deschise!

— „Dar, fiindcă am început cu Banatul, să încheiem tot cu el. Cu ce sentimente reveniți — cînd reveniți — pe meleagurile copilăriei?”

— Cu sentimentul că timpul îmi redă comora de care m-a jefuit, lăsîndu-mă orfan, singur cu umbrele ei strălucitoare. Aici am văzut pentru prima dată frunza, pasărea, apa; aici am trăit prima mea iubire, nerepetată; aici l-am citit pentru prima dată pe Eminescu; aici am început să mizgălesc hirtia. Aici...

Nicolae Dobrin:

„După mine, antrenorul nu e decît tot un fotbalist între fotbaliști, dar cu ceva mai multă experiență”

Simbătă, 30 ianuarie, pe terenul II al stadionului „1 Mai” din Pitești s-a desfășurat un meci amical fără vreo importanță anume, un simplu meci amical ca altele altele în această perioadă de iarnă, F.C. Argeș întîlnind divizionara B Energia Slatina. Și totuși, am ținut mult să fim prezenți la acest meci — primul, în fapt, din cariera lui Nicolae Dobrin în postura de antrenor! Sigur, un joc amical nu rămîne altceva decît un joc amical, de pregătire, însă iată că am sesizat bine pulsul de interes al suporterilor lui Dobrin, nu mai puțin de șase mii dintre ei formînd un dreptunghi viu în jurul terenului abia muștat de soarele de ianuarie. Curînd, unsprezece tricouri albe ies la încălzire, prima apariție a lui F.C. Argeș anul acesta, după pregătirea de la Herculane, iar în urma lor pășeste liniștit Nicolae Dobrin, cel care abia acum cîteva luni era încă în stare să ridice stadioanele în picioare. E în trening, scurtă de blană, căciulă la fel, în picioare are baschete iar în buzunare semințe de dovleac, multe semințe ca să-ți țină loc de țigări. Încălzește portarul. Îuțește sprinturile, apoi aruncă mingile. Cere o bancă în spatele porții, de unde va privi tot meciul — asta e într-un fel o inovație, ceilalți antrenori stau de obicei undeva la centrul terenului — are, după noi, vizibil trac. Așa să fie ?!

- Vrei niște semințe ?...
- Mulțumesc... Ce e nou ? !
- Ce să fie, iată-mă antrenor. Odată odată trebuia să se întîmple...
- Da, ai ceva ani de fotbal în spate, divizia A la 15 ani, în echipa națională la 17, peste 15 ani cu F.C. Argeș în două divizii, de 40 de ori în selecția țării, două titluri de campion, nemărate meciuri și goluri memorabile... Propo, îți amintești cînd Real Madrid a pus transferul ?
- Ai venit să discutăm de trecut sau viitor ? !

„Dreptate, dar poate e cel mai bine să vorbim cu prezentul...”

— Cum mă vezi, sint antrenorul principal al lui F.C. Argeș. Secund îmi este Lenci Ianovschi, omul care mă custrăse de cel puțin 25 de ani. Într-o zi mă chemă Barbu, președintele, la telefon și mi-a propus. Am primit imediat, și echipa e în cea mai proastă situație în mulți ani încoace. A crezut că voi veni să fi în același timp și antrenor și jucător, cum s-a mai întîmplat pe la alte cluburi.

— Și nu poți ?
— S-ar părea că nu, deși tare îmi pare rău. N-am cinci ani la Tirgoviste, dar am să o contradez legare pentru Pitești, încă nu m-am angajat să joc la C.S. cît un an de zile. Pînă la urmă am jucat un an și jumătate.

— Ai calificare de antrenor în regulă ?
— Cum nu ! Am terminat institutul din Pitești încă din 1975. Acum am categoria II-a, adică am mai urcat o treaptă. Într-o vreme, pînă să plec la Tirgoviste, a fost secundul lui Halagian... Asta e să se știe. Nu-i vorba, cînd Barbu fost la București, cu contractul, cineva la federație l-a întreat cum că pe cine să mai antrenez eu, adică prea peste noaptea, înțelegi...

— Și Barbu ce i-a răspuns ?
— C-am antrenat toată Europa ! Dar nu-ți închipi că nu-mi dau seama că cu totul altceva să joci. După mine antrenorul nu e decît tot un fotbalist între fotbaliști. Dar cu ceva mai multă experiență ! A fi „profesor de fotbal” mi se pare ceva exagerat, fiindcă în fotbal nu prea ai cui preda asemenea lecții savante. Jucătorului trebuie să i te lăsezi pe limba lui, numai astfel te înlege.

— Antrenorul se poate confunda cu jucător ?

— E, asta nu ! Ceea ce mi-am mai permis eu ca jucător, acum ca antrenor nici nu mai aud... Cred că am fost destul de sever cu băieții la Herculane, am auzit să-sau și plîns cîțiva... Am făcut mereu două antrenamente pe zi, unul la 11, celălalt afară, nu i-am scîpat o cli-

pă din ochi, i-am ținut pe toți pe același palier la hotel, la zece le dădeam stîngerea, la opt scularea, bună dimineața și la masă, antrenament, odihnă, antrenament și așa mai departe. Avem o situație grea, băieții știu asta și au promis să facă totul pentru a scăpa din ea, așa că n-am avut nici un fel de probleme la pregătire.

— N-a „gresit” nimeni, n-a încercat să lasă cumva din cuvîntul antrenorului Dobrin, să-l „păcălească” ? !
— Pe mine să mă păcălească ? Nici de glumă nu e bună !
— Da, într-adevăr. Să te întreb însă altceva. Uite, spre exemplu eu nu uit că pe coperta programului de meci România — Elveția, care s-a jucat abia acum

în cele din urmă, F.C. Argeș avea să câștige cu 4-0. Două goluri le-a înscris Radu II, cite unul Nica și Jurcă. În ce-l privește pe Marin Radu, zis și „II”, atacant pe care Dobrin îl socotește drept „cel mai bun virf din țară”, el promite recucerirea titlului de golgheter chiar în sezonul care urmează. Dobrin a discutat liniștit în tot timpul meciului, aruncînd din cînd în cînd cite un „Moicene, pînă nu rîmii acolo, după ce dai pas vino mai repede în față !”, sau „Costele (era vorba de Cirstea, care a încercat un artificiu tehnic), nu te băga la d-astea !”, ori pur și simplu „mai repede, mai repede pasa !” Lîngă el, Dănuț, ajuns la 14 ani, fotbalist la Școala sportivă și... băiatul lui tata („Nu știu dacă o să ajungă jucător ; are multe probleme, meditații, curînd dă treapia...”). Și așa s-a încheiat primul meci — fie și el amical — al lui Nicolae Dobrin, în calitate de antrenor principal al echipei din Pitești. Și, totodată, primul interviu în noua sa postură...

cîteva luni, a apărut o splendidă fotografie a jucătorului Dobrin, aflat atunci foarte aproape de a reveni în prima echipă a țării. Elvețienii însă s-au opus, iar noi am mincat bătaie pe teren propriu... Ce zici, dacă jucai era altfel ?

— Greu de spus. Nu cred. Nu prea eram pregătit. Dacă aș fi fost anunțat mai din vreme, dacă mi s-ar fi spus de cînd au început pregătirile pentru ultimele meciuri că va fi nevoie de mine, că s-ar putea să joc la meciurile de acasă, atunci mă pregăteam și jucam bine. Cine știe, poate câștigam cu Ungaria și cu Elveția și eram la El Mundial...

— Cum crezi că o să poți împărtăși din experiența ta jucătorilor pe care îi antrenezi astăzi ?

— Încet, încet. Nu mă grăbesc. Ca antrenor sint încă tînăr, cel mai tînăr antrenor principal al diviziei A, dealtfel. N-am decît 34 de ani. Ca unul care am simțit pe pielea mea, adesea, lipsa unei pregătiri fizice mai bune, acum știu că trebuie să-i alerg pe jucători în pregătire cum eu de multe ori, sincer, n-am prea făcut-o ! Așa se întîmplă întotdeauna... Antrenorul care n-a avut ca jucător cine știe ce tehnică, încearcă să „învețe” prin jucătorii lui ceea ce el n-a știut niciodată ! Asta e însă mult mai greu... Mie cu pregătirea fizică mi-e mai ușor. O să vezi la primăvară un F.C. Argeș alergînd fără încetare 90 de minute, bătîndu-se pentru fiecare mingă, jucînd tot timpul în mișcare. Cel puțin așa cred că o să iasă...

— Tehnic, n-ai să îi înveți nimic pe jucători ?

— Unele lucruri simple, unele „smecherii” ca să le zic așa, se pot învăța. Tehnica în sine însă, odată ajuns la divizia A, nu prea...

— Nu ți-e teamă, Gică ?

— Pentru ce ? !

— Pentru debutul tău ca antrenor, pentru o minunată carieră care s-a sfîrșit parcă prea brusc, pentru eventualele in-succese...

— Nu, deloc. Aș mai fi vrut să joc, e adevărat. O repriză aș fi putut încă impulsiona echipa mea, în oricare meci. Dar și așa sint convins că va ieși bine. Avem echipă bună, băieții mă ascultă, nu vîd de ce m-aș teme...

— Un jucător care n-a avut niciodată complexe pe un teren de fotbal, probabil că nu poate naște un antrenor cu complexe... Mă bucur enorm pentru tine și îți urez, în asentimentul tuturor cititorilor revistei noastre, fără indoială, mult, mult succes în noua carieră începută în jurul terenului de fotbal. Avem mare nevoie de antrenori tineri și pricepuți ! Mult succes, încă o dată !

DUMITRU GRAUR

Idolul și Ion Anapoda

Idolul era pe-a-juici un început de iubire. Îi socoteam foarte des în fercaș... Indemnaam pe el ca spre amana, a frazei tinerii. Nu conta că motaiam într-un cot o noapte întreaga... ca s-ajung la strălucirea lui le-

gendară. De cum începeau să rotească, în mersul încetinit al acceleratului, turlele străvechi, poleite de aurora, încercam aceeași emoție ca la ivirea mării, de pe la Palas, printre silozuri... În dimineața răcoasă, deșteptarea din visare a „dulcelui tîrg” — încercat de fulgerele voievozilor — exercita asupra tineretii mele așa atracție că nu mai aveam nevoie de nici unele. Covîrșit de dor și amor, pe reculegerea cu care urcam Ripa Galbenă, atîtea rămășaguri cu istoria jucate de gloriuosul trecut... Mai pe la Golia, pașii lui Eminescu, ai lui Creangă, pe caldarim... Sunau, veche românească, în urechea timpului. Și, imediat, bătrînul mesianic străjer, Teatrul, izvodit de Asachi, inginer la 17 ani. Ca o împlinire a cerurilor moldave se clătina suava lumină peste Copou, pe Repedea, cuibărită în arabescurile de la Trei Ierarhi — unde aceiași Asachi organizase școala din care avea să nască Academia Mihăileană — pe fruntea lui Alecsandri din fața Naționalului... Teatrul era intact — teatru. Nu cu Opera de azi, care i-a ciuntit sala. Nu mă mai delzipeam de el. O mină de prieteni scumpi, fermecători : Aurică Munteanu, Sandu Teleajen, moșneanul, Bițu Ghițescu, Tudor Călin, Andruță Pascu — ce sufler și ce autor ! —, Maican, Sava, Chiriță-Kirițăcoff, Gică Popovici, Ramadan, Mîlău. Azi tot atîtea umbre... Și o tristețe mai mult — Gemy Zamfirescu. Era și un primar de treabă, Osvald Racoviță, care aproba cu larghețe bani gazetarilor. Coboram pe Lăpușneanu, ieșiti de la „Academia” lui Samoilă, cu Bițu Ghițescu și Jenică Cosmovici, pictorul, îndreptîndu-ne spre repetiții, cu punga cu sticleți cu răsufliatori agățată de nasturele sacoului. În pasul nost’ săltat se zbăteau cîrpițorii... Totul era ris și veselie ; lacrimă de vin : pe undeva și uitare, fraternitate. La teatru, chinuială Gemy. Înflorea scena ieșeană cu floarea amară a personalității sale. Memorable montări : „Nastasia”, „Lozul cel mare”, „Karl și Anna”, „Taifun”, „Harap-Alb”, „Nunta lui Figaro”, „Hoții”, „Tatăl”, „Banii”, „Nevestele vesele din Windsoor”. Zi și noapte, reflectoare stîns-aprinse, în durerile gravului diabet, „Othello” pus în opt zile ; „Heidelbergul” asijderea. Cîmpul Veseliei, cocotitor în el, în drum spre moarte... A încheiat cu „Nisipurile mișcătoare”. Cînd oboseau scîndurile scenei, urcam sus în teatru, unde se adunase cu întreaga familie într-o cameră mare, fostă sală de repetiții. Mă adăpostea în același pat cu el, în timp ce în colțul opus își visau somnul lin buna Florenta Zamfirescu și cele două copii, Raluca și Gabriela. De le găseam treze, se încrucișa pînă tîrziu, pe întuneric, de la un pat la altul, obișnuitul dialog — despre teatru și ale sale blesteme. O rază de lună venită din vecini, de la Notre-Dame, apleoă martiriul... În acest cuib al speranțelor desarte a sfîrșit Gemy „Sfînta mare neusinare”. Aici, în veghea extenuantă a noștilor prelinse din el s-a înfățișat în acest „Ion Anapoda”, pe care eu i l-am adus la Naționalul bucurestean. Deși cu Calboreanu, Elvira Godeanu, Marțian, Manu, Sonia Cluceru, piesa n-a mers în plin. Ca să aflui, după 47 de ani, că acel răsăd avea să incolțească, orhidee pentru viitorime... Nepătrunse sint tainele teatrului ! Actualmente, „Idolul și Ion Anapoda” e un mare succes al primei noastre scene. Ce bine i-ar veni teatrului ieșean cu floarea la butonieră...

GABY-MICHAILESCU

Scurt, foarte scurt

Handbaliștii noștri au cîștigat, în Spania, tot ce se putea cîștiga. Turneul, trofeul fair-play și, prin Vasile Stingă, titlul de golgheter. Între învinșii tricolorilor, edutabila formație a Uniunii Sovietice, dăcă semne bune înaintea mondialelor ce at la ușă. ● Noul antrenor al echipei de fotbal F.C. Baia Mare e Paul Popescu, fost la Metalul și „U” Cluj-Napoca, ultima dată la I.C.I.M. Brașov. Din cite am auzit, Traian Ivănescu a trecut în divizia I, la Metalosport Galați. ● S-a adevărat zvonul, doctorul Vasile Frînculescu a fost ales președinte la Chimia Rimnicu Vilcea, cupare ce se află, la această oră, în Grecia. Ca și Crăiova, dealtfel, plecată în Crăișan. Steaua urmează să plece în ursul acestei săptămîni în Creta. Așadar, un minicampionat românesc în patria lui Pericle. ● În concursul republican pe categorii de greutate, la Brașov, multiplu campion Nicu Gingă n-a urcat pe podium, pierzînd la Arapu și Moran ! În schimb, deși la o categorie superioară, 74 kg, Ștefan Rusu s-a impus et. ● Schimbare și la conducerea lui S.S. Tirgoviste, președinte al clubului fiind fostul jucător Decebal Neagu, de profesie inginer. Fotbalul nostru e în căutare de intelectuali ! ● Federația de gimnastică ne rămîne în continuare datorată cu un răspuns în cazul Dumitriței Turner, care a concurat la mondialele de

la Moscova cu o fractură ? ! Pînă la sosirea lămuririlor, să notăm că lotul de gimnastică a fost incredîntat, înaintea Moscovei, doctoriței Carmen Dumitru. Specializarea acestora ? Cardiologie ? ! Legat de asta, recomandăm amatorilor un articol din Știința tineretului de luni, în care Horia Alexandrescu îl face cu ou și cu oțet pe secretarul federal Nicolae Vieru, care a cam început să confunde gimnastica românească, băieții și fete, cu propria-i persoană. ● Atac inedit la Steaua, cu Majaru, Ralea și Barbu. Ultimul, Marin Barbu, provine de la Oltul Sfîntu Gheorghe și e, după opinia fostului internațional Ion Alexandrescu, „un talent capabil să rezolve problema aripei stingi”. Să mai vedem. ● Rămînd la Steaua, să adăugăm că „bursa” știrilor din Cîșmigiu dă ca sigur transferul lui Zare (F.C. Bihor) în echipa lui Sameș și Iordănescu. ● Luptătorul de greco-romane Klim Filipov a ieșit primul într-un important turneu desfășurat la Budapesta. ● Anișoara Cusmir a sărit 6,67 m în lungime, rezultat care promise mult. ● Pentru completarea lotului divizionar A de arbitri, imputînat la 21 din 36, se va ține, între 15 și 21 februarie, un curs intensiv. Între candidații, foști jucători ca Axente, Neșu, Maghiar, Dumitru Nicolae, Stocker, Stoienescu ș.a. ● A încetat din viață Zoltan Ivansuc. A fost un mare boem, dar a fost înainte de toate, un mare fotbalist. Despre morți, cum se zice, numai de bine. ● Ștefan Covaci se află în Grecia, urmind să antreneze pe Panathinaikos Atena. Ca și înainte de a pleca pe Ajax, tot de la elvețienii l s-a

tras ! ● Felicitări confrăților de la „Sportul” cu ocazia editării ziarului cu numărul 10 000. Un ziar care place, cu excepția numerelor în care critică prea tare C.N.E.F.S. ! ● Normele de control au devenit, în concepția mai nouă a F.R.F., un fel de bagatelă. Cine nu le trece, e penalizat, dar continuă să joace ? ! ● Cîteva brigăzi de arbitri români de fotbal urmează să officieze peste hotare. Raina, Tătar și Jucan la Tottenham — Eintracht (Cupa U.E.F.A.), Igna, Ștremg și R. Petrescu la Italia — Scoția (C.E. de tineret), Salomir la Cipru — Albania (C.E. de juniori). ● Ce se întîmplă cu Muzeul sporturilor ? Dizlocat datorită Universiadei, acesta a rămas pe drumuri ? ! Chiar nu se găsește un spațiu și pentru el ? ● După Steaua și Grivița Roșie, alte echipe românești de rugby joacă sau vor juca în Marea Britanie, ca o recunoaștere a valorii balonului nostru oval. Farul a și trecut Canalul Mîneciil, iar Știința Cemin Baia Mare, în continuare pregătită de Mitică Antonescu, e pe punctul de a o face. Mult succes ! ● Fița Lovin (antrenor Nicolae Mărășescu) promise un nou record pentru marți, cînd va lua startul într-un prestigios turneu la Budapesta. ● În termenii întepați, federația de popice ne-a trimis un protest, secretarul ei responsabil arătîndu-se jignit de afirmația, apărută mai demult în „Flacăra”, că „boxul nu-i tot una cu popicele”. Ne însușim critica, popicele sint o chestiune cu adevărat complicată. ● Știința Bacău „se plimbă” în campionatul feminin de handbal.

În acest număr grafică de DAN CIOCA

Lumea în care trăim

Cit de puțin a lipsit...

...Aparatul din buzunar, de care nu se despărțea nici ziua, nici noaptea, în nici o împrejurare, a început să emită sunete stridente. Alarmă! Generalul James V. Hartinger a sărit ca ars. A zburat, pur și simplu, din casă spre mașină, și cu o viteză nebună s-a îndreptat spre cartierul general. A ajuns cu câteva secunde înainte ca ușile adăpostului, confecționate din oțel antiexploziv, groase de aproape un metru și cîntărind fiecare cite 25 de tone, să se închidă. Dacă nu reușea să sosească în cele 15 minute cit reprezenta termenul pentru a ajunge în inima Muntelui Cheyenne, acolo unde se află Comandamentul Apărării Aeriene din America de Nord - N.O.R.A.D. - , comanda urma să fie preluată de unul din adjuncții săi aflați permanent la post.

Alarmă! Pe imensele ecrane ale aparatelor radar, ofițeri ai N.O.R.A.D.-ului au văzut semne luminoase suspecte ce se îndreptau spre teritoriul Statelor Unite. Nu, nu putea fi, au crezut ei, decit o suită de rachete, începutul unui atac nuclear. Alerta a fost generală; de la bazele din Nevada și California, din Oregon și Missouri, din Columbia britanică și Canada și pînă la bazele de rachete din țările occidentale ale bătrînului continent european. Sute de avioane de vînătoare și de recunoaștere au decolat aproape vertical iar uriașele bombardiere strategice „B-52” s-au înălțat și ele cu repeziune în văzduh. Echipelile de specialiști, - „cei ce răsucesc butoanele”, cum li se spune - „paznicii” și „minutorii” imenselor silozuri verticale ce adăpostesc rachetele intercontinentale, rachetele „Titan” și „Minuteman”, au început operațiunile preliminare de lansare. „Un singur minut a lipsit, o simplă apăsare pe buton și nimicitorul război nuclear s-ar fi declanșat” - mărturisea, după un timp, unul dintre generali participanți la eveniment.

Și cînd punctele luminoase de pe marile ecrane au dispărut, tot așa cum apăruseră, pe neașteptate, s-a constatat că de fapt a fost o alarmă falsă. O mică defecțiune tehnică...

O simplă defecțiune tehnică, o alarmă falsă... ar a lipsit apoi foarte puțin, ca din pricina acestei mici defecțiuni tehnice să fie în pericol însăși existența planetei, a umanității, a noastră a tuturor.

Cum a fost posibil aceasta?

Cum a fost posibilă o asemenea teribilă eroare?

Totul a pornit de la o simplă și banală defecțiune tehnică. Dar presa americană a dezvăluit că, din păcate, asemenea alarme false au mai fost înregistrate. În noiembrie, 1980, computerul a „detectat” un alt atac nuclear care, de fapt, nu avea loc, și au dat alarma. La mijlocul anului trecut, mai exact în iunie 1981, un microprocesor defect, o minusculă părticică de ordinul citorva microni din acel uriaș complex coordonator, a determinat din nou lansarea stării de alarmă. Faptul a produs o uriașă vilvă în rîndul statelor majore nord-americane, constatîndu-se cit de ușor și cit de grav se pot înșela observatorii. Pentru că și atunci în timpul acelei alarme false a lipsit, de asemenea, doar foarte puțin ca să nu se apese pe butonul declanșator al catastrofei nucleare.

Semnele de întrebare sînt puse, desigur, în primul rînd de specialiștii în materie. Dar nu numai de ei. În rîndul

popoarelor lumii falsele alarme au trezit o puternică îngrijorare. Riscul declanșării prin eroare a unui război nuclear s-a dovedit nu numai o ipoteză teoretică ci și o posibilitate reală, o gravă posibilitate ce ar putea pune planeta în fața unei situații dezastruoase.

O situație dezastruoasă și pe alt plan - al uriașelor cheltuieli pe care le necesită asemenea instalații. Numeroși americani și-au pus întrebări în legătură cu utilitatea cheltuirii sutelor de miliarde de dolari pentru uriașele instalații construite și conduse din pintecul Muntelui Cheyenne. Așa cum se cunoaște, un sistem de sateliți, antene radar și senzori de toate categoriile au menirea să detecteze rachetele și bombardierele inamice care s-ar apropia de teritoriul Statelor Unite. În aceeași clipă, datele culese sînt prelucrate automat de complexe de calculatoare aflate în încăperile amenajate sub stîncile muntelui, stabilîndu-se atît măsurile de apărare cit și măsurile necesare pentru dirijarea forțelor de răspuns.

La prima vedere, Muntele Cheyenne pare un munte ca oricare altul, cu piscuri stîncoase și păduri de brad, cu văi abrupte și pante line, cu pîrtii de schi și numeroase cabane și hoteluri. După cum relatează presa americană, de fapt muntele este sfirțecat, este întretăiat de immense galerii. Ele adăpostesc peste 15 clădiri confecționate din oțel și așezate pe arcuri și amortizoare gigant, astfel ca șocul unei eventuale explozii nucleare să nu afecteze aparatura sensibilă din camerele subterane. În mijlocul acestui complex se află centrul de comandă. Citeam undeva că ar fi un fel de uriaș amfiteatru în care sînt dispuse cele trei immense ecrane ale radarului, o hartă luminată a globului pe care sînt marcate subzonele tuturor țărilor, detectate prin sateliți. Antenele radar, fiecare de mărimea unui teren de fotbal, scrutează permanent văzduhul în căutarea rachetelor inamice. Reporterul menționa că acestea pot detecta pînă și un obiect de mărimea unei valize la o distanță de 35 000 mile depărtare de suprafața pămîntului.

Războiul nuclear nu se poate purta decit cu instrumente suprasofisticate - argumentează adepții înarmărilor. De aceea, o întreagă tehnică perfecționată a fost programată să răspundă sarcinilor unui război nuclear. Dar, din păcate, așa cum s-a dovedit, oricît ar fi de perfecționate, instrumentele distrugerii nu sînt decit niște mașini care se pot defecta, pot funcționa încorct, pot furniza informații sau pot prelucra eronat diferite date.

Firește, erori ale mașinilor se pot produce în orice domeniu. Depinde, însă, de consecințele lor. Una este defecțiunea la computerul unei fabrici de paste făinoase, care ar putea altera gustul tăițelilor, și alta... la comandamentul nuclear. Ceea ce, firese, explică îngrijorarea oamenilor lucizi. Măsurile de siguranță - sintem asigurați - ar fi fost luate. Nu știm exact care este valoarea lor practică. O singură măsură de siguranță ar aduce însă cu adevărat siguranță oamenilor: desființarea acestor teribile instrumente ale morții...

AL. PINEA

„Efectul de revărsare”...

Nu mai trebuie demonstrat adevărul potrivit căruia banii aruncați în cavele înarmării ar putea fi utilizați mai bine și cu folos în domeniul dezvoltării. Este limpede, este simplă această axiomă a civilizației fie ea contemporană sau nu. Un adevăr - chiar și tranșant logic încă la nivelul aparenței - nu este suficient pentru modificarea unui proces al lumii de azi și, cu atît mai mult, a unui proces de complexitate, amploarea și percutanța politică pe care o reprezintă cursa înarmărilor.

Toată lumea știe și înțelege că orice „achiziție” de arme sau armament este un act de agresiune potențial împotriva escaladei progresului. Achiziția precede utilizarea dar survine finanțării, cercetării, proiectării și, apoi, producției de tehnică de război.

Verigile sînt numeroase, înarmările au dus la organizarea unui complex militar-industrial care își împinge tentaculele în laboratoare, institute de cercetări, în ramuri și subramuri economice importante, în zonele de extracție a materiilor prime elementare și rare, pe

scurt în cele mai diverse eșaloane socio-economice.

Pentru înarmare lucrează savanți, ingineri, muncitori, comercianți, bancheri, militari și, desigur, oameni politici.

S-a configurat, astfel, o civilizație militaristă cu obiective și metode precise care nu trăiește în paralel cu civilizația normală, civilă, ci o perforează, o implică și, uneori, o determină.

Civilizația militaristă de la finanțarea creierelor care gîndesc la bomba viitorului și pînă la defacerea produsului finit pe piața, subtil selectată, a clientelei conține o „stare de efort” care presupune perfecționare, modernizare, concurență.

Apologetii acestei civilizații menite - vrînd, nevrînd - să transforme civilizația robustă și firească a omenirii într-un nor de scrum încearcă să echivaleze această „stare de efort” cu... actul creator. Se aduc dovezi precare - în esența lor - potrivit cărora inteligența stimulată de marile disponibilități financiare afectate ar căpăta, pe terenul înarmărilor, o șansă în plus, o capacitate de materializare nelimitată, o dimensiune „de creștere” pe care alte sectoare ale

vieții mondiale nu i-ar putea-o furniza. Cu alte cuvinte savanții și inginerii încartiruiți în poligoane și-ar găsi numai acolo rațiunea perfectă de a exista!

De aici și pînă la rezultatele... benefice ale cursei înarmărilor nu mai este decit un pas. Și acest pas s-a făcut inventîndu-se formula platonică a „efectului de revărsare”. Cursa înarmărilor stimulează, chipurile, progresul tehnologic, oferă economiei pașnice rezultatele ei, armele oferă uneltelor perfecționări capitale, industria de război oferă locuri de muncă și așa cit mai departe...

Desigur savanții care inventează un sistem de distrugere creează, pe drum, tehnici și tehnologii noi. Ele se pot, în anumite circumstanțe, „revărsa” spre viața cea de toate zilele foarte avidă de perfecționări și ameliorări. Numai că drumul de la „actul creator” la beneficiar este drastic cenzurat, foarte ocolit și, în fond, invers.

Lucrurile nu sînt uimitoare pentru că, de ce să nu recunoaștem, escalada înarmărilor este ea însăși o escaladă inversă, rapidă și costisitoare, spre preistorie!

RADU BUDEANU

OMUL CARE JOACĂ

Anticipîndu-i pe „Naranjito” și „Billy”

Evenimentul fotbalistic cel mai așteptat al anului este, bineînțeles, turneul final al celui de al XII-lea Campionat mondial care va avea loc în Spania între 13 iunie și 11 iulie, interesant și prin îneditul formulei de desfășurare, 24 de echipe și 52 de jocuri. Va fi o lună plină de fotbal în care se vor depăși cu siguranță toate recordurile de interes și de rețetă pe care le-a stabilit pînă acum această competiție. Sufierea pămîntului va trăi la pulsul fotbalului și va fi neasemuit de frumos pentru că lumea se va întrece pașnic, în jocul cel mai răsfățat. Victoriile vor incununa intențiile și ideile acelora care au știut să și le apropie cit mai mult, se vor mistui în decepție pasiuni clocotitoare, se vor naște idoli, se vor frînge mituri, drama și bucuria vor folosi aceleași lacrimi - va fi viață în toată complexitatea ei.

Lumea atît de largă a fotbalului, de la jucători pînă la suporteri, este tentată să facă calcule și pronosticuri, încercînd să întuiască măcar și cu ceva mai devreme cam ce va fi! Așa s-a explicat și anunțarea posibilelor componente ale grupelor turneului final în revista sportivă „Il Grafico” cu aproape o lună înaintea tragerii la sorți.

Este firească o astfel de anticipare deoarece capii de serie au fost fixați cu un an și ceva în urmă putîndu-și alege chiar și orașele unde vor să evolueze. Tragerile la sorți fiind „dirijată”, publicația spaniolă a greșit destul de puțin în prognoza sa. Fiind cunoscută acum formula totală de desfășurare pînă în finală, am să încerc să anticipiez ce s-ar putea întâmpla, ținînd cont de criteriile obiective ale valorii combatantelor și ignorînd cit se poate, pe hirtie, posibilele surprize. Vă asigur că am ținut cont de foarte multe lucruri, începînd cu programul jocurilor și „traseul mai ușor stabilit” pentru unele reprezentative în diferite etape ale întrecerii și terminînd cu posibila componență pe care o vor avea echipele în zilele disputelor, imaginîndu-mi forța lor de joc în timpul acestora, precum și problemele de adaptare, de climă, de public și stadioane sau chiar de poftă de joc pe care anumii jucători și formațiile lor o au în perioada respectivă a anului.

După mine, grupa cea mai grea este a șasea, în care Brazilia va trebui să se întrebuițeze foarte mult pentru a câștiga primul loc, ceea ce i-ar asigura jocuri mai ușoare în faza a doua.

Adversarii lor, scoțienii, sînt britanici în ordinea de joc, dar latini în execuții și, dacă nu se reped de la început prea mult în whisky, pot face fapte mari. Sovieticii au o formație matură, capabilă de rezultate deosebite. O să vedeți... Cred că Brazilia - U.R.S.S., primul joc al grupei, va fi decisiv și că aceasta va fi și ordinea primelor locuri. În prima grupă, Italia va avea mari probleme pentru a câștiga primul loc și datorită accidentărilor destul de grave ale lui Bettiga și Antognoni, care fac des-

tul de imprevizibilă forma acestor oameni de excepție, precum și a lipsei unui atac capabil să înscrie, posibil handicapat în continuare de absența lui Paolo Rossi. Polonia are o omogenitate de joc periculoasă, iar despre Peru, chiar dacă liderul echipei, liberoul Chumpitaz, va juca la 37 de ani (!), se spune că, în formula Barbado, La Rosa, Oblitas, susținuți de Urribe, are cel mai bun atac din America. Pentru că am spus că evit să calculez ceea ce nu se poate calcula, surprizele, să credem că Italia va cuceri primul loc și că Polonia sau Peru vor fi pe locul al II-lea. În grupa a IV-a să punem Anglia pe primul loc (ii va fi și ei greu), iar pe locul al II-lea Franța sau Cehoslovacia. În grupa a II-a simțim cu toții ordinea R.F.G., Austria, ce se va stabili în ultimul joc, la 25 iunie, atunci cînd se vor întîlni direct. În grupa a III-a, ordinea cred că va fi Argentina, Belgia și vom ști lucrul acesta chiar prin meciul inaugural. În fine, în grupa a V-a, Spania nu are probleme și va fi „trasă” pentru a ocupa primul loc. Veți vedea mai tîrziu de ce. Pe locul doi, normal, Iugoslavia.

Așadar, în faza a doua, grupele de 3 echipe ar putea să arate astfel: Grupa „A”: Italia, Argentina, U.R.S.S. Cea mai dură. Grupa „B”: R.F.G., Anglia, Iugoslavia. Echilibrată și interesantă prin istoricul întîlnirilor dintre ele: Grupa „C”: Polonia sau Peru, Belgia și Brazilia. Ultimele s-ar putea să se întîlnească din nou! Grupa „D”: Austria, Franța sau Cehoslovacia și Spania. Deci Spania, pînă în semifinală, are cel mai greu joc în prima fază cu Iugoslavia! Cred în continuare că ocupantele primelor locuri ale acestor noi grupe vor fi Argentina sau U.R.S.S., R.F.G., Brazilia și... știți, nu?

Spania. Sînt echipe grele, care „dacă s-au încălzit” nu mai pot rata.

Ajunși pînă aici, semifinalele se profilează simplu. La 8 iulie, la Barcelona, Argentina sau U.R.S.S. ar urma să întîlnească Brazilia și, în aceeași seară, la Sevilla, Spania ar primi replica - ce se poate anticipa ca cel puțin șocantă datorită programului ușor pe care și l-a „hărăzit” pînă aici - a Germaniei Federale. Astfel, finala poate fi aceea pe care mulți și-o doresc sau chiar au simțit-o: Brazilia - R.F.G., despre care nu m-aș încumeta să fac un pronostic decit după prima parte a mondialului, atunci cînd echipele devin palpabile. Poate că povestea mea de anticipație v-a atras, dar să nu uitați că fotbalul este capabil să și-o scrie singur, ca oricîră mare și unic creator. De aceea, stimați cititori, vă voi ține mereu la curent cu ceea ce se petrece în viața interioară a participantelor la cucerirea gloriei micuțelor mascote „Naranjito” și „Billy”.

CORNEL DINU

Mondo umano?

A fi „fost răpit”

Înainte de toate sînt dator cu epilogul răpirea dr. Julio Iglesias, tatăl celebrului cîntăreț cu același nume. Potrivit unuia dintre numeroșii ziaristi străini care au urmărit atent afacerea, „duminică 17 ianuarie, în a 19-a zi de la sechestrare, la ora trei dimineața, în satul Trasmuz, la 350 kilometri nord de Madrid, umbre în uniformă s-au strecurat pînă în apropierea unei modeste case cu două etaje apoi s-au îndepărtat rapid. Cîteva secunde mai tîrziu o explozie a trezit pe 130 de locuitori ai cătunului. Poliția aruncat în aer ușa casei. Poliștii s precipită înăuntru și surprind dormind trei bărbați și o femeie, care n-au avut timp să-și ia armele. Apoi dintr-o cămaruță de la etajul al doilea, este eliberat dr. Julio Iglesias”. Operațiunea a durat cinci secunde. Poliștii, membri ai grupelor speciale de intervenție, ai Garzii Civile și ai Corpului Superior al Poliției ies curînd cu răpitorii și dr. Iglesias nebarbierit de 20 zile, „slăbit, dar surizător”.

După o zi, publicațiile apărute relatează și comentează pe larg eliberarea și susțin - toate - că, de la fapt diversificarea a căpătat un pronunțat caracter politic. Pentru că răpirea a fost comisă de organizația autonomistă pașcă E.T.A. - politico-militară (ETA-PM) ceea ce înseamnă, declară oficialitățile, că aceasta a rupt armistițiul pe care-l anunțase după lovitură de stat eșuată de la 23 februarie anul trecut. Mai mult decit atît, poliștii avansează o ipoteză aproape incredibilă: delincvenții de drept comun l-ar fi răpit de fapt, pe dr. Iglesias dar, incapabili să recupereze suma de răscumpărare - mari riscuri ar fi „pasat” ostacul organizației autonomiste ETA-PM, primind un confortabil... comision. În ce-l privește dr. Julio Iglesias n-a mai ținut o proiectată conferință de presă și a plecat, în schimb, în Miami unde fiul său cîntăreț își are reședința. (Acesta a și anunțat că în curînd va da un recital a cărui rețetă o oferă văduvelor și orfanilor poliștilor spanioli, mulțumindu-le astfel pentru ferocul final al anchetei.) Dar dincolo de ceea ce a făcut sau n-a mai făcut, pe dr. Iglesias îl apasă amintirea celor 19 zile de sechestrare și întimplarea de a fi „fost răpit”. Pentru că, dacă, în fapt, cosmarul a luat sfîrșit, psihic, el abia începe. Este și cazul altor 52 de bărbați și femei care, însă, au fost sechestrați 444 de zile. Odată eliberați și reveniți acasă, primiți ca eroi (ai cosmarului, cred eu) unii și-au recăpatat liniștea, opt chiar au scris sau vor scrie o carte despre „teribila experiență” doi au divorțat, iar alții s-au dedicat vieții calme (?) de familie. Și, totuși pentru cei mai mulți zodia cosmarului nu s-a încheiat: unul visează că e forțat să urce într-un avion cu o anumită destinație al cărui nume îl îngrozește; altul visează că i-a eșuat tentativa de evadare; alții „au păstrat” durerile de cap, de ochi etc. din timpul sechestrării. În schimb, unii consideră că aceasta le-a priit: cineva, mai în vîrstă, a devenit „mai suplu” în înțelegerea situațiilor complicate; altcineva, tot mai în vîrstă se consideră „mai puternic”; altcineva, experiența i-a oferit un gust mai „rafinat” al vieții” etc., etc. În fine, unii consideră cele 444 de zile ca un - lung - vis urît.

Dar, se pare că, pentru toți aceștia din urmă, nu e vorba decit de efectul invers al faptului de a fi „fost răpit”, iar sindromul nu s-a sfîrșit!

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

După SVET V. OBRAZEC (Cehoslovacia)

In exclusivitate pentru
revista „Flacăra”

MIHAI STĂNESCU

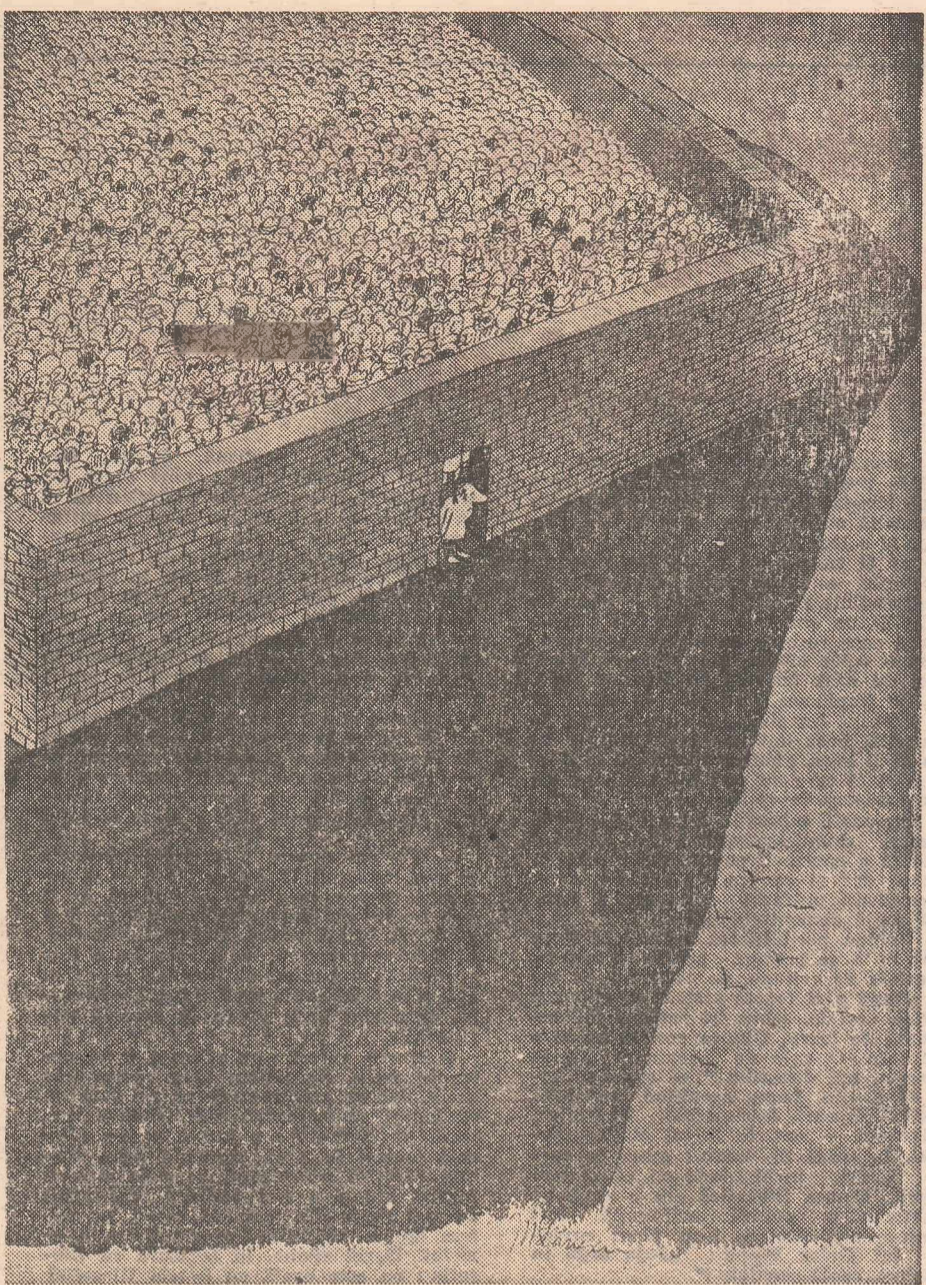
In caricatură mi-e frică de cei care n-au umor

In urmă cu câteva săptămîni, Agenția Română de Presă, AGERPRES, anunță că la concursul internațional de caricatură din Japonia, graficianul Mihai Stănescu a obținut premiul cel mare. L-am căutat zile și nopți la rînd. Am aflat, oină la urmă, că s-a mutat în cartierul Titan și că în noua sa locuință nu are telefon și, că se află în Japonia pentru a fi prezent la festivitatea de premiere.

...Luni în jurul prinzului l-am întilnit la redacție.
— Dacă-mi aduc bine aminte, și sper ca memoria să nu mă-nșele, ai debutat în caricatură prin '60-'61. Apoi, o bună perioadă n-am mai auzit nimic de tine.

Advertisement for an international cartoon exhibition. The text is in Japanese and includes the title 'INTERNATIONAL CARTOON EXHIBITION' and the name of the organizing institution 'Ikebana Museum' (伊勢丹美術館).

Caricatura premiată — afișul expoziției — Mihai Stănescu în Tokio — festivitatea de premiere

Pur și simplu te-ai lăsat de caricatură. Acum doi, trei ani ai avut o expoziție de grafică satirică la galeriile „Căminul Artei”. De atunci parcă ți-ai intrat în mină. Succesele se țin lanț. „Pălăria de argint” la Knokke-Heist în Belgia, premiul trei la Montreal și acum marele premiu în Japonia. Așa-i ?

— Așa-i. Observ că ești destul de bine documentat. Debutez în revista „Urzica” în anul 1961. Pe vremea studenției. Lucrez o vreme la Ministerul Turismului unde fac grafică. Zece, unsprezece ani nici n-am vrut să aud de caricatură. O să mă întrebați și de ce ? Ei bine, n-am să vă răspund la această întrebare. Acum, nu. Poate cu altă ocazie. În toată această perioadă am avut câteva expoziții de grafică la București și în Cluj-Napoca. Sint mulțumit că, după toate calculele mele, peste o mie de admiratori păstrează pe pereți lucrări de ale mele...

— Să revenim la caricatură. Vrînd, nevrînd ești un mare caricaturist, cunoscut în toată lumea. Ce s-a întimplat mai departe ?

— După zece ani am început să public din nou caricatură. Cîte una, două pe an. Numai unde eram solicitat. Nu-mi place să bat pe la ușile redacțiilor. Așa sint eu. Mă refugiez foarte ușor în grafică. Altfel nu pot. Acum un an am avut o expoziție de grafică satirică la „Simeza”. Observi : spun grafică satirică și nu caricatură. Poate și din faptul că o respect

foarte mult. Ei, și de aici, se pare, destulul meu a luat o altă întorsătură. Cel care m-a încurajat foarte mult a fost Manole Auneanu, redactorul șef-adjunct de la revista „Urzica”. Mă obliga, mă soma, iertată-mi fie expresia, să-i dau desene. Mereu îmi cerea noi și noi desene. Am început să public ceva mai mult. Unele au fost trimise și în străinătate. Așa am ajuns la premii.

— Să ne reintoarcem la motivul dialogului. Cum a fost cu premiul obținut în Japonia ?

— Este cel de al 21-lea premiu obținut. Desigur, aici, intră în calcul și premiile obținute în țară. Aș face, dacă-i permis, o paranteză. Desenul cu care am obținut marele premiu a fost o lucrare uitată, să-i spun așa, în atelier. Am uitat s-o expun la expoziția mea personală. Parcă era un făcut. Uitam de ea. Poate acesta a fost și norocul ei și al meu. Pentru concurs am mai făcut încă două care îmi plac și acum foarte mult, cu toate că nu au fost premiate. Cînd să le trimt, am dat și de lucrarea uitată. Și uite așa a ajuns în Japonia. Să nu se creadă că mă laud sau mint, dar premiul

parcă plutea în aer. Ce-l drept nu mă gindeam la marele premiu — dar la unul tot mă gindeam. Așa că, am și înaintat formele pentru pașaport cu mult înainte de a se anunța, oficial, clasamentul. Care a fost tema concursului ? Zidul.

— Ai spart zidul ?
— Da. Cînd am aflat, în acea noapte, am telefonat bătrîneli mele mame la Buzău. S-a bucurat fiindcă niciodată nu prea a înțeles ce înseamnă să faci caricatură, iar la ultima expoziție din București, cînd a văzut că am succes m-a pus să-i explic lucrările. A doua zi, în ciuda faptului că plecase din țară doar de cîteva ore, corespondentul ziarului „Yomiuri Shimbun”, care-și are sediul la Praga, s-a reîntors în România pentru a sta de vorbă cu mine și pentru a pregăti cîteva interviuri. Am spus, cu acel prilej, și iertată să-mi fie îndrăzneala, că pentru mine acest premiu înseamnă ca și cînd aș fi obținut Premiul Nobel pentru caricatură. Este cel mai mare premiu. N-au ris nici corespondentul ziarului și nici japonezii. Dacă greșesc, în orice caz, este cel mai exotic premiu. Așa că, la bordul unui avion Jumbo 474, după 20 de ore de zbor, trecînd peste Alaska și Polul Nord, am ajuns în Japonia. Abia atunci mi-am dat seama de importanța

premiului. Parcă eram un artist de cinema. La aeroport ziaristi și fotoreporteri. Au urmat alte interviuri, întilniri cu tot felul de ziaristi și oameni de artă și cultură. Așa am aflat că la concurs au fost trimise, exact, 19.053 de lucrări din 52 de țări. Cîți caricaturisti ? Asta nu știu. Dar, dacă s-au trimis cîte două trei lucrări — asta înseamnă că au fost mii de caricaturisti. Peste tot unde mă duceam se spunea, ca o prezentare : Mihai Stănescu vine din țara Nadiei Comăneci.

— Cum este apreciată caricatura românească în Japonia ?

— Mai este cunoscută activitatea lui Octavian Covaci — premiat și el. Japonezii sint curioși să afle cît mai multe despre România. Nu numai despre caricatură. În general toată arta românească interesează foarte mult. Apoi, japonezii sint foarte ospitalieri și caută să-ți arate cît mai multe lucruri. Nu ca să te încinte. Ci să afle ce părere ai, ca european, despre munca lor. Coperta catalogului viitorului concurs va fi ilustrată de mine. Am fost invitat, cum este și firesc, să fac parte din juriu.

— Mihai Stănescu, aș mai avea multe să te întreb...

— Știu : spațiul tipografic...

— Totuși nu pot încă renunța la cîteva întrebări la care te rog să-mi răspunzi telegrafic. În cîteva linii. Ce ai de gînd să faci în continuare ?

— Mi-am pus și eu întrebarea aceasta în drum spre țară. Poate să mă las de caricatură ?! Exact ca un jucător ajuns la maturitate și care începe la o anumită vîrstă să se gîndească la alții. Să iau o echipă, din altă categorie și s-o pregătesc.

— Înțeleg că este vorba despre o școală de caricatură ?

— De ce nu ?!

— Sper să nu te superi dar, după părerea mea și cred că nu greșesc, ești un caricaturist singur printre caricaturisti. Puțin ciudat. Izolat. Printre caricaturisti nu prea ai prieteni. Mulți spun că ești înerezut.

— De ce să mă supăr ? Am auzit și eu lucrul acesta. Cei care vorbesc așa despre mine nici nu mă cunosc. Eu sint încrezut, și repet termenul cu toate că poate nu-i cel mai potrivit, cu mine însumi. După părerea mea acest fapt duce la exigența profesională. Cred că am fost destul de explicit. Aștept altă întrebare. Mai sint ?

— De cine îți este frică în caricatură ?

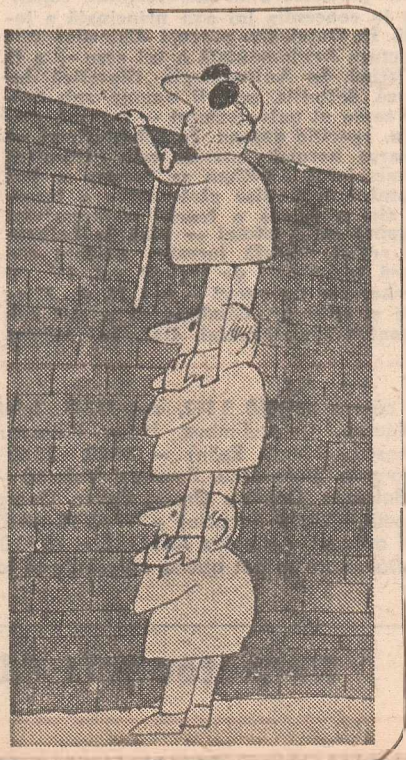
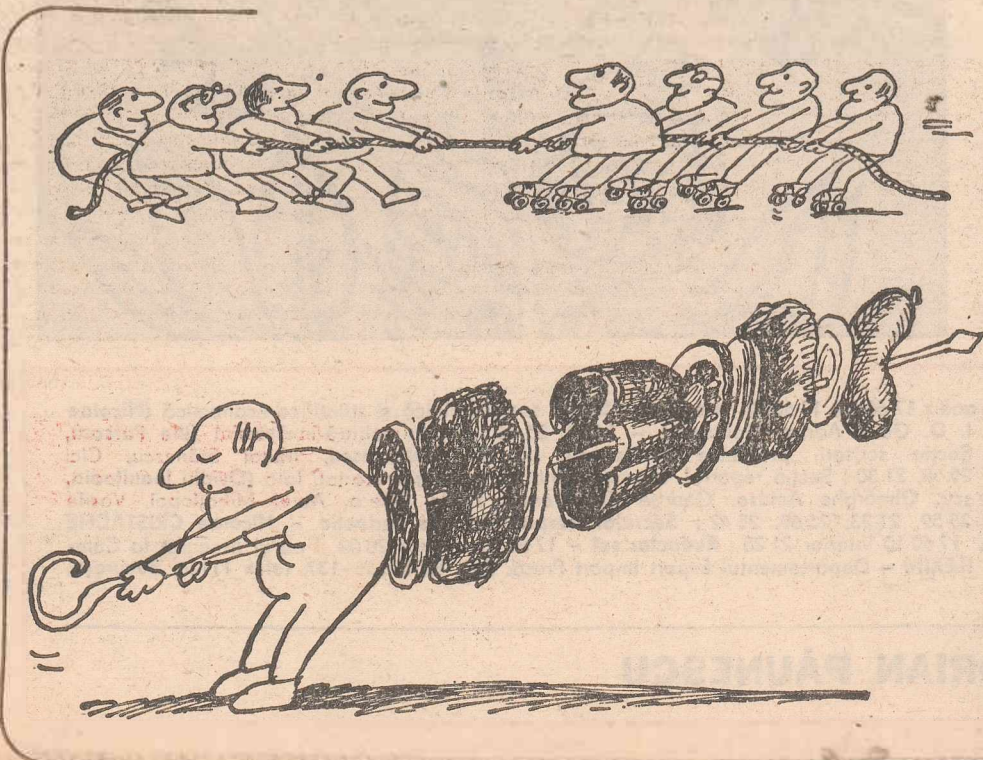
— De cei care n-au umor.

— Și de cei care au ?

— Îmi sint prieteni.

— Îți mulțumesc, Mihai Stănescu. Aștept să scriu și cînd vei lua și cel de-al 22-lea premiu... Grăbește-te.

MIHAI PANZARU-PIM

Despre Athanase Joja, după zece ani

„Căci pentru mine nimic nu valorează mai mult decât viața”

O absență protejată de tăcere. O absență protejată de viață! Într-o casă de pe strada Cimpina, o casă vibrând de o anumită amprentă a celor care au locuit-o și o locuiesc. Nimic din grandiozitatea care ar fi trebuit să-l inconjoare pe un președinte al Academiei Române, pe vicepreședintele Consiliului executiv UNESCO, pe ambasadorul țării la O.N.U. O casă care respiră prin căldura lemnului și a celor citeva mobile rare. Într-o astfel de casă trăiește Crizantema Joja.

— Se implinesc zece ani de când nu mai este... Imaginea a rămas atît de proaspătă, încît îmi vine extraordinar de greu să îl evoc, gîndind despre el ca despre o ființă care nu mai trăiește, care nu se mai bucură de viață.

— Spuneți, stimată Crizantema Joja, că soțul dumneavoastră a fost o mare prezentă a epocii. Îl cunoaștem ca om de gîndire, dar și ca om de acțiune. Cum vă explicăți perfectă îmbinare a celor două mari disponibilități?

— Îmbina posibilitatea nelimitată de a gîndi, de a se retrage pentru a medita, și dorința de acțiune, de activitate în cetate. După o zi foarte activă, cu obligații politice, sociale, seara îmi regăseam liniștea la masa de lucru. Gîndea scrisul ca pe o necesitate. O cale de înseninare. „Dacă nu scriu, mă dezagreg!” — spunea. Lucra în liniște. Lucra ascultînd muzică... Asculta Mozart, Mussorgski, Prokofiev, Ceaikovski — sus, în micul atelier monahal, la masa de lucru; masa la care stau acum, închipuindu-mi că sîntem alături... Munca filosofică era o continuă desăvîșire, o muncă artizanală. Îmi amintesc cîtă plăcere î-au făcut cuvintele lui Tudor Vianu: „Joja sapă în adîncime, caută esențele!”

— Pentru că vorbiti de aprecierea unui mare gînditor, apreciere care l-a încîntat: omului Athanase Joja îi plăcea să fie lăsat?

— Nu, nu! Era foarte sensibil, foarte atent ca flateria să nu ascundă cumva vreun interes; el, dealtfel, era modest. Modestia nu excludea siguranța de sine. Îi plăcea să-și facă o imagine asupra omului — din rezultatul muncii sale. Era un umanist, în sensul clasic — cunoștea perfect greaca și latina — dar și în sensul modern.

— Vă preocupau aceleași coordonate ale filosofiei, erati într-un dialog continuu? Cum se desfășura viața a doi gînditori, în familie, lingă cele două fiice?

— Eram nedespărții, într-o perfectă comunune spirituală. Ne-am cunoscut la Institutul de filosofie, al cărui director era. Apoi am lucrat la Centrul de logică: acolo exista o școală filosofică de prestigiu, cu reviste de specialitate. Îmi amintesc de Colocviul internațional de la Brașov, de Congresul internațional de logică, metodologie și filosofie a științei, din 1971, al cărui președinte, în ce privește organizarea, a fost academicianul Athanase Joja. Acolo, așadar, în atmosfera de emulație, de înalte idei, ne-am cunoscut. Acasă a existat un cadru de familie unic. Calm, înțelegere, prietenie... Prețuia copilăria ca pe un miracol, a fost un excelent părinte și educator, un continuu exemplu pentru fiice, care-l divinizau. Se juca cu ele, nu-l deranja viața firească a casei, participa la viața ei. Așa cum se întîmplă cu oamenii care lucrează profund, viața din jur îl stimula.

— Deci părinte excepțional, cu daruri de adevărat pedagog, pentru fiice. Dar pentru studenții săi? Cum îi știți pe profesor?

— Desigur, profesiunea fundamentală, pentru soțul meu, a fost cea de profesor, dar a trebuit să întrerună munca la catedră din cauza funcțiilor de înaltă răspundere ce î-au fost încredințate. Pentru că vorbim despre profesor: era un mare vorbitor. Admirabilă, retorică sa! În aula Academiei, în fața studenților, el vorbea mirnat. Considera retorică o artă ne pedreantă, dată la o parte, ca fiind desuetă. Dar cît de importantă a rămas, și pentru omul modern! Athanase Joja

avea o dicție perfectă. Recita, improviză mici discursuri, mici piese cizelate. Trăiam cu emoție așteptînd ca el să vorbească, apoi trăiam surpriza, incintărea, ascultîndu-l... Nu o dată mi-a vorbit despre necesitatea reinvierii retoricii; desigur, nu așa cum se învăța în generațiile trecute, dar elementele culturii clasice, elementele retoricii, spunea, sînt extraordinar de importante în formarea unui om. Avea vocație de profesor; în perioada cînd fiinta Centrul de logică conducea și catedra de logică. Îmi amintesc cu plăcere și emoție de perioada Centrului de logică și pentru că lucram alături de el: colaboram la aceleași reviste, de pildă la „Acta logica”. Dirija munca mea, și nu era o mai vie, o mai splendidă înțelegere decît aceea dintre mine și soțul meu.

— Vorbim despre o anumită perioadă — cea de după 23 August 1944 — o perioadă despre care unii afirmă că ar fi fost un fel de cîmp virgin, un cîmp fără gînditori, fără filosofie, fără artă... Ce credeți dumneavoastră, soția celui ce a fost președintele Academiei Române în cîțiva ani ai acestei perioade? Sofia gînditorului care și-a scris opera în această perioadă?

— Marile valori s-au afirmat și în momente grele. Nu putem nega momentele grele, dar nu putem scuza pe cei care nu au lucrat, nu au creat. Soțul meu a fost, cred, un exemplu: a lucrat și s-a afirmat tocmai în acea perioadă grea. Numai datorită celor care au scris și s-au format atunci a fost posibilă înflorirea de mai târziu. Cu toate că, renet, nu putem ignora condițiile, continuitatea a existat. Hegel spune, în legătură cu filosofia: ea este egală cu istoria filosofiei. Nu poți ignora marii gînditori din trecut. Altfel spus, tradiția implită și continuitatea. Formația mea istorico-filosofică — am avut marea șansă de a fi studenta unor mari profesori, Ralea, Vianu, Gusti, Dan Bădărău, și, mai ales, bucuria de a lucra în compania, sub îndrumarea directă a soțului meu — a dus și la doctoratul pe care l-am luat în Franța, la Sorbona, sub îndrumarea lui René Poirier — membru al Institutului Franței, Susanni Bachelard și a lui Roger Martin. A fost un moment unic. Îi datorez enorm soțului meu. A dorit ca eu să mă implinesc și pe plan profesional. Îi datorez implitirea splendidă a vieții noastre. Era o prezentă. În călătoriile noastre, soțul meu impunea cu toate că păștea o ușoară rezervă, părînd chiar retras. Dar ațrăgea, ca un magnet, toate privirile. În intimitate era un causeur încîntător, avea replici aparent tăioase, dar pline de miez, de vervă! Nu avea nimic didactic, nu făcea morală, dar modul său de a fi era profund pedagogic. A primit odată o carte de la un bătrîn cercetător, cu o scrisă dedicatie: „Tovărășului academician Joja — care este pentru noi un exemplu...” I s-a părut cea mai de preț laudă, pentru că telul său era formarea omului prin exemplul propriei vieți.

— Sub ce semn ați pune opera filosofică a lui Athanase Joja?

— Opera lui stă sub semnul universalului. A abordat aproape toate disciplinele filosofice din punct de vedere al categoriei universalului. Dialectica individualului, particularului, universalului, constituie în concentria lui axa principală a logicii. În Ontologie, aceeași dialectică este structura fundamentală a lui esse — a fi, în latină. În Antropologia filosofică încearcă definiția naturii umane sub același semn al universalului — logosul, gîndirea, specific umane. În Etică afirmă că valoarea normei morale este tributară universalului. Ultima sa lucrare a fost „Statutul entităților abstracte”: a încercat aici o istorie a teoriei universalului începînd cu Aristotel — pînă la Leibniz. Am editat această lucrare, postum cuprinsă în „Studii de logică” vol. IV și „Recherches logiques” — vol. II, și „Filosofie și cultură”. Gîndirea sa a stat sub semnul aristotelismului. Da... În ultima

Athanase Joja

dintre seri, la masa de lucru, a spus: „Parcă îl aud vorbind pe Aristotel...” A lăsat condeiul jos. Din clipa aceea nu a mai scris... Vedea universalul și ca stabilitate, și ca fluiditate, ca devenire. Concepția sa despre viață era tributară clasicismului, credea cu tărie că excelența vieții omului care creează, se realizează, se înscrie în universal. În studiile sale a accentuat sinteza dintre logos și ethos; a căuta adevărul, dar a realiza binele! Ar trebui, cred, să se reia multe dintre studiile sale, dintre cărțile sale, ar fi benefică acțiunea tinerilor filosofi care ar face acest lucru, și pentru cultură, și pentru cel care a fost gînditorul Athanase Joja...

— Referindu-se la gîndirea specifică românească, la spațiul atît de generos, spațiul mirotic, privit tot prin prisma universalului, ce spunea academicianul Athanase Joja?

— Specificul psihologie și cultural al poporului român era socotit de el propriu-i specific, pentru că aparține acestui popor, și a încercat să îl definească în raport cu universalitatea. La Sinaia, în vara anului 1965, la cursurile de vară, au fost expuse aceste teze pentru prima dată, la noi, în prelegerea care se intitula „Profilul spiritual al poporului român reflectat în cultura lui”. Athanase Joja, fiind și membru al Institutului Franței, a publicat, la 16 iunie 1969, „La physionomie morale des roumains”. Tot în acea perioadă a expus o serie de „tablete de seară”, la radio: luni seara se difuzau aceste note. De fapt, un ansamblu, un mic sistem filosofic; se numeau „Logos și cosmos”, „Logos și praxis”, „Logos și cronos”, toate vorbind tocmai despre specificul poporului român. La Pontul Euxin, seria soțului meu, civilizația s-a născut sub semnul Logosului. Recita mînat din Ovidiu, din Eminescu, dealtfel seria și poezii, traducea din latină, din franceză. În 1932, tînăr avocat socialist, traducea pe Mihai Eminescu în latină... Este vorba despre poezia „Și dacă ramuri...” Comentariul, în chiar revista

care-i publicase traducerea, suna cam așa: „De ce se spune că socialismul ar exclude cultura clasică?”

— Eroarea fundamentală a acestei afirmații reiese din tot ceea ce a însemnat și înseamnă civilizația socialistă. Avea o deviză, în viață, soțul dumneavoastră?

— O, da, îi plăcea să rostească o frază din „Iliada”, o frază pe care Homer a pus-o pe buzele lui Ahile: „Căci pentru mine nimic nu valorează mai mult decît viața”...

— Dar despre trecutul de luptă, despre trecutul său revoluționar vă vorbea?

— Da. O făcea grav, solemn... Fiecare amintire avea valoare de mărturie, de document. Nu abuza de trecutul său de luptă, i se părea firesc, era esența, era DESTINUL, în sensul antic. A îmbinat gîndirea creatoare cu dăruirea pentru noile ideale. Îmi este greu, încă, să intru în amănunte. A venit către socialism, către comunism, studiînd serios, în tîncete, pe Marx. A învățat să lupte. A fost pus în situații de responsabilitate, de acțiune, a primit misiuni de încredere în ilegalitate.

— O impletire, și tînăr fiind, între gîndire și acțiune?

— Se retrăgea într-o mansardă pentru a-i citi pe clasici. Cărțile de filosofie au fost marcate de sigiliul inchișorii. Făceau universitate în inchișori! Aceasta este realitatea. Romantică, revoluționara realitate! În inchișoarea de la Caransebeș citeau „Odiseea” în traducerea lui Lovinescu. Și atunci, cum se poate afirma că nu a existat, la noi gîndire filosofică? Cum să uităm că în anii aceia „gri”, în anii de după 1944, au scris Ralea, Vianu, Călinescu, D.D. Roșca, afirmîndu-se pe arena culturală a țării și a lumii?

Parcurgem parterul inundat de lumina iernii, încălzită de culoarea castanelor și lemnului. Canapeaua, de unde culcat, Athanase Joja privea colțul drag al salonului: un scrin chinezesc, cu superbe ireale păsări în zbor, și o mică vitrină, frantuzească, aurită; orientul și occidentul întîlnindu-se, fericit, în casa unui gînditor român, Biroul, cu fotoliul soțului, academicianul, și cu scaunul cu sățar înflorat al soției. Acolo lucrau, vorbeau, primeau prietenii. Pe o măsuță, o fotografie din Piața Domului din Milano. Miraculos, pălesc zidurile Domului, pălesc dalele pietei, chiar și roiul de porumbel... Doi oameni se țîn de mînă, și atîta lumină scaldă chipurile lor, încît pînă și soarele Italiei trebuie să se plece în fața amintirii splendidei perechi. Doi oameni care au luptat, au creat, au iubit...

Vom adăuga, în final, că fiica academicianului, Oltea Joja, a tradus din manuscrisul în limba franceză — „Schită asupra unei fenomenologii a artei” — lucrare apărută în volumul „Filosofie și cultură” (Editura Minerva, 1978). Mai deosebit ne pare faptul că aceste manuscrise au fost elaborate de către academicianul Athanase Joja în inchișoarea de la Caransebeș. Așadar, prin mîinile fiicei au trecut gîndurile de demult, eliberate de grații, cu toate că au fost scrise sub semnul grațiilor...

PIA OLARU

Flacăra Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) — 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iorache Marga Nedelea, Mircea Bunc, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioaniloaia, Dan Birlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea George scu, Gheorghe Amuza, George Cușnăreanu, Elena Ghe-a, Aurel Mihailopol, Vasile Măneacă, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socăciu) — 17 63 16, 14 57 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 49 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIU — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combi-natul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU